

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr., Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Onrechtmatige daad?

ENIGE TANDARTSEN te Tilburg, aldus de Nieuwe Tilburgse Courant van 18 januari, hebben de strijd aangeboden tegen zekere E. D., eveneens gevestigd te Tilburg. Zij daagden hem voor de rechtbank te Breda, stellende, dat D. te Tilburg de tandheeskunde uitoefende zonder enige bevoegdheid als tandarts, noch als tandheeskundige. Op grond dat de eisers daarvan schade ondervonden, eisten zij schadevergoeding van f 1,— en een dwangsom voor iedere herhaling van het onbevoegd optreden van D.

De rechtbank wees deze vordering toe en bepaalde de dwangsom op f 10.000,— voor iedere overtreding.

Het gerechtshof te 's-Hertogenbosch vernietigde dit vonnis en verklaarde de eisers niet ontvankelijk op grond, dat de betreffende wetsbepaling (art. 436 strafrecht) niet strekt om de bevoegde beoefenaren van het beroep te beschermen.

De Hoge Raad, in cassatie uitspraak gevende, heeft deze stelling van het Hof juist geoordeeld, maar verder overwogen, dat het Hof voorbij is gegaan aan de vraagstelling, waarop het aankomt, n.l. of ook een ongeschreven norm is overtreden. Dat zekere han-

deling moet worden nagelaten met het oog op het belang ter bescherming waarvan de wet haar verbiedt, — zegt de Hoge Raad — sluit geenszins uit, dat bij niet-nalaten der verboden handeling het feit der daarin gelegen wets-overtreding een factor kan zijn, die medeweegt om deze gedraging, waardoor anderen worden benadeeld, van uit het gezichtspunt ener betamelijke zorgvuldigheid in het verkeer ten opzichte van eens anders goed, te veroordelen.

Het hier bedoelde wettelijk verbod is ingesteld in het belang van de volksgezondheid en het beroep van tandarts vergt een tijdrovende en kostbare studie. Degeen, die dit beroep kiest, krijgt een economisch niet te verwaarlozen belang erbij, dat ook anderen, die dit beroep kiezen, zich naar de wet gedragen en niet anderen zich door wets-overtreding in staat stellen, als zijn mededingers op te treden, zonder dat zij tot enige opoffering gehouden waren en zonder dat zij aan de strenge discipline zijn onderworpen, die voor de bevoegde tandarts geldt.

Uit deze overwegingen heeft de Hoge Raad het arrest vernietigd en de zaak terugverwezen naar hetzelfde gerechtshof.

„TANDENROOIJEN”

JUSTITIE en medewerkers aan de tandheeskundige inrichting van de heer J. v. W., onder meer geheten Evipan en Vacupan, koesteren nog steeds een meer dan gewone belangstelling voor elkaar, aldus het Algemeen Dagblad van 3 januari. Nu de aanvoerders deels door detentie, deels door een vlucht naar het buitenland bij het gerechtelijk spel zijn uitgeschakeld, treden thans de bijfiguren op de voorgrond.

De dag tevoren stond voor de Rotterdamse arrondissementsrechtbank de 51-jarige arts C.V. terecht, die in augustus door het kantongerecht was veroordeeld tot f 750,— boete en verbeurdverklaring van zijn instrumentarium. Verdachte verklaarde thans de praktijk van de voortvluchtige arts T. te hebben overgenomen, nadat deze de relatie met de Evipan-Vacupan-instituten zou hebben verbroken.

Rechtbankpresident mr Ch. J. Enschede stelde tal van vragen: „Vond u het geen eenzijdige praktijk? Vond u het niet ongebruikelijk, niet wonderlijk, alleen dit narcotiseren en trekken? Waar gingen de mensen naar toe, nadat u ze had geholpen? Hoe kon het gebeuren, dat een pastoor uit Noord-Frankrijk met twee patiënten regelrecht naar u kwam?”

Verdachte antwoordde meermalen: „Dat weet ik niet.” Zijn eenzijdige praktijk noemde hij een „nieuw specialisme”. Hij ontkende ten stelligste elke relatie met de Vacupan-inrichting.

De Officier van Justitie vroeg in zijn requisitoir bevestiging van het vonnis van de kantonrechter. Hij maakte de in dit proces gebruikte uitdrukking „systematisch tandenrooijen” tot de zijne en achtte de medewerking van de arts V. aan een tandheeskundige inrichting waarvoor via folders en vertegenwoordigers reclame wordt gemaakt, bewezen. Ook stond naar zijn mening vast, dat V. van zijn activiteit geen melding heeft gemaakt bij de Inspecteur van de Volksgezondheid.

De 76-jarige arts C. H. V., die aanvankelijk eveneens in appèl was gegaan, bleek thans zijn hoger beroep te hebben ingetrokken.

*Ik wensche u een jaar
dat ver van krank is,
een deugdelijk jaar
zoo breed als 't lank is;
Ik wensche u een jaar,
dat, als 't voorbij is,
een zalig jaar
voor u en mij is.*

Het Bestuur der Vereniging en de Redactie van het Maandblad richten, bij monde van Guido Gezelle, deze heilwens tot alle leden.

Zij voegen daaraan toe de wens, dat 1958 ook voor onze Vereniging een „deugdelijk” jaar worde. En zij wekken derhalve alle leden met warmte en met klem op, nieuwe leden te werven.

Zolang de kwakzalvers — vaak met de stuitendste middelen — hun activiteiten voortzetten, dienen de gelederen van hun bestrijders onafgebroken te worden versterkt. De hoogste waakzaamheid is en blijft geboden.

Opgaven van nieuwe leden richtte men tot de secretaresse, mevrouw A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden.

DE WIJKVERPLEEGSTER

als waardevolle medestrijdster tegen de kwakzalverij

OP de jongste Algemene Vergadering van de P.U.V. „Het Groene Kruis" te Utrecht hield dr A. Melchior, vrouwenarts te Haarlem, een voordracht over „Kwakzalvers en Kwakzalverij", waarin hij wees op de mogelijkheden welke de wijkverpleegster als succesvol bestrijdster van de kwakzalverij heeft. In „Contact" van januari 1958, het orgaan der vereniging, troffen wij het navolgende verslag van dr Melchior's voordracht aan.

Het instinct laat de zieke hond gras eten. Waarschijnlijk zal ook het instinct de oermens in het koele water gedreven hebben als hij het te warm had. Hij zal koele omslagen van nat mos gebruikt hebben als hij koorts had of als zijn hand zweerde. Zo zullen de vrouwen hun kinderen behandeld hebben en hun mannen. Doch dit was geen instinct meer, dat was ervaring. Die mensen dachten reeds na over ziekte. Ze speurden naar de oorzaak en zoals alle primitieven zullen ze die gezocht hebben bij geesten en demonen. De oudste geneeskunde streed dus tegen het bovennatuurlijke, het was tovergeneeskunst, magie. Maar die steunt op geloven, op bijgeloof en niet op weten, op kennis, zoals ik dat nog bij primitieve negerstammen in Afrika heb aangetroffen.

De therapie heeft dus, net als nu nog in Afrika, bestaan uit bezwering en amuletten, uit offeranden en uit dansen, allemaal magische middelen. Toverenaar, priester en dokter waren één! Eeuwen en eeuwen heeft ook bij ons de geneeskunst gesteund op wat ervaring, maar grotendeels op onbegrijpelijke magie en op onverdedigbare sterrenwichelarij. De basis was bijgeloof inplaats van wetenschap.

En nu zouden wij mogen verwachten, dat de medisch ongeschoolde twintigste eeuwen deze oeroude basis plotseling zouden verloochenen? Dat het bovennatuurlijk bijgeloof zo maar af-

gezworen zou worden voor de jonge geneeskundige wetenschap? Ook door mensen die zich daarin nooit hebben verdiept?

Het is werkelijk geen wonder dat het diepgewortelde geloof in kwakzalvers en wondergenezers zo taai is. Het is veeleer een wonder, dat de geneeskundige wetenschap reeds zoveel vertrouwen geniet. Daarom is het doelloos op kwakzalvers te schimpen. Het zal niet helpen en U kwetst er slechts het bijgeloof mee van de angstige zieken. U zult ze slechts prikkelen tot tegenstand, omdat ze niet redeneren, doch alleen maar domweg geloven. Uw schelden op kwakzalvers, handopleggers, magnetiseurs. Uw aanvallen op gezondstrijkers, stralenverduijvers en piskijkers, wier blikken niet vertroebeld worden door de kennis, zal nutteloos blijken en de goegemeente eerder in de armen drijven van deze gevaarlijke fantasten en schurken. Het pleit is op den duur alleen te winnen door ontwikkeling en beschaving, met tact, met begrip en met liefde geleid.

Vooraf voor de wijkverpleegsters wacht hier een grootse maar zware taak. Zij immers hebben geleerd medisch-wetenschappelijk te denken. Zij worden niet verdacht van preken voor eigen parochie. Zij komen in de gezinnen en vertoeven daar soms vaak en langdurig. Zij genieten er soms meer en gemakkelijker vertrouwen dan de wellicht te hoog verheven dokter. Een goede wijkzuster kan overtuigen en bekeren, zij kan wanbegrip en bijgeloof bestrijden. Een tactvolle wijkverpleegster is een professor in de geneeskunde voor de medisch ongeschoolden, niet alleen voor bijgelovige botterikken, maar ook voor ontwikkelde leken. Een wijkverpleegster die deze taak op de juiste wijze weet te vervullen is de meest succesvolle en de zegenrijkste bestrijdster van de verderfelijke kwakzalverij.

**Betaalt
Uw contributie
spoedig!**

Wilde onzin

WILDE ONZIN — onder deze kop signaleert ook Dagboekancier in „Het Parool" (van 10 sept.) de zotteklap van het Rotterdamse stencilpamfletje „Blijmare voor Zieken", dat wij reeds enige malen onder de loupe namen.

Dagboekancier schetst de uitgevers als kennelijk zwaar zieke geesten, die pagina's vullen met de wildste onzin. „Wij hebben hier te doen met een ernstig geval van godsdienstwaanin, waarin de artsen worden uitgekreten als leugenaars, de medische wetenschap als zwendel; vaak wordt de Bijbel met onbegrip geciteerd. De artsen zullen zich als volksgroep wel niet beledigd voelen, want de beschuldigers zijn ongetwijfeld zielige mensen, patiënten, maar onontwikkelde gelovigen kunnen door dit proza op onnoemelijke wijze in hun gezondheid en in die van hun kinderen worden geschaad. Zij zullen misschien moderne geneesmiddelen weigeren, omdat de antibiotica volgens deze scribenten tengevolge hebben: „tijdelijke blindheid, nierkwalen, achterlijkheid, tot de dood toe"! Een en ander wordt dan „gestaafd" met in een waan vervalste, uit hun verband gerkte of geheel verdraaid geïnterpreteerde citaten.

Het heeft geen zin met deze fanatici met hun griezelige bewustzijnsvernauwingen in debat te treden. Het heeft zelfs geen zin hun te vragen, wie sedert 1938 de longontsteking, tot dan een der voornaamste doodsoorzaken in dit land, totaal van deze noodlottige toplist heeft doen verdwijnen: de sulfa-preparaten of hun drijverij?"

Op 20 januari ontvingen wij van „Blijmare voor Zieken", die het helaas meer in het zinloos-angstaanjagende dan in het blijmoedige zoekt, een briefkaart. Zij was in bijna triomfantelijke bewoordingen gesteld en meldde twee feiten: dat in het Italiaanse plaatsje Alberobello inenting met bedorven serum de dood van enige kinderen heeft veroorzaakt en dat in Nederland opnieuw griep voorkomt.

De commentaar van „Blijmare voor Zieken" luidt: „Wij waren toch niet abuis!"

Onze commentaar, evenals die van Dagboekancier, luidt: „Het heeft geen zin met deze fanatici met hun griezelige bewustzijnsvernauwingen in debat te treden."

AAN ALLE LEDEN

verzoekt de penningmeester hem de contributie-1958 ten bedrage van f 7,50 te gireren. Voor studenten en apothekers-assistenten bedraagt de jaarcontributie f 2,50.

Aan de enkele leden, die ook hun contributie-1957 nog verschuldigd zijn, wordt verzocht deze oude schuld *ten spoedigste* te delgen.

Hoe eerder U gireert, des te meer verlicht U de taak van de penningmeester!

De gironummers der Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn:
postgiro 32237 en gemeentegiro Amsterdam K 1672.

Suikerzieken, opgepast!

*„Kwakzalversmiddelen, gemaakt om de goedgelovigen een
wat lichtere portemonnaie te bezorgen“*

DE Nederlandse Vereniging van Suikerzieken (N.V.S.), die in februari met ruim 19.000 leden haar koperen feest hoopt te vieren, deelt onder de kop „Waarschuwing tegen kwakzalverij en ondeugdelijke middelen“ in haar tweemaandelijks periodiek „Het Tijdschrift“ de resultaten mede van een onderzoek, verricht door het Rijks-Instituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek (RIPTO) te Leiden. Dit onderzoek betrof een tweetal poeders, die zeer geschikt zouden zijn om de diabetes te bestrijden.

Nog altijd wordt ook in ons land getracht lichtgelovige lieden wijs te maken, dat met het innemen van een poedertje de suikerziekte zou kunnen worden bedwongen. Onze NVS-leden weten wel beter! Alleen door het nauwkeurig volgen van de voorschriften van de behandelend arts kan een diabetespatiënt een goed leven leiden.

Het bovengenoemde onderzoek van het tweetal poeders wees uit, dat het ene lichtbruin-gele poeder voor 97,5% uit natrium bicarbonaat bestaat, de rest uit andere stoffen, volmaakt waardeeloos i.v.m. de diabetes. Het tweede, witte poeder, bevat 75% natrium carbonaat en 25% antipyrine. Wanneer men nu weet, dat natrium bicarbonaat niet anders is dan dubbelkoolzure soda en antipyrine, een derivaat van salicylzuur, dat als geneesmiddel wordt gebruikt bij koorts, dan is het duidelijk, dat beide poeders zonder meer kwakzalversmiddelen mogen worden genoemd, gemaakt om de goedgelovigen een wat lichtere portemonnaie te bezorgen.

Enige tijd geleden werd ons oordeel gevraagd omtrent „der ideale Diätzucker für Kranken und Gesunden“, een uit Duitsland afkomstig produkt „Achardose“, dat eveneens voor diabetici geschikt zou zijn. Het Rijks-Instituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek te Leiden deelde ons mede, dat „Achardose“ bij onderzoek bleek te bestaan uit een mengsel van reducerende en nietreducerende suikers, o.a. rietsuiker. De fabrikant beweert, dat door een speciaal verhittingsprocédé (caramelisatie) de suiker beter door diabetici te verdragen zou zijn.

Uit de ons verstrekte analyse blijkt wel, dat wij hier met slechts weinig veranderde suiker te maken hebben en wij zien dus in „Achardose“ geen enkel nut voor diabetici.

Tot zover „Het Tijdschrift“ van de

Ned. Vereniging voor Suikerzieken, die door het kort en bondig aan de kaak stellen van waardeloze poeders voortreffelijk werk doet. Als wij ons een kanttekening veroorloven, is het deze: indien behalve „Achardose“ ook de beide andere ondeugdelijke poeders met naam en toenaam waren vermeld, ware het praktische nut van deze waarschuwing voor de NVS-leden nog groter geweest. Wellicht bestaat in een volgend nummer gelegenheid voor deze aanvulling.

JAMMER...

DE VOLKSGEZONDHEID heeft dit jaar maar een klein plaatsje gekregen op de agenda van de Tweede Kamer. In één avond moest de behandeling van de begroting worden afgewerkt met het gevolg, dat een ijl-tempo werd aangehouden, waarbij de replieken vervielen, de Minister op belangrijke kwesties niet kon ingaan en de Kamerleden zich tot een minimum moesten beperken — of door de voorzitter werden afgehamerd, terwijl belangrijke punten nog niet uit de verf waren gekomen aldus „Kath Gezondheidszorg“, maandblad van het Wit-Gele Kruis.

OP HET NIPPERTJE

TIJDENS een bijeenkomst van de Hypnose-vereniging van Artsen en Tandartsen, op 18 oktober 1957 te Amsterdam belegd, deed de arts J. Schuler, mede namens dr F. E. Posthumus Meyjes, hoofd der neurologische afdeling van het St. Elisabeth's of Grote Gasthuis te Haarlem, mededeling van een typerend geval van onbevoegde uitoefening der geneeskunde.

In september 1956 bezocht mevr. D. de polikliniek van genoemd ziekenhuis. Zij klaagde sinds drie maanden over een doof en opgezet gevoel in de rechter duim, wijs- en middelvinger, die steeds moeilijker te bewegen waren en waarmee zij voorwerpen steeds moeilijker kon vasthouden. Zij had geen pijn, was tevoren altijd goed gezond geweest en had ook geen bijzondere ziekten in haar familie.

Na uitvoerig onderzoek werd, daar het stellen der diagnose niet goed mogelijk was, electrotherapie voorgeschreven en afgesproken, dat de patiënte onder poliklinische controle zou blijven. Pas zeven maanden later, in april 1957, zagen de artsen haar terug. Zij vertelde, dat zij vijf maal was ge-electriseerd, doch zich daarna aan de behandeling en controle had onttrokken en zich tot de Haarlemse handoplegster mevr. B. had gewend.

Deze had, zonder onderzoek, gezegd dat de ziekte in het hoofd zat. Zij had haar cliënte niet geadviseerd zich terstond weer onder medische behandeling te stellen, maar was een eigen „behandeling“ begonnen, bestaande uit het bestrijken van rechter arm en been. „Het gaf geen baat, maar het maakte me zo rustig als ik angstig was“, verklaarde mevr. D. later.

Op aandrang van haar omgeving, gezien de duidelijke achteruitgang, meldde mevr. D. zich tenslotte op 12 april '57 weer aan de polikliniek van het St. Elisabeth's Gasthuis. Bij nieuw onderzoek werd nu een gedeeltelijke verlamming van alle spieren van de rechter lichaamshelft (spastische hemiparese) geconstateerd. De patiënte werd op 17 april op de neurologische afdeling opgenomen en op 29 april naar het Wilhelmina Gasthuis in de hoofdstad overgebracht, waar op 15 mei een goedaardige hersentumor operatief werd verwijderd. Op 18 juni werd de patiënte uit het Wilhelmina Gasthuis ontslagen, waarop nog een nabehandeling met massage volgde. De toestand verbeterde sindsdien gestadig.

Het strikt zakelijke verslag werd door dokter Schuler aldus beëindigd: „Mede namens dr F. E. Posthumus Meyjes deed ik u dus mededeling over een patiënte met een goedaardige hersentumor, welke later geopereerd werd dan nodig was, doordat zij zich onder behandeling stelde van een magnetiseuse. Had haar omgeving er niet op aangedrongen, dat zij zich opnieuw onder onze behandeling zou stellen, dan was het niet onwaarschijnlijk geweest, dat patiënte door deze magnetiseuse tot haar (te vroegtijdige) dood toe behandeld zou zijn.“

Ons commentaar kan kort zijn: frapper toujours, avertir toujours — onafgebroken waarschuwen tegen het gevaar, vaak levensgevaar, waarin goedgelovige zieken worden gebracht door eigenzinnige en betweterige, maar jammerlijk ondeskundige handoplegsters en soortgelijke pseudo-doktertjes.

AARDSTRALEN en RECHTSPRAAK

Betreurenswaardige beslissing van de Meervoudige Belastingkamer van het Gerechtshof te Leeuwarden

Mr C. J. GOUDSMIT te 's-Gravenhage publiceerde in het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde van 22 november 1957 een artikel over een zeer te betreuren uitspraak van de Meervoudige Belastingkamer van het Gerechtshof te Leeuwarden.

De inspecteur der belastingen, aldus mr Goudsmit, had iemand over het jaar 1954 aangeslagen in de inkomstenbelasting naar een zuiver inkomen van ongeveer f 8000,—. De belanghebbende achtte zich door deze aanslag bezwaard en verzocht de inspecteur rekening te houden met een op hem drukkende buitengewone last van f 1060,—. Hij had dit bedrag besteed om voor zijn aan reumatiek lijdende echtgenote een aardstralenkastje aan te schaffen en meende, dat deze uitgave, gedaan terzake van de ziekte van zijn vrouw, in mindering op zijn inkomen mocht worden gebracht.

Artikel 51 van het Besluit op de inkomstenbelasting 1941 staat namelijk deze aftrek toe, voor uitgaven terzake van ziekte en invaliditeit en voor dergelijke uitgaven ten behoeve van de belastingplichtige, zijn echtgenote en een aantal van zijn familieleden, indien de belastingplichtige dientengevolge grotere uitgave heeft dan het merendeel van de belastingplichtigen, die wat inkomen, vermogen en gezin betreft in dezelfde omstandigheden verkeren. In het onderhavige geval kon deze aftrek genoten worden, indien deze uitgave meer dan 6 % van het totale inkomen uitmaakte, hetgeen blijkens genoemde cijfers het geval was. De inspecteur der belastingen wees dit verzoek echter af, omdat hij de uitgave niet als een buitengewone last in de zin van artikel 51 beschouwde. Hij meende, dat als zodanig slechts kunnen worden aanvaard de kosten, welke in omstandigheden als de onderhavige plagen te worden gemaakt en redelijkerwijs als normaal kunnen worden beschouwd. Hij achtte de onderwerpelijke uitgave daartoe niet te behoren, om-

dat het aanschaffen en gebruiken van een aardstralenkastje geen middel is, dat als regel voor bestrijding van reumatiek wordt aangewend. Hij voerde aan, dat men algemeen in twijfel verkeert omtrent de deugdelijkheid van dit middel, dat door geen enkele der door de belastingplichtige geraadpleegde medische deskundigen kon zijn aanbevolen, en hij bestreed de aftrek, omdat de uitgave door belanghebbende is veroorzaakt door zijn persoonlijke, doch ongemotiveerde mening omtrent een genezingsmethode.

Het Gerechtshof in Leeuwarden, dat tot het geven van een oordeel in deze zaak geroepen werd, stelde de belastingplichtige in het gelijk. Het overwoog daarbij, dat de zieke zonder resultaat in behandeling was geweest bij een huisarts en drie specialisten en dat het aardstralenkastje was aangeschaft om daarmee mogelijkerwijs de reumatische aandoeningen van de echtgenote van de belastingplichtige te bestrijden. Het Hof stelde vast, dat de inspecteur niet betwistte, dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen de ziekte en de aanschaffing van het aardstralenkastje en dat de uitgave uitsluitend is gedaan terzake van die ziekte. Het Hof stelde verder vast, dat de inspecteur niet ontkende, dat de aanschaffing van het kastje werd gedaan in de overtuiging dat de zieke mogelijkerwijs bij dit middel enige baat zou kunnen vinden. Het overwoog, dat de inspecteur blijkbaar van oordeel was, dat het middel redelijkerwijs niet als deugdelijk kan worden beschouwd, omdat het niet door de medici kon zijn aanbevolen. Het sprak echter als zijn mening uit, dat de inspecteur aldus oordelende een terrein betrad, dat noch voor hem, noch voor het Hof toegankelijk is, daar het noch een inspecteur noch het Hof vrijstaat om een oordeel uit te spreken over de deugdelijkheid of ondeugdelijkheid van een middel ter bestrijding van een ziekte.

Het Hof concludeerde derhalve, dat

de uitgave die aan de vereisten van artikel 51 van het Besluit op de inkomstenbelasting 1941 voldeed, als buitengewone last in rekening diende te worden gebracht.

Het komt mij voor, dat het Hof door deze uitspraak aan de bedoeling van de wetgever geweld heeft aangedaan. Het artikel zegt dat als buitengewone lasten worden aangemerkt uitgaven terzake van ziekte. Door te beslissen, als het deed, heeft het Gerechtshof deze uitgave, die niet als één terzake van ziekte gedaan, mag worden aangemerkt, omdat genezing door een aardstralenkastje uitgesloten is, ten onrechte een uitgave terzake van ziekte genoemd. Indien vaststaat, dat een aardstralenkastje geen middel is tot bestrijding van reumatiek, (en dat dit zo is mag als vaststaand worden aangenomen), is het onjuist een dergelijke aanschaf een uitgave terzake van ziekte te noemen. Onbegrensd zijn de mogelijkheden voor het verrichten van dergelijke aftrekken, indien deze beslissing juist zou zijn. En wat nog erger is, aan de kwakzalvers, die zich met de verkoop van aardstralenkastjes bezighouden, wordt door het Gerechtshof te Leeuwarden een uitstekend reclame-middel aan de hand gedaan om hun waar aan de man te brengen. Niet alleen zullen deze kwakzalvers door dit arrest ten volle kunnen verkondigen, dat hun kastjes door het Gerechtshof te Leeuwarden beschouwd worden als een erkend middel ter bestrijding van ziekte, maar zij kunnen bovendien nog reclame maken, door te stellen, dat de aanschaffingskosten bij de aangifte van de inkomstenbelasting in mindering mogen worden gebracht. Het arrest opent wijde perspectieven voor onbevoegde uitoefenaren van de geneeskunst en in het bijzonder voor hen, die de ziekte van hun medemens misbruiken om geldelijk gewin voor zich te verkrijgen.

Naar schrijver dezes verneemt is geen beroep in cassatie tegen deze uitspraak anhangig gemaakt. Moge de procureur-generaal bij de Hoge Raad aanleiding vinden zich in het belang der wet in cassatie tegen de uitspraak te voorzien — aldus mr Goudsmit ten besluite.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerds, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheeker* Binnengesthuis te Amsterdam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Commissaris van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie-Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr., Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

16**ZESTIEN****EEN JEUGDIGE HALFZUSTER***De Vereniging tegen de Kwakzalverij legt contact met de „Deutsche Gesellschaft Schutz vor Aberglauben“ te Berlijn*

IN ons januari-nummer spraken wij, Guido Gezelle citerend, de wens uit, dat 1958 een „deugdelijk“ jaar zou worden voor onze leden én voor onze vereniging, d.w.z. een jaar waarin onze gelederen door vele medestrijders tegen de kwakzalverij zouden worden versterkt.

De januari-oogst is bevredigend: wij mochten zestien nieuwe leden noteren, te weten de dames:

mevr. J. H. Bergman te Bussum,
mev. S. B. Hansen, apoth.ass. te Heemstede,
mev. E. Kok, apoth.ass. te Heemstede,
mev. H. Onthuis, apoth.ass. te Haarlem,
mev. H. C. Petri, apoth.ass. te Haarlem,

en de heren:

J. van Drie te Bussum,
M. N. G. Dukes, arts en jurist te Rotterdam,
K. J. Keuning, apotheker te Veenendam,
M. Kilian te Hilversum,
J. Leguit te Krommenie,
A. P. Ottervanger te Amsterdam,
J. H. Ottervanger te Amsterdam,
J. H. Ottervanger te Bussum,
M. Paulissen te Voorburg,
B. D. Proos Hoogendijk te Utrecht en
M. A. van Sluis te Amsterdam.

Het redactie-secretariaat verzoekt de nieuwe leden om toezending van alle knipsels, brochures, pamfletten van en over de kwakzalverij, die hun onder ogen mochten komen — een verzoek dat nog steeds ook voor alle andere leden geldt!

Dr Ir C. K. VAN DAALEN, die een belangrijk aandeel heeft gehad in het wetenschappelijke onderzoek inzake z.g. aardstralen en wichelroedeloepers, heeft ten behoeve van ons Bestuur en ten profijte onzer Vereniging contact gelegd met de „Deutsche Gesellschaft Schutz vor Aberglauben“, welke op 25 juni 1953 werd opgericht en haar zetel heeft in Berlin-Nikolassee, Potsdamer Chaussee 52.

De doelstellingen van de D.G.S.v.A. en de onze zijn niet congruent, maar de wederzijdse arbeidsterreinen overlappen elkaar toch in een mate, die het Bestuur van Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft doen besluiten het contact te verstevigen — onder dankzegging aan dr ir Van Daalen voor zijn initiatief. In eerste instantie is onzerzijds uitwisseling der publicaties voorgesteld.

Al mogen wij dus niet van een zustervereniging spreken, het contact met deze jeugdige halfzuster kan goede vruchten afwerpen. Met name lijkt ons dit mogelijk op het gebied van de z.g. aardstralen, anti-aardstraalkastjes en wichelroedeloperij, zulks te meer omdat Nederlandse wichelroedeloepers en kastjesverkopers zich vaak — geheel ten onrechte — beroepen op de officiële erkenning welke hun collegae in Duitsland zouden genieten.

Ter introductie en oriëntering laten wij hier de paragrafen 2 en (gedeeltelijk) 3 van de statuten der D.G.S.v.A. letterlijk volgen:

„Die Gesellschaft soll wissenschaft-

liche Studien und Forschungen betreiben und unterstützen, die geeignet sind, alle behaupteten, jedoch unrichtigen und unwahren Beobachtungen und Erscheinungen auf den Gebieten des sogenannten Okkultismus und Spiritismus, der Astrologie, Parapsychologie und ähnlicher Pseudowissenschaften und schwindelhaften Disziplinen aufzuklären und auf ihren Tatsachengehalt zu prüfen.

Sie soll weiterhin das öffentliche oder entgeltliche Verbreiten und Anbieten von Behauptungen, die dem natürlichen Erkenntnisvermögen entzogen und das Handeln der Menschen zu bestimmen geeignet sind, als volksschädigenden und gefährlichen Aberglauben literarisch und gesetzgeberisch durch Anrufen der Rechtsprechung und der Verwaltung bekämpfen und das deutsche Volk hierüber aufklären.

Mithin wird es sich hierbei um Forschungsarbeiten und Studien auf naturwissenschaftlichem, psychologischem und kriminalistischem Gebiet handeln.

Die Gesellschaft soll ferner mit allen zu Gebote stehenden Mitteln gegen jede Art von Aberglauben vorgehen und durch ihre eigenen Forschungsarbeiten und Forschungsergebnisse Polizei und Gerichte bei der Bekämpfung von Delikten auf dem vorliegenden Gebiet unterstützen.

Die Berliner Polizeiverordnung über das Wahrsagen vom 11. Oktober 1945 (VOBl. I 1946, Seite 9) in der Fassung der Änderungsverordnung vom 3. August 1950 (VOBl. I Seite 373) ist Richtschnur für das Wirken der Gesellschaft.

Sinn und Zweck der Gesellschaft ist nicht auf einen wirtschaftlichen Geschäftsbetrieb oder auf Gewinn gerichtet.

Die Gesellschaft nimmt als ordentliche oder fördernde Mitglieder nur natürliche oder juristische Personen auf, die aus wissenschaftlichen oder idealen — jedoch uneigennütigen — Gründen eine enge Fühlung mit den der Gesellschaft obliegenden Aufgaben haben.“

AAN ALLE LEDEN

verzoekt de penningmeester hem de contributie-1958 ten bedrage van f 7,50 te gireren. Voor studenten en apothekers-assistenten bedraagt de jaarcontributie f 2,50.

Aan de enkele leden, die ook hun contributie-1957 nog verschuldigd zijn, wordt verzocht deze oude schuld *ten spoedigste* te delgen.

Hoe eerder U gireert, des te meer verlicht U de taak van de penningmeester!

De gironummers der Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn:
postgiro 32237 en gemeentegiro Amsterdam K 1672.

HET AARDSTRALENSPROOKJE

Het Bundesgerichtshof, Duitslands hoogste rechtscollege, spreekt duidelijke taal.

DE „Deutsche Gesellschaft Schutz vor Aberglauben“ heeft tegen de firma Lanio te Offenbach een gerechtelijke aanklacht ingediend wegens het produceren en in de handel brengen van z.g. afschermapparaten tegen aardstralen. Enige tijd later deelde de Oberstaatsanwalt te Darmstadt de vereniging mede, dat bedoelde firma de vervaardiging en verkoop van de apparaten had gestaakt.

Het „Mitteilungsblatt“ no. 8 der vereniging voegt aan dit bericht toe: „Het is te hopen, dat ook de andere aanklachten, die wij wegens hetzelfde delict tegen verschillende firma's hebben ingediend, evenveel succes zullen hebben. Het is er ons niet om te doen, dat strafoplegging volgt, het gaat er ons alleen en uitsluitend om, dat de zwendelapparaten eindelijk van de markt verdwijnen.“

„Rotte toverij“

KOMISCH doet de civiele procedure aan, die in hetzelfde nummer wordt besproken. Een zekere Niemann had bij de Phylax-fabriek, die z.g. afschermapparaten fabriceert, een exemplaar besteld, was na enige tijd — zoals te verwachten viel — tot de conclusie gekomen dat het dure apparaat niets uitrustte en had de Phylax-fabriek toen onomwonden in een persorgaan van „rotte toverij“ beschuldigd. Waarop de fabriek een aanklacht wegens belediging tegen haar klant Niemann indiende! De zaak werd tot in hoogste instantie uitgevochten en belandde dus uiteindelijk bij het Bundesgerichtshof. Dit hof, Duitslands hoogste rechterlijke college, wees de eis van de Phylax-fabriek af. De motivering was niet mals: „Een fabrikant, die in het openbaar de indruk wekt dat zijn zakendoen niet smetteloos is, moet zich soms een anders niet gerechtvaardigde, bijzonder scherpe critiek laten welgevalen.“ Deze indruk heeft klaagster (de Phylax-fabriek) gewekt, doordat zij haar apparaten op de markt bracht zonder de werking ervan op wetenschappelijk controleerbare wijze voldoende te bewijzen.“

„Het volste recht“

HET Bundesgerichtshof gaf als zijn oordeel, dat ook anderszins een indruk van onfatsoenlijk zakendoen was gewekt: „De verklaringen, die klaagster (de Phylax-fabriek) over de vermeende werkzaamheid van haar apparaten heeft gegeven, zijn onbegrijpelijk en bevatten beweringen die met elkaar in tegenspraak zijn. Bovendien bevatten de prospectussen van klaagster (de Phylax-fabriek) duistere voorschriften,

b.v. het voorschrift de apparaten niet te openen, aangezien zij dan hun werking zouden verliezen, en dergelijke voorschriften meer.“

„De klaagster heeft“, aldus vervolgde de uitspraak van het Bundesgerichtshof, „door haar gedrag en door de aard van haar reclame als het ware gevraagd om de scherpste critiek. Zulks te meer omdat de klaagster het deed voorkomen (althans de schijn daarvan niet vermeed) met haar ap-

paraat ernstige ziekten, waaronder ook kanker, niet alleen te kunnen voorkomen, maar ook te kunnen verzachten en genezen. Gezien de lichtgelovigheid, waarmee wetenschappelijk niet bewezen beweringen dikwijls voor goede munt worden aangenomen, is hier ernstig gevaar voor de volksgezondheid te duchten. Bij een dergelijk optreden van klaagster heeft de beklagde (Niemann) het volste recht zich in gespierde en duidelijke taal te uiten in een persorgaan, dat zich voornamelijk richt tot de plattelandsbevolking, waarop ook de klaagster (de Phylax-fabriek) zich met haar reclamecampagnes concentreert.“

(Slot op pag. 4)

OPERATIE KWAK KWAK

Procureur-generaal in Texas treedt krachtig op tegen gevaarlijke „natuurgenezers“

ELSIE MAY KEENE, een aantrekkelijke rossige huisvrouw, stapte bij K. F. Reynard te Beamount binnen en vertelde hem, dat zij volgens een arts suikerziek en ten dode opgeschreven was. Reynard, een van Texas' 400 practiserende naturopathen, wist precies hoe hij mrs. Keene kon helpen. Eerst gaf hij „repeated enemas“, zoals „Time“ van 16 december 1957 het noemt. Vervolgens nam hij de slingerproef: hij hield een stuk ijzer, aan een kettinkje tussen twee stokjes opgehangen, boven haar hart. „Uw hart klopt te snel en uw bloeddruk is te hoog“, zei hij. Zijn diagnose vervolgens constateerde hij een ernstige hartaandoening, welke genezing veel tijd zou vergen, alsmede lever- en blaaskwalen. Reynard berekende mrs. Keene tien dollar voor het onderzoek en vier dollar voor enige pillen.

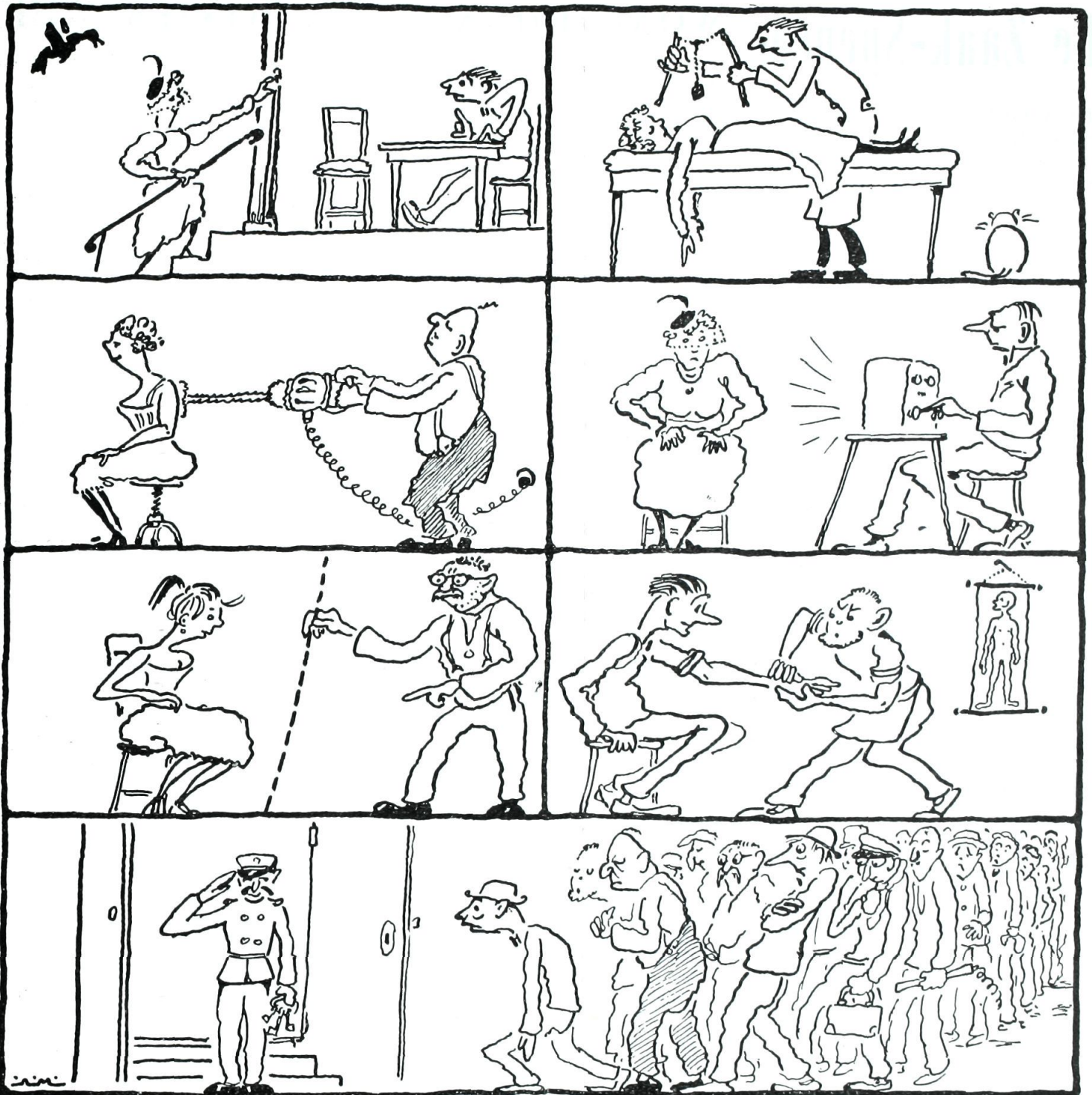
Elsie May Keene stapte vervolgens bij Arvid Lovgren binnen en klaagde over keelpijn. Naturopaath Lovgren nam haar bloeddruk op, zei dat haar hartslag te snel was en paste terstond met een vibrator een „chiropractische rechtzetting“ toe. „Hoe kan dat nu een einde aan mijn keelpijn maken?“ vroeg de bezoeker. Lovgren gaf haar pillen, schreef een dieet voor en hing wat hij noemde een elektrische warmtestraler om haar hals. Deze veroorzaakte links in de hals een brandwond. Dat was volgens Lovgren de plaats van de infectiehaard; hij behandelde de brandwond en berekende slechts vier dollar.

Stijver waren de prijzen in Bryan, waar mrs. Keene bij naturopaath Charles Moore over hoofd- en maagpijn klaagde. Hij zei, dat zij van een diphterie-aanval in haar jeugd diphteriegifstoffen in haar keel had overgehouden, dat zij een ontsteking aan de dik-

ke darm had, dat haar milt, alvleesklier en lever niet goed functioneerden, dat zij aan bloedarmoede leed en dat haar polsslag te traag was. Hij verkocht haar voor negen dollar een speciaal voedselpakket en berekende 40 dollar voor het onderzoek, dat geschiedde door aan de knoppen van een machine te draaien die op een kortegolfradio leek.

De waarheid was, dat Elsie May Keene helemaal niet ziek was. Voordat zij als speciale opsporingsambtenares in dienst van de State Board of Medical Examiners haar rondgang had aangevangen, was zij van top tot teen door artsen onderzocht en in voortreffelijke conditie bevonden. Will Wilson, de procureur-generaal van Texas, citeerde haar rapporten, toen hij begin december '57 in het kader van „Operation Quack Quack“ 61 naturopathen liet oppakken en opsluiten. Wilson verzocht de rechtbanken de arrestanten te bevelen hun praktijken te staken. In zijn kielzog maakten de Officiieren van Justitie in de diverse districten processen aanhangig tegen de 61 wegens onwettige uitoefening der geneeskunst; voor verscheidene naturopathen waren de vooruitzichten extra somber, aangezien in hun behandelkamers verdovende middelen („narcotics and barbiturates“) waren aangetroffen.

Hoewel mrs. Keene de ster onder de opsporingsambtenaresen was, hadden andere, niet minder kerngezonde collegae alle naturopathen bezocht die voor dit onderzoek waren uitgekozen, en zich aan hun behandeling onderworpen. Een vrouw, die zich bij Naturopaath R. W. Frydenlund in Dallas over maagpijn had geklaagd, rapporteerde dat hij haar met een vergrootglas in de ogen had gekeken en terstond als oorzaak van haar kwaal

had genoemd, „dat haar oogspieren te ver uit elkaar stonden”. Hij gaf haar een roodzwart gestreepte stok en droeg haar op daar elke dag vijftien minuten naar te staren. Honorarium: vijf dollar.

In Weslaco vertelde „patiënt” Ben Laney aan naturopaath F. G. Schaus, dat hij meende een voedselvergiftiging te hebben. Met behulp van een apparaat constateerde Schaus een niersteen. Hij masseerde Laney's hand, beweerde dat die hand de zenuw naar de nier bevatte. Honorarium: twee dollar.

Natuurgenezers, die in de meeste staten der V.S. door de sheriff op de hielen worden gezeten, stroomden naar Texas, toen daar in 1949 een wet van

kracht werd, die het verkrijgen van arbeidsvergunningen als naturopaath vergemakkelijkte. Deze wet is echter onlangs in strijd met de Grondwet verklaard op grond van de overweging, dat zij te vaag was door enerzijds het ambt van „genezer” toe te staan en anderzijds de uitoefening der geneeskunst te verbieden. Hoewel één voor het gerecht gedaagde naturopaath een opsporingsambtenaar een penicilline-injectie had gegeven, is uit het bewijsmateriaal van procureur-generaal Wilson duidelijk geworden, dat de naturopathen — in welke wetenschap zij ook mogen hebben gestudeerd — het zeker niet in de medische hebben gedaan.

Operatie Kwak Kwak: 1. mevr. Elsie May Keene gaat op pad; 2. natuurgenezer Reynard meet hartslag en bloeddruk met de slingerproef; 3. natuurgenezer Lovgren manipuleert met zijn vibrator; 4. natuurgenezer Moore constateert zeven kwalen met een machine die op een kortegolfradio lijkt; 5. natuurgenezer Frydenlund behandelt defecte oogspieren met een roodzwart gestreepte stok; 6. natuurgenezer Schaus bestrijdt nierstenen met handmassage; 7. de procureur-generaal van Texas laat 61 knoeiende natuurgenezers oppakken en opsluiten.

De Zaak-Spencer

TE WORKSOP in Nottinghamshire zijn de 30-jarige winkelier R. G. Spencer en diens 27-jarige echtgenote in staat van beschuldiging gesteld. Hun wordt doodslag op hun pasgeboren zoon ten laste gelegd.

De Spencers hebben een zesjarig dochtertje. Twee andere kinderen stierven kort na de geboorte. Toen mrs. Spencer haar vierde kind verwachtte, ried de behandelende geneesheer, dr P. Venables, haar dringend aan zich voor de geboorte in een ziekenhuis te laten opnemen. Daar kon de baby direct na de geboorte een volledige bloedtransfusie ondergaan, hetgeen naar het oordeel van de arts de enige kans op behoud van het jonge leven was.

De ouders sloegen de ernstige waarschuwing in de wind. Als Jehovah's Getuigen achtten zij bloedtransfusie strijdig met hun geloof: „Wij wijzen het gebruik van bloed af, ongeacht het feit of het tot vernietiging dan wel tot redding van mensenlevens dient.” De Spencers kochten bij een kruidenkoopman een drankje, dat bij onderzoek door een apotheker alleen dienstig bleek te kunnen zijn voor verdrijven van darmgassen. Vijf dagen na de geboorte stierf de baby, een jongen.

Tegenover de opvatting van de ouders stelde mr D. Hopkin het standpunt van het Openbaar Ministerie: „Een kind moet worden beschermd tegen al wat zijn gezondheid kan schaden. De weigering van de ouders, zelfs op grond van de meest oprechte geloofsovertuiging, om zorg te dragen voor doelmatige medische behandeling wordt beschouwd als verwaarlozing van het kind. Indien dit sterft en de dood door die weigering wordt verhaast, is er sprake van doodslag.”

De Britse pers heeft veel aandacht aan de zaak-Spencer besteed; de „Daily Express” zette boven zijn relaas zelfs een acht-koloms kop over de volle paginabreedte. Met grote belangstelling wacht het publiek af, welk vonnis in het komende proces door de rechter zal worden geveld.

WONDERDOKTER IN WINTERSWIJK

ANDERHALVE EEUW GELEDEN sloeg een „Hollandsche oculist en operateur” tijdelijk zijn tenten in Winterswijk op. Dit feit schijnt weinig aandacht te verdienen, aangezien de kwakzalvers destijds bij honderden stad en land afschuimden. Wat het Winterswijkse geval van 1808 curieus maakt, is de houding welke de overheid tegen deze vertegenwoordiger van de — laten wij zeggen — niet-officiële geneeskunde aannam.

Die houding, blijkend uit een document in het rechterlijk archief van het ambt Bredevoort, was buitengewoon welwillend. Het archiefstuk bevat de aankondiging van Nicolai's komst en een opsomming van zijn „kwaliteiten” waartoe bescheidenheid zeker niet mocht worden gerekend. Of deze snorkende reclame van het ambtsbestuur is uitgegaan, is niet geheel duidelijk, maar dat Nicolai's optreden met medeweten en/of instemming van de autoriteiten plaatsvond, is zonneklaar. Het stuk is namelijk opgesteld met permissie van

de baljuw door de landschrijver en draagt in margine de aantekening: „Exhibitum ter secretarie des ambts Bredevoort.” En nu de letterlijke tekst, luidend als volgt.

„Men maakt bekend, dat alhier gearriveerd is den Hollandsche oculist en operateur L. Nicolai. Geneest alle soorten blindheid, als vliezen en vlekken der ogen, al waren zij 5, 10 à 15 jaren blind geweest. Hij opereert dezelve in den tijd van 2 minuten, hij geneest de kanker, de steen, ook wolfs- en haaze- monden, alle soorten van breuken, hetzij vrouwen of mans. Hij presenteert alle zijn operatien te doen in presentie van doctors en chirurgijns. Die hem spreken wil koomen ten huize van Schuurman in de Klok tot Winterswijk.”

Het document komt voor in het jaarboek „Gelre” van 1952. Een Amsterdamse notaris vestigde er onze aandacht op, waarvoor wij hem gaarne onze dank betuigen.

Het Aardstralensprookje (Slot)

Steeds uitvluchten

OM DE ONZIN van de z.g. aardstralen en van het „opsporen” ervan door wichelroeden duidelijk aan te tonen en aan de kaak te stellen heeft de „Deutsche Gesellschaft Schutz vor Aberglauben” in een oproep twee Duitse wichelroedelopers uitgenodigd geheel onafhankelijk van elkaar een door de Gesellschaft aan te wijzen terrein op aardstralen te onderzoeken.

Niemand waagde het zich te melden. Wel kwam er een hoffelijke, edoch nietszeggende brief van de heer Oberneder, leider van de Vakgroep(!) van Duitse Wichelroedelopers. Deze schreef „in beginsel” met de proefneming in te stemmen, maar hij moest naar zijn zeggen de zaak eerst „aan het desbetreffende consortium voorleggen”.

De Gesellschaft gaf op deze uitwijkmanoeuvre een ondubbelzinnig antwoord. „Wij vragen ons vergeefs af, waarom een consortium zijn standpunt

wou moeten bepalen, als twee wichelroedelopers niets anders hebben te doen dan wat hun dagelijkse bezigheid is? En wij stellen in alle bescheidenheid een tweede vraag: als boer X een wichelroedeloper om raad vraagt, omdat hij op zijn land een pomp wil slaan, wordt ook dan eerst „het betreffende consortium” geraadpleegd? Deze zaak verloopt precies zoals wij het van den beginne af hebben geweten: nóóit zullen zich twee wichelroedelopers aan de door ons verlangde proef onderwerpen, aangezien zij weten dat dan terstond de ganse onzin aan het licht zal komen. Zij zullen steeds met uitvluchten komen. Moet dit niet ieder die wil zien, de ogen openen? Maar de meeste aanhangers van het wichelroedebijgeloof WILLEN niet zien.”

Tenslotte zij nog gewezen op 'n wetenschappelijk betoog van dr. Wendte in „Elektromedizin” (jrgng. 1957, no. 2, pag. 140 sqq.), getiteld „Der Schwindel mit den Erdstrahl-Abschirmgeräten”.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te Amsterdam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Commissaris van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50

Administratie-Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr., Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opricht 1 januari 1881

DE HOVAARDIJ DES KWAKZALVERS**„Medicijnen studeren heeft geen zin”**

DE ex-betonwerker F. O. uit Amsterdam, reeds eerder wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst veroordeeld, stond voor het zelfde vergrijp op 11 maart voor het kantongerecht te Zaan- dam terecht. Ditmaal waren hem drie gevallen van handoplegging ten laste gelegd. Op de vraag of hij zich op enigerlei studie had toegelegd, antwoordde O. hoofdschuddend: „Genezen is een gave. Studeren heeft geen zin. Het is of het je wordt verteld, of er woorden worden gezegd die je zelf niet begrijpt.”

Aanwezig waren: vrienden van O. die de publieke tribune bevolkten, vier door O. meegebrachte getuigen à décharge en de Officier van Justitie en de kantonrechter, die — als wij het uitvoerige verslag in „De Typhoon” mogen geloven — wedijverden in welwillendheid jegens de verdachte.

Het verhoor van de vier getuigen à décharge leverde niets bijzonders op. Een vrouw van 49, die last had van pijnlijke knieën, verklaarde: „Bij O. heb ik reuze baat, maar het wordt nu weer slechter in plaats van beter.” Dit laatste schreef zij toe aan het feit, dat zij de laatste tijd niet onder O.'s behandeling was geweest. Een vrouw van 43 verklaarde, dat O. haar hoofdpijn had ver-

minderd. Een vrouw van 40 verklaarde, dat al na een week of vier haar kniepijn was afgenomen. En een man van 47 verklaarde, dat hij het medisch advies zich voor een maagzweer te laten opereren had afgewezen, dat O. zijn ziekte als „zenuwknoten om de maag” had aangeduid en hem in drie maanden beter had gemaakt.

De Officier zei: „Ik zou het op prijs stellen, als de medische wetenschap gebruik van deze gaven maakte.” De kantonrechter zei: „Zelf heb ik deze gave helaas niet. Persoonlijk ben ik erg gevoelig voor deze gevallen.”

Afwezig waren: de patiënten die O. vergeefs of verkeerd had behandeld, de huisartsen van de getuigen à décharge die medisch licht op hun ziektegevallen hadden kunnen werpen, alsook de Inspecteur van de Volksgezondheid in de provincie Noord-Holland die als getuigedeskundige had kunnen worden opgeroepen.

De opmerkelijkste zinsnede in het verslag in „De Typhoon” luidde: „Na zijn uitspraak gaf de kantonrechter O. nog wel de raad mee, zijn tot helpen gezinde mentaliteit trouw te blijven, maar ervoor te zorgen niet meer in conflict met de wet te komen.” Formeel is dit advies

juist, maar dreigt hier niet zeer sterk het gevaar, dat deze rechterlijke woorden door de ongeletterde ex-betonwerker worden opgevat als een aansporing onverdrotten met het kwaad der kwakzalverij voort te gaan?

De beide juristen, die de zaak-O. te beoordelen hadden, stelden zich tevreden met de verklaringen van de kwakzalver-verdachte en vier van diens klan- ten. Van het gesprek over des kwakzalvers beweerde geneeskracht werd elke medicus uitgesloten. Door deze bevreemdende eenzijdigheid veranderde de bestraffing in een reclamestunt, die door O. met f 90 boete zeker niet te duur be- taald werd.

Goochelaar

DE PAGINA, waarop „Vrij Neder- land” op 15 maart een lange reeks kwakzalvers te kijk zette, wekte veel belangstelling en veel reacties. Een daar- van, afkomstig van de onvermoeibare aardstralenfantast Berger alias Bosboom te Amsterdam, werd ons doorge- zonden, omdat deze brief enige onbe- kookte uitvallen aan het adres van onze Vereniging bevatte.

De heer Berger alias Bosboom zegt onder meer: „Ik beschouw de Ned. Ver- eniging tegen de Kwakzalverij als Volksvijand nr. 1”.

De heer Berger alias Bosboom zegt voorts: „Scribenten leden der Ned. Vereniging tegen de Kwakzalverij hebben zelf in hun bladen gepubliceerd, dat het moderne witbrood kanker en hartaandoeningen verwekt.” Wij zijn ons van deze beweerde publicatie niet bewust.

De heer Berger alias Bosboom spreekt tenslotte over bonafide artsen en bonafide magnetiseurs, met de toe- voeging dat het woord bonafide in het eerste geval „bevoegd” en in het twee- de geval „onbevoegd begaafd” bete- kent.

Het is moeilijk op dit warhoofdige ge- goochel met termen commentaar te leve- ren. Weshalve wij daarvan afzien.

OP HEETERDAAD

RECHERCHEURS van de afd. Zwen- del van de hoofdstedelijke politie deden op 12 maart 's avonds een inval in een tandtechnisch laboratorium in de Albert Cuypstraat. Zij troffen er de gebroeders G. aan, bezig met het verrichten van extracties. Aangezien trekken aan tandtechnici niet is toegestaan, werd het op heterdaad betrapte tweetal gearres- teerd en voor verhoor naar het hoofd- bureau overgebracht. De gehele inven- taris van het „laboratorium” werd in beslag genomen.

Ook in 1946 zijn de gebroeders G. met politie en justitie in aanraking ge- weest, eveneens wegens onbevoegde uitoefening der tandheekunde. De recherche stond toen verbaasd over de onhygiënische toestanden, welke zij

aantrof: verroeste instrumenten, vuile watjes zonder tal en bloedspatten alom. De gebroeders werden veroordeeld tot een geldboete.

Nadat het tweetal zich enige tijd bin- nen de perken der wet had gehouden, kregen de Inspectie van de Volksge- zondheid en de recherche de laatste tijd aanwijzingen, dat G. en G. zich weder- om aan illegale praktijken schuldig maakten. De klacht van een ondeskun- dig behandelde patiënt leidde er toe, dat het pand in de Albert Cuypstraat scherp in het oog werd gehouden. Bij de inval constateerde men evenals in 1946, dat de graad van zindelijkheid aanzienlijk lager was dan in een der- gelijke inrichting wenselijk is.

Beide arrestanten legden een volle- dige bekentenis af. Nadat de processen- verbaal waren opgemaakt, werd het tweetal heengezonden.

HONING EN KONINGINNEGELEI

door dr R. E. WIERENGA

VOOR MIJ liggen enige brochures en vlugschriften over het gebruik van gewone honing en royal jelly. Ik begin met een brochure „Het Dal der Honderdjarigen”. Ergens in Marokko zou een dal zijn, waar sommige bewoners de leeftijd van 140 à 150 jaar bereiken, wat wordt toegeschreven aan het geregeld gebruik van ruwe honing. Nu is het uitermate moeilijk in landen, waar niet zoals bij ons een behoorlijk functionerende Burgerlijke Stand aanwezig is, te beoordelen of dergelijke hoge leeftijden inderdaad voorkomen. Ik denk b.v. aan de verhalen, die indertijd werden gelanceerd over het voorkomen van heel oude mensen in Bulgarije, door het gebruik van yoghurt. Graag wil ik toegeven dat honing een uitstekend voedingsmiddel is en daarbij nog heerlijk van smaak en dat wij daarvan over het algemeen onvoldoende profiteren. Maar ik heb bezwaren en heel gegronde, als ik in die brochure lees van de goede werking van honing op reumatiek, hoge bloeddruk, longontsteking, slapeloosheid, asthma, terwijl daarnaast wordt gesproken over de grote bacillendodende kracht van ruwe honing o.a. op tyfusbacillen. Het aanprijzen van dit nuttige voedingsmiddel voor tal van ziekten is misleidend en moet als kwakzalverij worden betiteld.

Verder heb ik een vlugschriftje, van dezelfde uitgever: „Men is zo oud als men zich voelt”, een uittreksel van het eerste boekje, waarin met nadruk wordt gewezen op de geneeskrachtige werking van ruwe honing op verschillende ziekten en afwijkingen, b.v. bedwaternen en kanker! Wat ik hierboven zei geldt zeker voor dit pamflet.

Van de ruwe honing naar de Royal Jelly is maar één stap. Een tijdje geleden ontving ik een brochure getiteld: „Medische feiten betreffende Royal Jelly”, dat waarschijnlijk aan de artsen in ons land is toegezonden en dat is samengesteld door dr. Albert Schmidt M.D. te Berlijn, waarin een twintig gevallen wordt meegedeeld, waarin koninginnegelei wonderen zou hebben verricht. Speciaal hartziekten zouden gunstig worden beïnvloed. In een paar gevallen wordt van een bijzondere bijwerking gewag gemaakt: een 70-jarige zoekt zich na het gebruik van de capsules een 35 jaar oude vriendin, een dame van 70 jaar krijgt na de eerste twee capsules zulke jeugdige bevielgen dat zij als een jong meisje aan alpinisme gaat doen en iedereen shockeert door haar optreden. Het lijkt alles heel mooi, maar het geheel bewijst natuurlijk niets. In een vergadering van de Amsterdamse Neurologenvereniging,

waar een collega tal van ziektegeschiedenissen meedeelde die door hypnose zouden zijn genezen, maakten een paar aanwezigen bezwaren tegen deze wijze van doen. Zij betoogden dat om enige wetenschappelijke bewijzen aan te voeren het nodig zou zijn twee groepen van patiënten te demonstreren, waarvan de ene wel en de andere niet met hypnose werd behandeld; vergelijking van beide groepen zou een bewijs voor de doeltreffendheid van de behandeling kunnen geven. Een der artsen waarschuwde voor het gevaar van de kwakzalverij, dat alleen kan worden voorkomen door strenge kritiek, zelfkritiek en bescheidenheid. Mij dunkt dat dr. Albert Schmidt vooral van het laatste geen last heeft. Vooralsnog geven de door hem geciteerde ziektegeschiedenissen geen enkel bewijs. Op de buitenzijde van het geschrift staat vermeld waar de koninginnegelei verkrijgbaar is. Men moet niet schrikken van de prijs: f 58 voor een kuur van 15 capsules voor volwassenen; levering door apothekers, voor wie de inkoop prijs f 40.60 bedraagt. Ik denk niet, dat veel apothekers dit „medicament” zullen voeren.

Reeds in 1957 waarschuwde prof. dr. C. den Hartog tegen het apiserum, het franse bijenkoninginnegeleipreparaat. Het misschien nuttig effect zou waarschijnlijk te danken zijn aan het hoge gehalte aan pantothenzuur (een vitamine B), maar aangezien deze stof veelvuldig voorkomt in dieren- en plantenrijk zijn tot nu toe bij de mens geen deficiëntieverschijnselen bekend geworden. De goede werking van koninginnegelei wordt door prof. Den Hartog voorlopig als problematisch beschouwd.

Tenslotte werd mijn aandacht getrokken door een in het Ned. Tijdschrift van Geneeskunde van 18 januari 1958 gegeven antwoord in de rubriek „Vraag en Antwoord” op de volgende vraag: „Heeft het zin in gevallen van ernstige coronaria-insufficiëntie waarbij nitroglycerine niet helpt, het preparaat „Royal Jelly” toe te dienen?

Het antwoord luidde: „Het feit dat de tot nog toe bekende literatuur over „Gelée Royale” bestaat uit enkele mededelingen uit de lekenpers en uit een niet in enig geneeskundig blad verschenen verslag van een aantal waarnemingen door een arts, die weinig overtuigend aandoen, stemt tot voorzichtigheid. De lekenpers heeft klaarblijkelijk in de mededeling van prof. Galeazzo-Lissi, „physician of Pope Pius XII”, op

een biogenetisch congres in 1956, dat bij de behandeling van lijdende aan kanker voeding met „half-bred embryos of specially prepared chickens and the „Gelée Royale” which contains vitamin and is the Queen bees' particular food” van nut was, reden gezien om publiciteit aan het middel te geven. Ook de summier gegevens over de samenstelling en over de veronderstelde werkelijke bestanddelen van de „gelée royale” geven geen al te grote basis van vertrouwen in deze geneeswijze, noch bij kanker, noch bij angina pectoris. De f 58 die het publiek voor 15 capsules moet betalen, kunnen waarschijnlijk wel beter worden besteed.”

Al die verhalen over honing en koninginnebroed waren mij aanleiding mij nader in bijen en wat daarmee verband houdt te verdiepen. Een prachtig boek daarvoor is „Bijen en Bijenhouden” van J. G. de Roever, waarin o.m. heel nauwkeurig de aanmaak van het koninginnevoedsel wordt beschreven. Van de hand van dr. H. W. de Boer kreeg ik door de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt toegezonden een geschrift „De Samenstelling en de Eigenschappen van in Nederland gewonnen Honing”. (Overdrukken hiervan zijn à f 1 bij het Bijenhuis te Wageningen verkrijgbaar, zeer de moeite waard!)

Eindelijk kreeg ik nog uit Wageningen toegezonden een boekje „Comment produire, recolter, conserver et Vendre votre Gelée Royale”, van de hand van R. Fayolle. Dit boekje is wel zeer commercieel ingesteld; tot zelfs kleine reclamestuntjes, waarin de bijenhouder b.v. verklaart zelf zulke goede resultaten met koninginnebroed te hebben bereikt, worden als navolgenswaardig beschreven! Het schijnt, dat door de grote productie (op heel ingenieuze wijze wordt de aanmaak door de bijen van Royal Jelly gestimuleerd) de prijzen lelijk achteruit gaan. In 1952 kostte een gram Gelée 5.000 francs, in 1953 2.500, in 1954 1.500 à 2.000, in 1955 waarschijnlijk 500-800 francs. Hoogstens zou 3 à 400 kg per jaar nodig zijn. De bijenhouders wordt aanbevolen niet te veel op de markt te brengen. Gezien de betrekkelijk lage prijs komt de verkoopprijs der capsules Royal Jelly mij wel heel hoog voor.

Dit alles overziende meen ik te mogen zeggen dat wij de ontwikkeling van het gebruik van Gelée Royale in ons land met zekere kritiek en skepsis moeten volgen.

R. E. W.

Te NEGATIEF en te SCHERP?

BIJ DE RONDVRAAG tijdens de jongste ledenvergadering merkten enkele leden op, dat huns inziens het maandblad der Vereniging te negatief en meermalen te scherp van toon was. Door de afwezigheid van de redactie-secretaris, die ex officio over de feitelijke gegevens omtrent de inhoud van 't maandblad beschikt, kwam de discussie niet „uit de verf". Aangezien wellicht andere leden, niet ter vergadering aanwezig, bovengenoemd standpunt delen, zij het mij, die helaas verhinderd was het slot der vergadering (waarin de rondvraag viel) bij te wonen, thans vergund voor het forum van alle leden enige opmerkingen over dit hoogst belangrijke punt te maken.

Negativisme is aan de aard der Vereniging niet vreemd. Zij strijdt tegen iets, ageert dus negatief. Aangezien echter het object van dat negativisme een kwaad is, te weten het kwaad der kwakzalverij welke de volksgezondheid bedreigt en aantast, is ons negativisme jegens de kwakzalverij tevens positivismen jegens de volksgezondheid.

Theoretisch zou men hierop kunnen antwoorden: als strijd tegen de kwakzalverij gelijk is aan bevordering der volksgezondheid, schrap dan in de kolommen van ons maandblad alle kritiek op de kwakzalvers en zing in plaats daarvan de lof der volksgezondheid.

In de praktijk liggen de zaken echter ander. Prezen wij uitsluitend de weldaden van een goede volksgezondheid, dan zouden de kwakken ons in koor bijvallen onder de uitroep: „Dat is precies wat wij ook willen!" Daarmee zou de grens tussen de kwakzalverijbestrijders en de kwakzalvers volkomen vervagen — en juist het tegendeel is nodig. Nodig is, dat wij de kwakzalvers op hun eigen

terrein aanvallen en hen dáár in hun erbarmelijke schamelheid én listige gevaarlijkheid aan de kaak stellen. Dat zulks meermalen tot een afbrekend, negatief artikel in ons blad leidt, is mijns inziens onvermijdelijk.

Want men vergisse zich niet: de argumenten, in onze kolommen maand na maand aangevoerd, zijn niet in de eerste plaats bestemd voor onze leden. Dat ware uilen naar Athene dragen. Wie zich als lid der Vereniging tegen de Kwakzalverij aanmeldt, is immers overtuigd van het kwaad der kwakzalverij. Hij behoeft niet meer overtuigd te worden. Door zijn contributie maakt hij het echter mogelijk, dat wij ons blad ook aan buitenstaanders toezenden: aan leeszaalen en bibliotheken, aan studentenleestafels, aan redacties van dagbladen en tijdschriften. Daardoor wordt de actieradius van ons maandblad vele malen vergroot, in welk verband men slechts behoeft te denken aan de talloze publicaties tegen de kwakzalverij, welke óf met behulp van het redactie-secretariaat tot stand komen óf rechtstreeks uit ons blad worden overgenomen. Als recent voorbeeld moge worden genoemd de volle pagina, welke „Vrij Nederland" van 15 maart aan de gevaren der kwakzalverij wijdde.

Dat ons maandblad „alleen maar negatief" zou zijn, lijkt mij een te generaliserend verwijt. De problemen, inhaerent aan de bestrijding der kwakzalverij, zijn keer op keer door deskundigen in onze kolommen aangesneden. Het doorbladeren van de laatste twintig nummers levert daarvan (onder meer) de volgende voorbeelden op.

De medici Marlet en Schlichting schreven over chiropraxie, de juridische hoogleraren Van Bemmelen en Pompe over een arrest (in zake kwakzalverij)

van de Hoge Raad, politie-inspecteur Kalma twee maal over tandheelkundige inrichtingen, dr ir Van Daalen herhaaldelijk over aardstraalfantasieën, fytopatholoog dr Hartsuyker over de bescherming die „Wageningen" boer en tuin-der tegen kwakzalverij biedt. Wij brachten artikelen over de wijkverpleegster als waardevolle medestrijdster en over de langzame, maar zekere ontsluiting van het reumamysterie. Prof dr Jongkees beantwoordde de vraag „Wat is kwakzalverij?" en dr Schlichting de vraag „Waarom naar de dokter?". Dr Melchior belichtte diverse malen de tegenstelling arts-kwakzalver, de voorzitter van de Maatschappij voor Diergeneeskunde behandelde de relatie boer-kwakzalver. Ons bestuurslid commissaris H. Dijkstra, chef van de afd. Zwendel der hoofdstedelijke recherche, deed een boekje open over kwakzalverij in zijn rayon. Wij publiceerden een rapport van de Keuringsraad voor de Openlijke Aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen en namen waarschuwingen over uit periodieken van de Nederlandse Vereniging van Suikerzieken en van de Vereniging tot bevordering der belangen van Slechthorenden. En zo voort.

De bronnen van al deze bijdragen zijn in de medische, tandheelkundige, veterinaire, pharmaceutische en juridische wereld gezaghebbend. Zij worden in ons blad afgewisseld met berichten over aardstraalfantasten als Cleveringa en Berger-Bosboom, over de importeurs van het Baken Anti Reuma en andere waardelose amuletten, over een rijwiellstallingknecht die per pamflet zijn uitvinding van een afdoend middel tegen kanker wereldkundig maakt, over een handige jongen die bij zijn „genezingen" dode katten gebruikt, over . . . vult u maar in.

Wanneer wij de baarlijke, gevaarlijke, soms levensgevaarlijke nonsens van deze lieden signaleren, zijn wij — het worde grif toegegeven — scherp, zo mogelijk vlijmscherp. Aangezien de meesten van deze kwakzalvers te kwader trouw zijn, lijkt het ons alleszins geoorloofd tegen hen de wapenen van ironie en sarcasme te hanteren.

ES.

AAN ALLE LEDEN

verzoekt de penningmeester hem de contributie-1958 ten bedrage van f 7,50 te gireren. Voor studenten en apothekers-assistenten bedraagt de jaarcontributie f 2,50.

Aan de enkele leden, die ook hun contributie-1957 nog verschuldigd zijn, wordt verzocht deze oude schuld *ten spoedigste* te delgen.

Hoe eerder U gireert, des te meer verlicht U de taak van de penningmeester!

De gironummers der Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn:
postgiro 32237 en gemeentegiro Amsterdam K 1672.

Amerikanen slikken „alles“

DE VERENIGDE STATEN worden overstroomd door een stortvloed van wondergeneesmiddelen, die, naar het heet, helpen tegen alle kwalen, maar in werkelijkheid nergens anders toe deugen dan om de gewetenloze vervaardigers snel rijk te maken.

De commissies van toezicht uit het Congres, van de Amerikaanse maatschappij tot bevordering van de geneeskunst en pharmaceutische controleorganen, zijn de laatste tijd een hele reeks van zulke medicamenten met een zogenaamde opzienbarende werking op het spoor gekomen.

Gebruik makend van de grote behoefte van de ongeduldige en lijdende moderne mens, produceren enige even handige als gewetenloze fabrikanten pillen, tabletten, capsules, druppeltjes en zalfjes voor alle kwalen, van vermoeidheid tot maagpijn, van magerte tot zwaarlijvigheid. Door de niet te miskennen goede resultaten, bereikt met moderne geneesmiddelen als penicilline, streptomycine, aureomycine en andere zijn de mensen te goedgegelovig geworden, zodat zij zich door fabrikanten zonder verantwoordelijkheidsgevoel op schaamteloze wijze laten bedriegen met andere, zogenaamd pas ontdekte en zeer werkzame, doch in werkelijkheid nutteloze middelen.

Zo worden b.v. gewoon mondwater en neusdruppels verkocht als hoogst doeltreffende voorbehoedsmiddelen tegen de Aziatische griep. Broompreparaten die reeds in grootmoeders tijd bekend waren, komen als buitengewoon waardevolle nieuwe kalmeringsmiddelen in de handel, met de echte nieuwe kalmerende middelen (ataractica), waarmede Amerikaanse zenuwartsen opzienbarende resultaten hebben bereikt, hebben deze broompreparaten niets anders gemeen dan de — gestolen — goede naam. Aspirinachtige middelen worden aangediend als „wonderbaarlijke nieuwe ontdekkingen“ voor de behandeling van artritis, jicht en rheuma.

IN reclameprogramma's van TV en radio treden reeksen vertrouwen inboezemende „artsen“ op, die zulke hoogst wetenschappelijke uiteenzettingen geven over hun fantastische geneesmiddelen, dat de domme leek in eerbiedige verbazing met open mond zit te luisteren en te kijken. In werkelijkheid echter zijn de meeste van die witgejaste medicijnmannen helemaal geen dokters maar toneelspelers en goochelen zij met verzonnen, pseudo-wetenschappelijke uitdrukkingen, alsof het echte pharmaceutische vaktermen waren.

Baas boven baas toonde zich een fabrikant, die de koper van zijn „krachtpillen“ garandeerde, dat hij door die pillen „een geheel nieuw mens“ zou worden.

De Amerikanen geven per jaar twee miljard dollar (ongev. f 7.660.000.000) aan geneesmiddelen uit. Alleen aan vitaminepillen slikken zij voor 227 miljoen dollar (f 809.410.000). De door Amerikaanse dokters uitgeschreven recepten kosten per jaar 956 miljoen dollar (f 3.501.480.000). Dag-in dag-uit slikken de Amerikanen niet minder dan 53 miljoen aspirinetabletten. Het is dan ook geen wonder, dat bij zulk een enorme vraag naar gezondheid uit de pillendoos ook de kwakzalvers aantreden.

En als ze niets kunnen „ontdekken“, zoeken zulke geslepen ondernemers een fantastisch klinkende naam plus een paar onschadelijke ingrediënten van reeds lang bekende geneesmiddelen, mengen ze en prijzen ze dan aan als een sensationele nieuwe ontdekking van hun laboratoria. Een groot deel van het onderzoek van de bevoegde instanties is gericht tegen de veelgevraagde middelen om te vermageren zonder dieet te houden. Er zijn op het ogenblik niet minder dan 40 van zulke middelen in de handel, die men, naar het heet maar hoeft in te nemen om spelenderwijze tien, twintig of dertig pond af te vallen, zonder dat men ook maar een enkele lekkernij hoeft te laten staan.

„VERLIES uw overbodige ponden stuk voor stuk zonder afstand te doen van uw lekkere karbonaadjes, uw heerlijke soep met die grote vetogen, uw smakelijk dessert, uw slagroomtaart en uw roomijs.“ Deze lokroep liet een New Yorkse fabrikant van vermageringspillen dag in dag uit in de brievenbussen van de verbaasde Amerikanen fladderen, tot de controledienst van de posterieën het in de gaten kreeg en weigerde deze bedriegerslectuur verder te verspreiden. Sinds 1952 hebben de Amerikaanse posterijen 45 maal op dergelijke wijze ingegrepen. Het mooiste van deze Amerikaanse vermageringsmiddelen is in de regel, dat de dieetschuwendende veelvraat, die zich, verleid door de reclame, het zo gemakkelijke middeltje aanschaft in het doosje aanwijzingen vindt, die neerkomen op wat in de minder beschaafde mond „de helft minder vreten“ heet.

De commissie van onderzoek uit het congres was enige tijd geleden, toen zij voor het onderzoeken van een bepaald middel deskundigen in de arm had genomen, met stomme verbazing geslagen,

toen deze verklaarden, dat de fabrikant inderdaad een recept van een goede arts op de kop had getikt, waarin ingrediënten werden opgesomd van een mengsel uit bepaalde kruiden-extracten, hetwelk de eetlust verminderde. De arts had aan dit mengsel een zeer kleine hoeveelheid benzocaïne — een middel tot plaatselijke verdoving — toegevoegd, omdat daardoor de werking van het kruidenextract krachtiger en langduriger werd.

Het benzocaïne zelf heeft echter op de eetlust geen enkele invloed. Maar de fabrikant stelde in het kruidenaftreksel geen belang, want dat was niet interessant genoeg en dus liet hij het eenvoudig weg en nam uitsluitend benzocaïne. Met deze mooie naam kon men prachtig venten en het middel aanprijzen als een splinternieuw vermageringsmiddel. Weliswaar komt het begrip „benzocaïne“ reeds jaren in elk goed vaklexicon voor en kon het van de kruidenextracten beroofde middel geen enkele uitwerking hebben, maar de naam lokte kopers zoals stroop de vliegen en dat was voor de fabrikant natuurlijk de hoofdzaak.

EEN ander „verbazingwekkend nieuw wondergeneesmiddel — thans voor het eerst zonder recept te verkrijgen“ bleek een reeds 20 jaar bekend huismiddel te zijn. Andere middelen bevatten inderdaad een geheim ingrediënt, dat op zichzelf in proeven bij de helft van de proefpersonen remmend op de eetlust bleek te werken, maar de dosis hiervan was zo gering, dat van het middel als zodanig met de beste wil van de wereld geen enkele uitwerking kon worden vastgesteld.

Niettemin werd het middel terstond in talrijke vormen nagemaakt, maar deze bevatten zo mogelijk nog minder van het geheime ingrediënt dan het oorspronkelijke. Desniettemin staande diende dit ingrediënt als grondslag voor een groots opgezette reclame-campagne.

De congrescommissie was zo langzamerhand wel aan verrassingen gewend geworden toen de voedingsspecialist dr. William Kalb als getuigdeskundige, op een ander vermageringsmiddel wees, waar de Amerikanen als het ware om vochten. „Dit middel moet tussen de maaltijden worden ingenomen“, verklaarde dr. Kalb. „Tal van mensen slikken er op een dag een heel buisje van. De heren leden van het congres kunnen het veilig proberen. Het is volkomen onschadelijk en smaakt heel goed. Het zal uw eetlust echter niet verminderen, laat staan uw ge-

ZIJPADEN

ONDER de titel „Zijpaden der geneeskunst” verschenen in de Leeuwarder Courant van 5, 6 en 7 maart drie artikelen over een eenvoudige opperman in Stavoren, die indertijd, zelf ziek zijnde, tijd had om na te denken en tot de conclusie kwam, dat hij voortaan mensen beter wilde maken, dank zij een bijzondere gave, die hij met strijken over plant, dier en mens had ontdekt.

De redactie van bovengenoemde courant verklaart uitdrukkelijk: „Postma is een eerlijk man, die méént goed te doen”. Het begon indertijd met zijn tuin, die er altijd stukken beter uitzag dan die van zijn buurman, omdat hij, zoals zijn vrouw vertelde, elke morgen even met de handen over de planten streek. Net of iemand, die de tijd er voor neemt dit te doen, niet een bijzondere liefde en aandacht heeft voor zijn tuin en er dus dubbel goed voor zal zorgen! Dat zien wij immers op elk terrein: ik ken in mijn buurt een boerevrouw die bijzonder veel hart heeft voor haar varkens, die als het ware menselijk met ze omgaat en de biggetjes een goed „geestelijk klimaat” schenkt. Door deze buitengewoon goede behandeling heeft zij zeer goede resultaten bij het opfokken van haar biggen. Als deze vrouw eens ging „strijken”, wat zou zij een goede paranormale kracht blijken te zijn!

Want de Leeuwarder Courant spreekt van een „paranormale genezer” al voegt de redactie er ook aan toe, dat zo iemand een misdadiger kan zijn. In het tweede stukje waarschuwt zij nadrukkelijk, dat de „strijker” niet in staat is een diagnose te stellen en dat het dus heel goed mogelijk is, dat door zijn behandeling de arts en de kans wordt ontnomen tijdig in te grijpen. Maar dan wordt in het derde stukje verteld over vrij wonderbaarlijke genezingen, die de strijker zou hebben bereikt bij ziek vee. Ik heb geen verstand van veterinaire zaken, maar als ons daar verteld wordt dat de „genezer” de haren van de staart van een koe onttart en het blote vel vasthoudt, waardoor de temperatuur van het zieke dier op peil zou komen, dan is mij dat te gortig en dan schat ik de genezende kwaliteiten van deze eenvoudige man, die misschien wel te goeder trouw is en zelf aan zijn gave gelooft, niet hoog!

Ik vraag mij af, of de Leeuwarder Courant er wel goed aan doet dergelijke artikelen op te nemen en zo mee te werken aan het vergroten van de faam van iemand, die zichzelf, geheel onnodig, als genezer van mens en dier uitgeeft. Het lijkt mij beter de lezerskring niet extra attent te maken op dit „zijpad der geneeskunst”, dat maar al te licht tot een dwaalweg kan worden.

wicht. De tabletten bestaan n.l. uitsluitend uit magere melkpoeder en citroensap”. De grondstof voor een buisje van 20 gram kost de fabrikant ongeveer acht dollarcenten (ruim f 0.30) en de verkoopprijs van een buisje bedraagt 2.98 dollar (bijna f 11.50).

De zitting van de verbaasde commissie eindigde met de volgende dialoog tussen de voorzitter en de deskundige:

Voorzitter: „Is het juist, dokter, om samenvattend te zeggen, dat de enige mogelijkheid om af te vallen in minder eten bestaat?”

Dr. Kalb: „Indaad, zo is het.”

Voorzitter: „Afgezien van alle geneesmiddelen, die men inneemt?”

Dr. Kalb: „Afgezien van alle geneesmiddelen.”

MAAR al hebben de zogenaamde vermageringsmiddelen dan ook niet de buikomvang van de patienten vermindert, ze hebben in elk geval de dikte van hun portefeuilles doen slinken.

Volgens het Amerikaanse ministerie voor de posterijen, dat belast is met het toezicht op door de post verspreide reclame, is het heel moeilijk, de bliksemsnel werkende zwendelaars hun handwerk onmogelijk te maken, want voor de post hen in het vizier heeft, hebben zij meestal reeds het gehele land met hun vouwblaadjes overstroomd. En voor de regering vervolgens, zoals de wet voorschrijft, de bedriegers voor het alternatief stelt, met hun zwendel op te

houden of zich in staat van beschuldiging te laten stellen wegens bedrog, hebben de heren meestal toch reeds hun verkoopsmogelijkheden uitgeput en laten zij hun wondermiddel liever vallen dan een veroordeling te riskeren. Intussen hebben zij waarschijnlijk alweer een andere „fabelachtige ontdekking” in petto.

Volgens de Amerikaanse wet moet de handelscommissie, die een soortgelijke controle uitoefent als de controlecommissie van de posterijen, een fabrikant bewijzen dat zijn beweringen over de doeltreffendheid van een middel onjuist zijn. Zolang het middel onschadelijk is voor de gezondheid, behoeft de vervaardiger zijnerzijds de juistheid van zijn beweringen over het nut van het middel niet te bewijzen. Ten gevolge van deze bepalingen zijn de Amerikaanse controle instanties wel iets gewend, maar onlangs werden hun droevige ervaringen met eindagsfabrikanten en pseudopharmaceuten nog overtroffen.

Toen zij n.l. een hoeveelheid gorgeldrank ter „waarde” van ongeveer 25.000 gulden in beslag genomen hadden, omdat het middel in geen enkel opzicht voldeed aan de gewekte verwachtingen — voorkoming van de Aziatische griep — moesten zij tot de ontdekking komen dat het afkomstig was van een van de grootste en meest gerenommeerde geneesmiddelenfabrieken van de Ver. Staten.

WERELDGEZONDHEIDSDAG

TIEN JAAR GELEDEN, op 7 april 1948, trad het statuut van de Wereldgezondheidsorganisatie in werking. 26 landen waren toen lid van deze gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties, die zich ten doel stelde door een internationale krachtsinspanning alle volkeren ter wereld op een zo hoog mogelijk gezondheidspeil te brengen. Binnen drie jaar was het aantal leden verdrievoudigd en thans zijn niet minder dan 88 landen aangesloten bij de Wereldgezondheidsorganisatie, die naar de afkorting van de Engelse naam gewoonlijk wordt aangeduid met de letters W.H.O.

De zevende april wordt nu elk jaar over de gehele wereld herdacht als „Wereldgezondheidsdag”, niet alleen om een terugblik te werpen op de resultaten, die in de strijd tegen de ziekte zijn behaald, doch nog meer om ons te bezinnen op de taken, die nog voor ons liggen. Gezondheid, zo zegt het statuut van de organisatie, is niet slechts het afwezig zijn van ziekte of zwakheid, doch een toestand van volledig lichamenlijk, geestelijk en sociaal welzijn. In deze omschrijving is de gezondheid een van de grondrechten van ieder mens zonder onderscheid van ras, godsdienst, huidskleur of politieke gezindheid.

Er zijn landen in de wereld, zoals ons eigen land, waar de gezondheidszorg een grote hoogte heeft bereikt, waar geen besmettelijke ziekten meer op grote schaal voorkomen, waar voldoende artsen, vroedvrouwen, verpleegsters en ander medisch personeel aanwezig zijn, waar ziekenhuizen en sanatoria tot de normale instellingen van de samenleving behoren, waar de kindersterfte gering is en waar de mensen gemiddeld een hoge ouderdom bereiken. Er zijn echter ook landen in de wereld — en in deze landen leeft twee derde van de wereldbevolking —, waar nog nauwelijks een nationale gezondheidszorg bestaat, waar besmettelijke ziekten als malaria, framboesia, typhus, gele koorts en tropische zweren miljoenen mensen in hun greep gevangen houden, waar op elke 60.000 inwoners slechts één arts voorkomt, waar ziekenhuizen nog praktisch onbekend zijn, waar van elke honderd kinderen er tien tot twintig sterven in het eerste levensjaar en waar de mens gemiddeld niet ouder wordt dan dertig tot veertig jaar.

Juist in deze gebieden voert de Wereldgezondheidsorganisatie haar voornaamste strijd tegen ziekten en dood. Zij tracht hier de noodlottige cirkelgang te doorbreken, waarin de miljoenenbe-

VONNIS (-JE)

TE BERGEN OP ZOOM eiste de Officier van Justitie dezer dagen tegen de Eindhovense handoplegger J. J. f 500 boete, waarvan f 400 voorwaardelijk, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

De kantonrechter veroordeelde verdachte tot f 400.— boete, waarvan f 350.— voorwaardelijk.

volkingen van deze landen gevangen zijn: wie honger heeft en zijn honger niet kan stillen, is niet tot werken in staat; wie niet kan werken, kan zich geen inkomen verwerven; wie geen inkomen heeft, zal zich niet kunnen voeden; wie zich niet kan voeden, wordt ziek en verhongert . . .

Andere gespecialiseerde organisaties van de Verenigde Naties trachtten deze cirkelgang door een gezamenlijke internationale krachtsinspanning op andere punten te doorbreken; de Wereldgezondheidsorganisatie tracht dit te doen op het punt van de volksgezondheid door massale bestrijding van besmettelijke ziekten, door de opleiding van artsen, verpleegsters en vroedvrouwen, door de inrichting van ziekenhuizen en klinieken, door de oprichting van gezondheidscentra voor moeder en kind, door verbetering van de voedingsgewoonten, door het beschikbaar stellen van geneesmiddelen, inentingsstoffen en bestrijdingsmiddelen tegen insecten. Zij doet dit in nauwe samenwerking met UNICEF, het Kinderfonds der Verenigde Naties, dat zich in het bijzonder de lichamelijke en geestelijke verzorging van moeder en kind in de nu nog onderontwikkelde gebieden ten doel stelt.

In de tien jaar van haar bestaan heeft de Wereldgezondheidsorganisatie meer dan 250 miljoen mensen beschermd tegen malaria, doch nog altijd lijden elk jaar 300 miljoen mensen aan deze ziekte, van wie er jaarlijks 3 miljoen sterven. Sinds 1950 werden 30 miljoen mensen door de deskundigen van de Wereldgezondheidsorganisatie beschermd tegen framboesia, een afzichtelijke tropische zwerenziekte. Alleen al in 1954 werden 11 miljoen mensen door de W.H.O. gevaccineerd tegen t.b.c., in welke campagne alleen al in dat jaar ongeveer 32 miljoen mensen op deze

„DE BOERENBEDRIEGERS”

VRIJ NEDERLAND van 15 maart wijdt een gehele pagina aan de kwakzalverij, bij monde van zijn redacteur Tom Pauka. De schrijver, die wij in de gelegenheid stelden een keuze uit het rijkgeschakeerde archiefmateriaal van de Vereniging tegen de Kwakzalverij te doen, merkt in zijn inleiding het volgende op:

„Verfoeilijker, romantischer en liederlijker dan het leven van de zware jongens in de grote stad is het bestaan van de parasiet der kleinere gemeenschap: de kwakzalver. Trek voor de grap maar eens een stofkam door een willekeurig dorp en kijk wie op de tanden blijft liggen. In een doodenkel geval een frauderende bankdirecteur. Soms een boer die water bij de melk doet. Maar altijd en zonder uitzondering de boerenbedriegers, die warme koemest verkopen als smeersel tegen

reumatiek, die lege kistjes voor hoge prijzen als „aardstralenkastjes” van de hand doen, die kanker genezen met gedroogde brandnetels en die net zo lang bidden dat de vloek van uw spaarcentjes zal verdwijnen tot er geen spaarcentjes meer over zijn.”

„Dank zij de hulp van de Vereniging tegen de Kwakzalverij heb ik een rijk assortiment aan wonderbaarlijke geschiedenissen kunnen verzamelen. Gerubriceerd als zwendelaars, paranormalen, abnormalen en slachtoffers trekken zij in een trieste stoet over deze pagina. De slachtoffers verdwijnen voor een deel weer in hun graven, waaruit ik ze voor deze gelegenheid had oproepen. De daders trekken zich in hun appartementen terug en zwendelen daar verder tot de Nederlandse wetgeving grondig wordt herzien.”

II.

DE DISCUSSIES in de jongste ledenvergadering bewogen zich ook om de vraagstukken van handoplegging en helderziendheid. Uit het maandblad der Vereniging tegen de Kwakzalverij zich op dit terrein te negatief en te scherp?

Als ik het goed zie, stond en staat onze Vereniging op het standpunt, dat de waarde of onwaarde der paranormale geneeskunde slechts kan worden bepaald door een medisch-wetenschappelijk, dus strikt onpartijdig onderzoek. Volgens de Vereniging ware de meest aangewezen weg om tot dit doel te geraken de instelling van een team onderzoekers, aan te wijzen door de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Deze weg is reeds eerder bewandeld, toen een door de Akademie aangewezen werkgroep van geleerden het vraagstuk der z.g. aardstralen onder de loupe nam.

De overheid is helaas nog niet overgegaan tot het (doen) instellen van een wetenschappelijk onderzoek van de z.g. paranormale geneeskunde. Wel is van particuliere zijde een initiatief in deze richting genomen, namelijk door de „Stichting inzake het vraagstuk der

paranormale geneeskunde en haar maatschappelijke betekenis". Van haar oprichting werd in ons maandblad (maart 1956) uitvoerig gewag gemaakt, terwijl een bestuurslid van de Vereniging tegen de Kwakzalverij een maand later in een radiotoespraak de oprichting der Stichting nogmaals met nadruk vermeldde. De Stichting heeft tot dusverre nog geen resultaten gepubliceerd, evenmin is bekend gemaakt, of reeds voldoende geneeskundige hoogleraren bereid zijn gevonden de onderzoekingen in juiste banen te leiden.

In afwachting van enig wetenschappelijk bericht omtrent wezen en waarde der z.g. paranormalen acht de Vereniging tegen de Kwakzalverij het haar plicht te blijven waarschuwen tegen de zeer talrijke kwakzalvers op dit gebied. Nevenstaand citeren wij vijf pleitbezorgers van paranormale geneeskunde. Een hunner noemt zes van elke tien paragnosten bewuste bedriegers, een ander heet negen van elke tien paragnosten arbeidsschuwe psychopathen. Hierbij vergeleken is onze kritiek bijzonder tam!

ES.

Wereldgezondheidsdag (slot)

ziekte werden onderzocht. Dit zijn slechts enkele cijfers, die gemakkelijk met grote cijferreeksen zouden zijn uit te breiden.

De W.H.O. werkt echter niet alleen in de onderontwikkelde gebieden. Ook in onze hoog ontwikkelde landen van West-Europa en Noord-Amerika vervult zij nog een nuttige dienende taak. Dank zij de onderzoekingen van de W.H.O. in haar griep-centrum in Lon-

den kon tijdig een vaccin worden vervaardigd, dat ook in ons land in het afgelopen jaar de A-griep heeft helpen bestrijden en waardoor het aantal sterfgevallen ten gevolge van deze ziekte tot een minimum beperkt bleef. Thans houdt de W.H.O. zich weer in het bijzonder bezig met onderzoekingen op het gebied van de atoomstraling. Wanneer straks de atoomenergie een steeds grotere plaats in onze samenleving gaat innemen, dan zal de W.H.O. in samenwerking met de nationale gezondheidsdiensten paraat zijn om de gevaren van de atoomstraling voor de bevolkingen van onze landen zoveel mogelijk te beperken en af te wenden.

Het is dus niet zonder reden, dat ook in ons land, evenals in alle andere landen ter wereld, de W.H.O. elk jaar op 7 april in het zoeklicht van de belangstelling wordt geplaatst, opdat wij ons kunnen bezinnen op de grote waarde van een goede gezondheid en op onze taak ten opzichte van de lijdende medemens in de nu nog onderontwikkelde gebieden.

VIJF STEMMEN

G. CROISET, helderziende, in interview:

„Er zijn zeer vele paragnosten werkzaam in Nederland. Croiset schat, dat 60 procent bewuste bedriegers zijn, dat 30 procent denkt gaven te hebben die er niet zijn en dat het kleine restant betrouwbare paragnosten is.”

(De Telegraaf 23-3-'57)

C. Heijligers, paragnost, tijdens lezing te Delft:

„Tot slot waarschuwde spreker tegen de velen die zich op dit terrein hebben begeven, waarbij maar al te dikwijls blijkt dat men wordt bedrogen.”

(Delftse Courant 20-11-'57)

J. P. de Kock, paragnost uit Dinteloord, op lezing in Alkmaar:

„Een paragnost heeft evenwel niet steeds zijn gave ter beschikking, zodat vooraf nimmer kan worden bepaald, of eventuele demonstraties al dan niet zullen slagen.”

(Noordhollands Dagblad 4-11-'57)

Dr F. L. Nolte, predikant en geneesheer-directeur van het Leidse Diaconessenhuis, tijdens lezing voor de Ned. Chr. Vrouwenbond:

„Paranormale verschijnselen komen veel zeldzamer voor dan de mensen menen. Het grootste percentage van het gesignaleerde berust op fantasie, respectievelijk bedrog, en veel gaat er voor door, dat in wezen natuurlijk is.”

(Delftse Courant 19-11-'57)

Prof. dr W. H. C. Tenhaeff tijdens lezing voor de ontspanningsvereniging der Nijmeegse politie:

„Prof. Tenhaeff verklaarde zich zeer beslist geen voorstander van het raadplegen van paragnosten in alle zaken. In dit (het huidige) stadium van de parapsychologie is nog geen hoog percentage te verkrijgen van de resultaten van paragnosten bij politionele onderzoekingen, maar wel van parapsychologische betekenis. Uitdrukkelijk stelde prof. Tenhaeff ook, dat het aantal goede en betrouwbare paragnosten in ons land zeer klein is. Minstens 90 procent van degenen die zich als paragnost uitgeven zijn arbeidsschuwe psychopathen.”

(De Gelderlander 11-12-'57)

4

VIER

DEZE MAAND mogen wij vier nieuwe leden verwelkomen, te weten de heren:

R. Dijkstra, student te Den Haag,
dr A. M. Lorentz de Haas te A'dam,
H. J. Roding te Amsterdam en
H. J. Suiding, arts te Blijham.

Vinger opsteken!

EEN SCHUCHTER MANNETJE trad op 21 maart, aldus het Nieuw Kamper Dagblad, als beklagde voor het hekje van het Kamper kantongerecht. Het was een Groninger kruidendokter, die ten laste werd gelegd, dat hij in Kampen onbevoegd de geneeskunde had uitgeoefend. „Steek je vinger eens op” had hij tegen een Kampeenaar gezegd. Deze had het verzoek ingewilligd, waarop de kruidendokter, na een vluchtige blik naar het topje, onmiddellijk de „diagnose” stelde. „Man, je hebt het aan de gal. Gebruik mijn kruiden en je bent er zo af”. De vrouw van de gallijder onderging dezelfde behandeling. Ook zij hield haar vinger een korte wijle in de lucht en de diagnose van de kruidendokter kwam opnieuw verbluffend snel. „Mevrouw, voor uw bloedarmoede is maar één probaat middel: mijn kruiden!” Het werd voor de Groninger een voordelig bezoekje. Het echtpaar was zo onder de indruk, dat het meteen maar acht pakken kruiden voor het zachte prijsje van zestig gulden bestelde. Ter zitting bleek, dat ook de moeder van de benadeelde getuige een rol in dit komische drama had vervuld. Zij had voor de tijd een poosje met de kruidenspecialist zitten praten en hem van de kwalen van haar kinderen op de hoogte gesteld. Vandaar natuurlijk dat heldere inzicht in de ziektegevallen. Of de kruiden werkelijk geholpen hebben werd tijdens de zitting niet geheel duidelijk, maar wel hadden de gebruikers duidelijk geconstateerd, dat op een gegeven ogenblik uit een van de pakken een worm was gekropen. Dit beestje had de animo voor het nuttigen van de inhoud begrijpelijkerwijze sterk doen verminderen.

Kantonrechter mr. Overbosch laakte uiteraard het gedrag van verdachte, die nu eenmaal niet voor doktertje mag gaan spelen. Kruiden verkopen is geen verboden handeling, maar het vaststellen van een medische diagnose door onbevoegden wel. Bovendien heeft men alle redenen om aan de deugdelijkheid van de kruiden (mede door die worm) te twifelen.

De officier van justitie mr. Sluyter

achtte het gedrag van de Groninger hoogst onbetamelijk. Hij is ongevraagd een woning binnengekomen, waar hij de bewoners met zijn raadgevingen heeft overdonderd. Hij eiste 200 gulden boete of twintig dagen hechtenis. De raadsman van de verdachte betwijfelde of de zaak zich zo heeft toege dragen als de officier aannam. Het was hem gebleken, dat de moeder de kruidendokter binnen heeft genood en hem adviezen heeft gevraagd. Hij wilde overigens niet ontkennen, dat het stel-

Kruid en Munt

HET GERECHTSHOF te Arnhem heeft zich op 13 maart verdiept in een technische kwestie, welke was gerezen rondom de zaak tegen de Apeldoornse kruidkundige Hendrik van der W. Deze ruim vijftigjarige man is ruim een jaar geleden door de kantonrechter te Apeldoorn veroordeeld tot drie geldboeten van honderd gulden elk, subsidiair driemaal twintig dagen hechtenis. Dit geschiedde ter zake van „niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen”.

Het werd, aldus de Arnhemse Courant, een slepende kwaal voor de kruidenman, want de rechtbank te Zutphen, die de zaak in hoger beroep behandelde, sprak hem vrij omdat er volgens haar een leemte in de tenlastelegging school. Het beroepsmatig uitoefenen van de artseneijbereidkunst werd niet bewezen geacht. Van der W. werd derhalve van rechtsvervolging ontslagen. De Officier ging in cassatie bij de Hoge Raad en deze verwees de zaak naar het Hof ter afwikkeling.

Het Gerechtshof, gepresideerd door mr. G. J. Kronenberg, nam artikel 436- strafrecht onder de loep. Dit artikel stelt de beroepsmatige uitoefening van de artseneijbereidkunst door onbevoegden strafbaar. Als verdachte zijn (als medicijnen aangeprezen en verkochte) kruiden bijvoorbeeld bij wijze van vriendendienst beschikbaar zou hebben

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

len van een diagnose door zijn cliënt een strafbaar feit is, maar vroeg clementie. Wat de worm betreft merkte pleiter nog op, dat verdachte zijn kruiden betreft van een Amsterdamse groothandel. Rechter Overbosch bepaalde tenslotte de straf op 100 gulden of 20 dagen.

gesteld aan anderen zou hij niet strafbaar zijn. De man gaf echter pamfletten uit, waarin hij met evenveel woorden beweerde de artseneijbereidkunst uit te oefenen. Hij oefende deze kunst bij wijze van beroep uit.

Tussen de getuige-deskundige, de heer H. F. L. Kooymans, farmaceutisch inspecteur te Arnhem, en de president ontstond zich nog een gesprek over de vraag hoe men moet definiëren wat een geneesmiddel is. De bestemming, zo werd geconcludeerd, zal moeten worden afgeleid van de verpakking van het goedje.

De procureur-generaal, mr. A. W. Holstein achtte de tenlastelegging waterdicht. Hier was inderdaad sprake van beroepsmatige artseneijbereiding. Door de verwijzing van de zaak naar het Hof achtte de Hoge Raad voorts blijkbaar de termen voor een veroordeling aanwezig. De procureur-generaal vroeg bevestiging van het vonnis van de kantonrechter: driemaal f 100 boete, subsidiair 3 maal 20 dagen hechtenis.

De verdachte was niet verschenen en hij had zich evenmin laten vertegenwoordigen. De man heeft financieel en lichamelijk zwaar geleden en daartegen waren blijkbaar geen kruiden gewassen.

Veertien dagen na de behandeling voor het Gerechtshof viel het vonnis: drie maal f 100 subsidiair drie maal 20 dagen hechtenis, hetgeen neerkomt op bevestiging van het in eerste instantie door de kantonrechter gevelde vonnis.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheker Binnengasthuis te Amsterdam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Commissaris van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie-Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr., Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Pendel als toverstaf*Duitse artsen knoeiden met aardstraalkastjes en met „bio-electrostaten” die bungelden boven . . . de catalogus van een farmaceutische fabriek!*

HET GELOOF aan heksen, sterrenwichelarij en allerhande hocuspocus bij de bestrijding van ziekten is in Duitsland nog sterk verbreid. Er is bij voorbeeld geen weekblad dat kan bestaan zonder een uitgebreide rubriek met horoscopen, aldus de correspondent van Het Vrije Volk te Bonn.

Op zich zelf is die hocus-pocus niet zo erg, zolang er geen gevaar voor mensen bij ontstaat. Gevaarlijk wordt het echter, wanneer dokters, échte dokters met een heuse doktersbul, geldkloppers door middel van wichelroeden en „aardstralenkastjes” worden. In Wuppertal, dat toch werkelijk geen van de wereld afgesloten dorp is, maar een flinke stad in het Roergebied, praktizeerden twee artsen dr. Dieter Aschoff en dr. Ulrich Korthals, sinds vijf jaren op het gebied van „ontstralingen”.

Het is wonderlijk, wat die gediplomeerde „deskundigen” niet allemaal met de wichelroede konden ontdekken! Wanneer zij bij een patiënt werden geroepen, was het eerste wat zij zeiden

„Uw woning is door stralen verpest. Voordat wij u kunnen behandelen, moet de woning ontstraald worden.”

Dan kwam hun assistent en die ontdekte natuurlijk allerhande stralenplekken in de woning. Zo héél erg duur was dat „onderzoek” niet, het kostte maar 20 mark. De tegenmiddelen waren wel wat duurder: een ontstralingskastje kost 80 mark, Dat is samen het mooie ronde bedrag van 100 mark.

Onzin

ZO'N KASTJE bevatte, toen het op de tafel van de rechtbank werd open gemaakt, een paar draden en een paar spoelen..... „Ja,” zeiden de stralendokters zelf, „natuurkundig is zo'n kastje onzin, maar het gaat ons om het effect.” Vervolgens begon het „genezen” van de patiënt. De dokters namen een pendel en lieten die over de patiënt heen en weer zwaaien. Dat noemde zij: radiostatische diagnose. De pendel droeg de naam van „bio-elektrostaat” of „penreumeter”.

Het nieuwe aan dit oude bedrog is, dat deze lieden niet alleen aardstralen voortoverden, maar dat zij ook vreemde stralingen in het bloed van mensen beweerden te vinden. Natuurlijk stralingen die ziekten veroorzaakten, die zij dan met hun tovermiddeltjes zouden genezen. Het geneesmiddel wezen zij aan door alweer hun „bio-elektrostaat” te laten pendelen over..... een catalogus van een farmaceutische fabriek!

De beide dokters staan nu terecht en daarbij blijkt, hoe moeilijk zulke kwakzalverij te bestraffen is. Er zijn niet minder dan vijftig getuigen en deskundigen voor nodig, waaronder zelfs de bekendste leiders van Duitse universiteitsklinieken. De kwakzalvers zullen wel veroordeeld worden, maar dit betekent nog lang niet, dat daarmee het hardnekkige bijgeloof is uitgeroeid. Nog heel veel mensen zullen van die moderne medicijnmannen gebruik blijven maken..... en velen zullen er het slachtoffer van worden.

POLIO

IN „POLIO - NIEUWS” no. 8 schrijft prof. dr. J. D. Verlinde, hoofd van de afd. Medische Microbiologie van het Nederlands Instituut voor Praeventieve Geneeskunde en van de Rijksuniversiteit te Leiden: „Het Salk-vaccin is op dit ogenblik het enige betrouwbare en beschikbare vaccin, dat een flinke mate van bescherming tegen kinderverlamming biedt. Het levende vaccin is nog in onderzoek en als het ooit ter beschikking kan komen, dan zal dit pas het geval zijn nadat door uitgebreide controle-onderzoekingen, die inmiddels ook in andere landen worden verricht, zijn betrouwbaarheid op alle punten onbetwistbaar kan worden geacht. Uitdrukkelijk zij gewaarschuwd tegen een mogelijk opkomende neiging tot het uitstellen van de polio-vaccinatie totdat levend vaccin ter beschikking komt. Ten eerste kan niemand op dit ogenblik al garanderen dat het zover zal komen — al zijn de voorlopige resultaten dan ook hoopgevend — en ten tweede kan men, indien het wel ter beschikking zou komen, te allen tijde zijn kinderen daarmee laten vaccineren, onverschillig of zij tevoren al dan niet met Salk-vaccin zijn ingeënt”.

De massale inenting-1958 tegen kinderverlamming is met groot succes ingezet. Van de opgeroepen kinderen verscheen 85 à 95 procent. „In de geschiedenis van de volksgezondheidszorg in Nederland was dit een uniek cijfer”, aldus Polio-Nieuws. „Andere vaccinatieprogramma's hadden vaak tientallen jaren nodig om er in te komen. Bij deze grote opkomst heeft de herinnering aan de ernstige polio-epidemie van 1956 ongetwijfeld een rol gespeeld. Maar ook nu blijven de entingen onverminderd van belang. Zo heeft de provinciaal Inspecteur van de Volksgezondheid dr. A. in 't Veld er onlangs nog op gewezen, dat van de ruim 500 kinderen die in 1956 in een provincie besmet werden, er nu nog 370 met verlammingen te kampen hebben. Door een enting kan het aantal verlammingen tot een kwart worden teruggebracht. Gevolgen van de enting zijn er voor de kinderen niet.”

Proefschrift

OP 7 MEI promoveerde mr F. Brink, inspecteur van politie te De Bilt, aan de Rijksuniversiteit te Utrecht op het proefschrift „Enige aspecten van de paragnosie in het Nederlandse strafproces”. Promotor was prof. mr W. P. J. Pompe. Uit een door de promovendus breed opgezette enquête bij Nederlandse en buitenlandse justitie- en politieautoriteiten blijkt, dat paragnostische medewerking in deze kringen van weinig of geen waarde wordt geacht.

In een „exclusief” interview met diverse regionale bladen heeft prof. dr W. H. C. Tenhaeff de publicatie van mr dr Brink tendentius, negatief gericht en gespeend van wetenschappelijke objectiviteit genoemd.

In een volgend nummer komen wij op dit proefschrift terug.

Overbodige geneesmiddelen

TER ILLUSTRATIE van het probleem dat wij behandelen voer ik U mee naar een huiskamer waar de voorbereidselen voor het diner worden getroffen. De moeder deelt eerst aan alle leden van het gezin vitaminetabletjes uit. U kent dit gezin. De vraag rijst: wat is de reden dat er mensen zijn die overbodig geneesmiddelen slikken. Het antwoord is: zij zijn slachtoffers van een bepaalde mode. De achtergrond van deze mode: maatregelen die de psychisch gezonde mens treft om onlustgevoelens te bestrijden. Deze onlustgevoelens worden o.a. gevoed door de angst voor ziekten, welke een innerlijke, irrationele behoefte aan geneesmiddelen oproept. Het gebruik hiervan is te zien als een ceremonieel, een manueel, en dwangverschijnsel van de psychisch gezonde moderne mens. Een magische handeling om onlustgevoelens te bestrijden. Door dit rendement kan hij meer energie gebruiken om zijn werk te doen. Bovendien worden hiermede bepaalde gevoelens van minderwaardigheid bestreden, het zelfgevoel wordt verhoogd. Het manueel heeft een dwangmatig karakter. Men diene zich te realiseren dat er een kwantitatieve overgang is tussen het dagelijks ceremonieel van de gewone mens en de dwanghandelingen die wij ontmoeten bij de bestudering van de persoonlijkheidsstructuur van de verslaafde. Deze opvatting heeft tot consequentie dat wij toleranter staan tegenover het overbodig gebruik van geneesmiddelen bij de normale mens.

Het tweede gedeelte van mijn onderwerp, de kwakzalverij, hangt wat zijn mechanisme betreft met het eerste deel samen. Hier breng ik graag het onderzoek ter sprake dat in Utrecht in 1955 op verzoek van de socioloog, prof. Kruyt, is verricht. Een van zijn hoofd-assistenten, de heer M. van de Vall, soc. drs., heeft 340 gezinnen in de stad Utrecht bezocht. De keus was zodanig dat aangenomen mag worden, dat deze groep representatief was voor de gehele Utrechtse bevolking. Men kwam tot het ontstellende resultaat dat 23% van de huisvrouwen uit Utrechtse gezinnen bekend was met het adres van een kwakzalver, met name een magnetiseur of een kruidendokter. Het onderzoek geschiedde door een interview met de huisvrouw. Het bleek dat in de gezinnen van de handarbeiders de betr. kennis het geringst was.

Bij de nieuwe en oude middenstand, bij mensen die minstens MULO hadden genoten, was dit cijfer aanzienlijk

hoger. De conclusie is dus dat betere publicatie over kwakzalverij geen middel is om dit vreselijke euvel te bestrijden. Het tegendeel is eerder juist.

Vrouwen, vooral boven de veertig jaar, bezoeken de kwakzalvers meer dan mannen. Bij het protestantse deel, vooral het gereformeerde, is het aantal hoger dan bij katholieken en buitenkerkelijken. Negentig procent van de klanten van de kwakzalver bezoekt evenwel tegelijkertijd en voor dezelfde kwalen de arts. Men verwacht blijkbaar van de kwakzalver een snellere of meer efficiënte genezing. Het bezoek aan de kwakzalver ziet men niet als een testimonium paupertatis aan het adres van de arts.

In dit verband wil ik nog graag aanknoppen aan dat wat „paragnostische begaafdheid” genoemd wordt.

Ik heb indertijd met iemand, die meende tot de beste magnetiseurs van Nederland te behoren, in de klinieken van prof. van der Horst en prof. Biemond proeven verricht. Deze magnetiseur was in staat bij patiënten contracties in spiergroepen in paretische ledematen teweeg te brengen. De opdracht werd nu deze verschijnselen op te doen roepen vanuit een naast die van de patiënt gelegen kamer.

De contracties van de spieren begonnen op het moment waarop de patiënt dacht dat de magnetiseur begon te magnetiseren. Hiermee is het autosuggestieve effect bewezen. De resultaten van een kwakzalver hangen vnl. af van de verwachting van de patiënt.

De kwakzalverij voldoet aan een innerlijke behoefte. De verwachting en de behoefte van de mens om beter te worden, die hem drijft naar de kwakzalver, hangt nog met iets anders samen dat in ons allen leeft. Ik bedoel de behoefte aan wonder-genezing.

Wanneer U griep hebt en in bed moet blijven en de koorts is gezakt, betrapt U Uzelf op de wens om direct op te staan en morgen met het werk te beginnen, terwijl U uit eigen ervaring en uit de boeken weet dat het beter is om minstens nog een dag te blijven liggen. Nee, dat geldt voor iedereen, behalve voor U. Een instelling die wij heel goed kennen bij elke ouder, die van „Mijn kind heeft iets dat de andere kinderen niet hebben”. Een instelling die berust op wat wij een „Dik Trom” complex zouden kunnen noemen.

In ons allen leeft een sterke wens naar een ogenblikkelijke genezing, een

HET Medisch Psychologisch Dispuut te Amsterdam organiseerde ter gelegenheid van zijn tweede lustrum een aantal lezingen over „Verslavingen van deze tijd”. Een der avonden was gewijd aan „Overbodige geneesmiddelen”, waarover werd gesproken door prof. dr Jongkees, neus-, keel- en oorarts, en dr H. Musaph, psychiater, beiden te Amsterdam.

Bijgaand de lezing van prof. Jongkees, zoals deze in de „Folia civitatis” werd samengevat.

wonder genezing, die juist óns betreft. Dit is waarschijnlijk een belangrijke reden dat de patiënt naast de arts ook een kwakzalver als zekerheid kiest.

Een wondergenezing is een genezing die nu eindelijk eens wel voldoet aan datgene wat wij vanuit een zeer primitief deel van onze psyche willen. Als dus een kwakzalver in staat is direct iemand beter te maken, en daarvan heb ik tientallen voorbeelden gezien bij alle hysterische conversiesymptomen, waar een medicus radeloos tegenover staat, dan begrijpt U dat dit ergens voldoet aan datgene wat niet alleen in het wensleven van de hystericus sterk aanwezig is, maar in het wensleven van ons allemaal, leeft. Er ligt dus als het ware een terrein bloot in ons zelf, een eschatologisch verlangen, van: er is ergens een waarheid van waaruit ik direct geholpen word. Naast onze redelijke wensen, hebben wij een groot stuk onredelijk psychisch leven, waaraan de kwakzalver beter kan voldoen dan de natuurwetenschappelijk geschoolde medicus.

Naast de vele maatregelen die genomen moeten worden om het evidente gevaar van de kwakzalverij op geestelijk en somatisch gebied te bestrijden, wil ik U wijzen op de ongelijkheid van opbrengen van een zekere tolerantie ten opzichte van de mensen, die naar Uw en mijn mening toch zo onverstandig zijn om van de kwakzalverij gebruik te maken. Want ik geloof dat wanneer de mensen weten dat wij inzicht hebben in hun gedrag en dus meer begrijpend tegenover een op zichzelf onjuist gedrag staan, zij eerder de kans hebben om dit gedrag op te geven. Het is net zo als in de pedagogiek, wanneer men innerlijk de tolerantie kan opbrengen om begrijpend, en dus acceptierend in positieve zin, te staan tegenover aberraties ook van eigen kinderen, dat deze kinderen dan een betere band met hun ouders krijgen.

Vanuit deze tolerantie zou ik de bespreking van dit onderwerp willen beëindigen.

Het NEUSDOEKJE

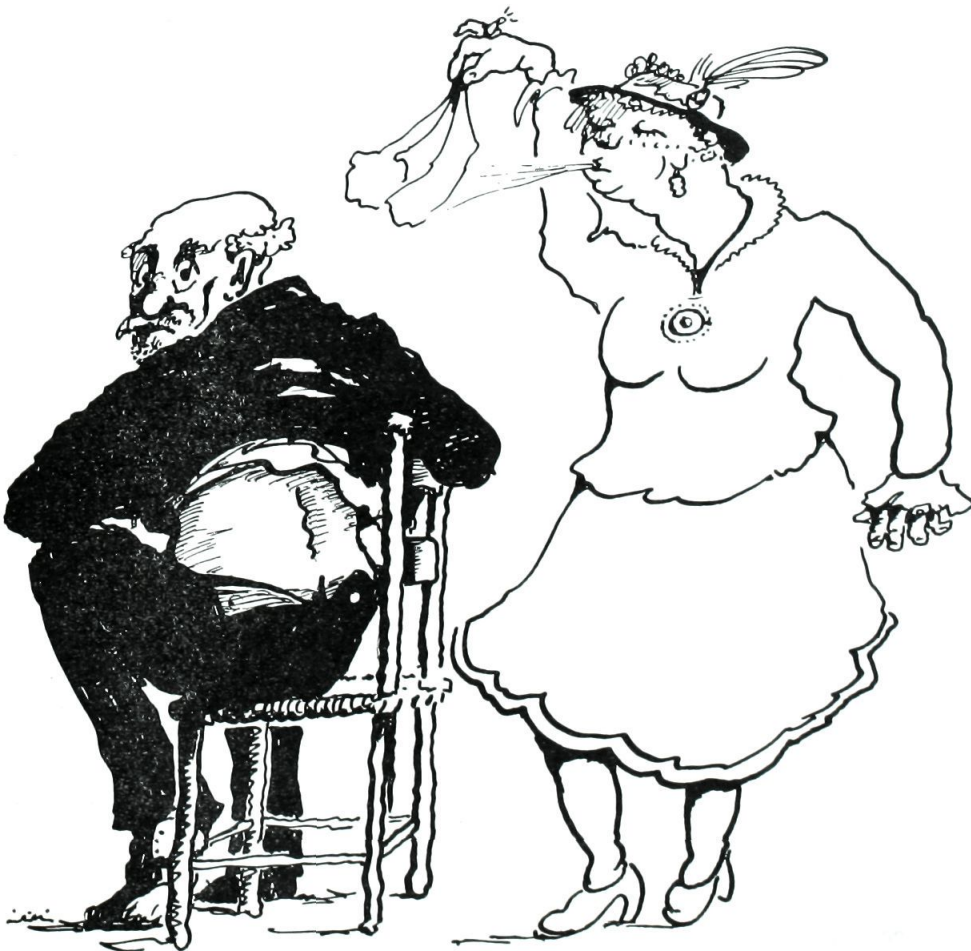
TWEE JAAR GELEDEN maakte de Rotterdamse recherche enkele malen procesverbaal op tegen een 73-jarige stadgenote in de Beijerlandse laan. Dit lieve Omaatje placht mensen met al of niet ingebeelde kwalen te haren huize te vergaren, alwaar men een knus kringetje vormde en schouder aan schouder en heup aan heup zittend op genezing wachtte. Omaatje fungeerde daarbij als „middenstof” tussen haar visite en „in de kosmos zwevende dokters, onder wie zich vele specialisten bevinden”. Zo luidde althans de (iet-wat aanvechtbare) uitleg van Omaatje zelf, die haar menslievendheid gehonoreerd zag met een dagloon dat soms de 130 gulden haalde.

Men kan de vrouwelijke sector van het Rotterdamse kwakzalversgilde originaliteit niet ontzeggen. Dezer dagen vatte de recherche van de Maasstad de 52-jarige mevrouw T. B.-K., die in een autootje de Maasstedelijke dreven aftuifte. Zij oefende het ambt van „afstrijkster” uit, doch stak met (pienter) hoofd en (welgeschapen) schouders boven haar collegae uit, doordat zij

haar klanten tevens een specialistische behandeling deelachtig deed worden.

Dit tot dusverre helaas geheim gebleven wapen ter verdediging van Neerlands volksgezondheid bleek te bestaan uit niets meer of minder dan een zakdoek. Het neusdoekje moet zonder enige twijfel zijn geweven uit magische draden, anders ware de bliksemsnelle heilzame werking onverklaarbaar. Mevrouw B. spreidde het neusdoekje over het ziek geachte, ontblote lichaamsdeel van de klant en blies door het neusdoekje een naar honing geurende ademtocht. Vervolgens hief zij het neusdoekje speels omhoog, joeg er nogmaals een adempje door en ont-hief de klant daarmee van zijn laatste ziektekiempjes — alsmede van vijf klinkende of ritselende guldens. Daarop verdwenen mevrouw B. en heur magische neusboekje in het autootje, dat fluks wegtuifte naar de volgende klant.

De ongelovige Thomas die twijfelt aan de magische kracht van het neusdoekje, bedenke dat het voor mevrouw B. een autootje heeft gecreëerd.

Commissaris Dijkstra nam afscheid

COMMISSARIS H. DIJKSTRA, een der bekendste politiechefs van de hoofdstad, heeft wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd de politiedienst verlaten. Een dubbel afscheid, eerst in strikt politieële, daarna in ruimere kring, heeft hem geleerd, hoezeer zijn bijna veertigjarige strijd tegen de misdaad en niet minder zijn optreden binnen het Amsterdamse politiecorps wordt gewaardeerd. Tot de zeer velen, die de heer Dijkstra kwamen complimenteren, behoorden ook de voorzitter, secretaresse en penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, waarvan de heer Dijkstra bestuurslid is — en blijft.

Voor de kwakzalverij in en om Amsterdam bestaat niet de geringste reden tot juichen, want de leiding van de afd. Zwendel is overgegaan op hoofdinspecteur H. Molenkamp, die reeds jarenlang commissaris Dijkstra's naaste medewerker was.

LEUGEMORS liep weer tegen de lamp

LEUGEMORS, de Apeldoornse kruidenkoopman en kwakzalver die bij een vorig proces als jaarinkomen een bedrag van f 130.000 opgaf, heeft dezer dagen opnieuw voor het kantongerecht van zijn woonplaats terechtstaan wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst.

Zijn verdediger verklaarde, dat Leugemors na zijn vorige veroordeling dit bleek ter zitting geenszins het gezijn kwalijk bedrijf had gestaakt, doch val. Nog steeds bleek verdachte „kruiden tegen huidziekten” per post te verkopen. Bij de kruiden voegde hij geneeskundige raadgevingen. De eis van de Officier van Justitie mr D. van Zeben, die vijftien overtredingen ten laste had gelegd, was f 13.000 boete en twee maanden hechtenis, waarvan één voorwaardelijk. Het vonnis, geveld op 8 mei, luidde f 7.500 boete en 15 weken voorwaardelijke hechtenis met een proeftijd van twee jaar.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

Steeds op haar hoede tegen kwakzalverij

OTT BULTMAN in Aalsmeer, welgesteld en slechthorend, begon in oktober 1907 voor eigen rekening „Het Gehoor” uit te geven, tijdschrift voor doven en slechthorenden, die destijds nog van velerlei en algemeen wanbegrip en wangedrag van de zijde der goedhorenden te lijden hadden.

Bultman kleepte zijn doeleinden in vragende vorm: „Zullen wij in ons lot berusten of zullen wij trachten onze weerbaarheid in de maatschappelijke samenleving te versterken? Zullen wij onze jeugdige lotgenoten aan zichzelf overlaten of zullen wij onze plicht vervullen en door speciale opvoeding van hen goede werkkrachten maken? Zullen wij ons nog langer op allerlei wijzen laten tekort doen of zullen wij door onderlinge mededeling van onze ervaringen paal en perk stellen aan de exploitatie van onze invaliditeit? Zullen wij gezamenlijk dragen de kosten van het onderzoek van nieuwe vindingen, welke ons hulp kunnen verlenen?”

Nadat Bultman's periodiek „Het Gehoor” alom in den lande contacten had gelegd, werd op 27 maart 1908 de Bond, weldra Vereniging tot Bevordering der Belangen van Slechthorenden opgericht. Vrijwel onmiddellijk moest strijd worden geleverd tegen kwakzalverij, waarmee weinig scrupuleuze zakenlieden slecht- en niethorenden geld uit de zak poogden te kloppen. In het jubileumnummer van het verenigingsorgaan (inmiddels herdoopt in „Naar het volle leven”) noemt prof. dr H. C. Huizing de z.g. Vibraphone, „een van de kwakzalversmiddelen, die ten tijde van de oprichting van de vereniging en later regelmatig in advertenties werden aangeboden als afdoende hulpmiddelen tegen slechthorendheid. Daarvoor werden soms grote bedragen neergeteld en vele slechthorenden hebben er teleurstellingen door ondervonden. Het is de Vereniging tot Bevordering der Belangen van

Slechthorenden geweest, die de strijd tegen deze vorm van kwakzalverij heeft aangeboden en daarmee grote successen heeft behaald. Dergelijke successen zijn vooral te danken aan een goede voorlichting, een taak die al deze jaren voor een belangrijk deel door middel van het eigen orgaan ten uitvoer is gebracht.”

Dat waakzaamheid jegens gevaarlijke praktijken van kooplieden in hoortoestellen nog altijd geboden is, blijkt uit „Naar het volle leven” van 9 mei 1957, waarin tegen „infaam misbruik” van zulk een handelaar wordt gewaarschuwd; wij namen het artikel over deze affaire over in ons maandblad van juli 1957.

Aan de bijdrage van prof. dr A. A. J. van Egmond in het feestnummer der jubilerende vereniging ontleen wij het volgende: „Hoe geheel anders is na de oorlog (1939—1945) de constructie der hoortoestellen geworden. De techniek is vooruitgegaan, zodat hoortoestellen, die aan hoge eisen voldoen, verkrijgbaar zijn. Maar dit is niet het voornaamste. Het gehooronderzoek is verbeterd, zodat thans een veel nauwkeuriger diagnose van de gehoorafwijkingen kan worden gesteld. Ook de operatietechniek is verbeterd. Talrijke slechthorenden kunnen nu door een operatieve ingreep weer als voldoende horenden tot het volle leven worden teruggebracht. Over het algemeen worden er veel meer zorgen aan de slechthorenden besteed. Ik behoeft slechts de uitdrukking audiologisch centrum te gebruiken om de samenwerking tussen oorartsen, physici, sociaal werkers, psychologen voor ogen te roepen. Het is de grote verdienste van de thans jubilerende Vereniging tot Bevordering der Belangen van Slechthorenden geweest, dat zij, nu vijftig jaar geleden, het initiatief heeft genomen om deze groep mensen uit hun isolement te verlossen en in de tweede plaats dat, toen

DE STRIJD tussen justitie en een kleine groep tandtechnici, die hun bevoegdheden te buiten gaan, duurt voort. Volgens het Algemeen Dagblad van 21 februari veroordeelde de rechtbank te Rotterdam de 33-jarige M. van der V.-in 't V. en de 37-jarige G. B., beiden als tandtechnicus verbonden aan een tandheelkundige inrichting in de Maasstad, wegens overtreding van de wet op de tandheeldkunde tot geldboeten van twee maal f 150.— en twee maal f 250.—.

De rechtbank sprak als haar oordeel uit, dat bij het „maken” van een tandprothese het inbrengen van de weke substantie, waarin een afdruk van het oude gebit moet worden gemaakt, op één lijn is te stellen met het geven van aanwijzingen voor die handeling.

wetenschap en techniek in de jaren na de oorlog zo waren vooruitgegaan, dat het vooruitzicht bestond, dat werkelijke hulp aan de slechthorenden kon worden geboden, de vereniging onmiddellijk het initiatief heeft genomen om samenwerking te zoeken tussen de verschillende groepen van werkers, die allen met één wens vervuld zijn, namelijk de slechthorenden in alle opzichten te helpen.”

Nederland telt thans negen scholen voor slechthorenden. „Zij evolueren sterk. Zij tellen naast het onderwijzend personeel vele deskundigen; eigen schoolartsen, K.N.O.-artsen, audiologen, psychologen, acoupaedisten. Het onderwijzend personeel specialiseert zich steeds meer; logopaedie, acoupaedie, vakstudie in taalproblematiek bij gehoorstoorden, enz.”, aldus de heer W. C. Andreae, hoofd van een dezer negen scholen.

Hand in hand met de mannen der wetenschap, steeds op haar hoede voor baatzuchtige kwakzalvers treedt de Vereniging tot Bevordering der Belangen van Slechthorenden, die thans ruim 7.000 leden telt, haar tweede halve eeuw binnen.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te Amsterdam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Commissaris van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie-Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr., Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

GEZOND ZIJN is alles

MIJ werd toegezonden een nummer van „Ons Volk”, Weekblad voor het Gezin, dat weliswaar in België verschijnt, maar naar men ons meedeelde in een oplaag van enkele duizenden exemplaren ook in ons land wordt verspreid. Daarom is het ook voor ons blad van belang enige aandacht te wijden aan dit familieblad, dat onder de titel „Gezond zijn is alles. Honderd middelen om te genezen” een kwakzalverslectuur verspreidt, waartegen ernstig moet worden gewaarschuwd.

In de eerste plaats heeft de behandeling van kanker de belangstelling; het is merkwaardig te lezen, dat daartegen twee onfeilbare middelen zouden bestaan, namelijk dat van apotheker Blanchard, die in 1949 stierf, en de behandeling met A. Blastomase, klaarblijkelijk van duitse origine, waarvan weliswaar niet de samenstelling wordt vermeld, maar dat de volgende wonderbaarlijke resultaten zou hebben: „Het verzet zich tegen de cellenanarchie, die naar men meent het ontstaan van kwaadaardige gezwellen veroorzaakt. Het herstelt de orde en het verstoorde evenwicht niet alleen in het orgaan, dat door het gezwell is aangetast, maar in het gehele organisme, dat aan de neoplasmatische ziekte onderhevig is, dit overeenkomstig de wetten der algemene harmonie, die na het verdwijnen der lokale en algemene symptomen de terugkeer bewerken tot de normale toestand van het organisme in zijn geheel.”

Ik moet eerlijk bekennen, dat ik van dit betoog niet veel begrijp, maar dit valt mij op dat in korte tijd maar even twee zeer goede behandelingen van

kanker door dit tijdschrift worden aanbevolen — daarin moet toch iets fouts schuilen. Mijn leermeester professor Pelplacht altijd te zeggen: „Als tegen een ziekte meer dan èen middel wordt aanbevolen kunt u ervan overtuigd zijn, dat ze geen van alle deugen.” Ik ben wel zo conservatief, dat ik over de „kankermiddelen” van Ons Volk hetzelfde oordeel vel.

Verder komt in de mij toegezonden nummers een artikel voor over iriscopie, het bezien van de iris om daaruit te diagnosticeren aan welke ziekten onderzochte lijdt. Ook hier is het weer: „Veel wordt bewezen, wat toch in de grond niet waar is.” Wel wordt geschermd met oude boeken en bekende namen, maar een behoorlijk bewijs dat men werkelijk in staat is uit in de iris optredende vlekjes gevolgtrekkingen te maken over de aard van een bestaande ziekte, wordt niet geleverd. Kan ook niet worden geleverd! Ik heb nog nooit van een Nederlands oogarts gehoord, die maar èen woord ten gunste van de iriscopie zou willen spreken. Als wij dan zien, door wie deze methode van „onderzoek” wordt gebruikt, als we horen hoe onder invloed van de „Kurierfreitheit” in Duitsland een zeer groot aantal iriskijkers wordt aange troffen met zoals te voorzien grote aantallen mislukkingen en slechte aflopen op hun debat, dan zijn we gelukkig dat in ons land dergelijke excessen niet zó gemakkelijk kunnen voorkomen, al zouden wij de strijd tegen de kwakzalverij wel eens wat steviger zien aangeboden!

R. E. W.

**MIJ. GENEESKUNST
GAAT PUBLIEK
VOORLICHTEN**

ONLANGS, aldus het Algemeen Handelsblad van 22 mei 1958, heeft een Commissie uit de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst ingevolge een opdracht van de Algemene Vergadering der Maatschappij een rapport uitgebracht over de noodzaak en de mogelijkheid tot het uitgeven van een maandblad vanwege de Maatschappij, waarin medische voorlichting wordt geboden aan het publiek. Deze commissie heeft gerapporteerd dat zij de noodzaak aanwezig achtte zulke voorlichting te geven — geen ziekelijke voorlichting over ziektegevallen doch gezonde voorlichting, hoe men zijn gezondheid kan bevorderen, zoals zij zegt — en heeft bovendien een zakelijk plan aan dit rapport toegevoegd, waarin de uitgave van een maandblad vanwege de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst geheel was voorbereid.

In het thans verschenen weekblad der Maatschappij, Medisch Contact no. 21, is ter zake van dit rapport een advies en een voorstel gepubliceerd van het hoofdbestuur der Maatschappij. Het hoofdbestuur blijkt dit rapport met vrijwel algemene stemmen te hebben aanvaard en stelt voor tot uitgifte van dit maandblad over te gaan.

Wordt het voorstel door de Algemene Vergadering aanvaard, dan zal dit geheel onder het gezag van de Maatschappij voor Geneeskunst geredigeerde maandblad in het najaar kunnen verschijnen. De maatschappij voor Geneeskunst volgt dan met deze uitgave het voorbeeld van medische organisaties in andere landen, die het zich reeds lang tot een medisch-maatschappelijke taak hebben gerekend bij te dragen tot een goede medische voorlichting aan het publiek.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij juicht de verschijning van dit maandblad van „de Maatschappij” van ganzer harte toe.

AAN ALLE LEDEN

verzoekt de penningmeester hem de contributie-1958 ten bedrage van f 7,50 te gireren. Voor studenten en apothekers-assistenten bedraagt de jaarcontributie f 2,50.

Hoe eerder U gireert, des te meer verlicht U de taak van de penningmeester!

De gironummers der Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn:
postgiro 32237 en gemeentegiro Amsterdam K 1672.

GENEESMIDDELEN

U ZULT me wel vergeven als ik uit het uitgebreide boekwerk dat over: het kritiekloos en overbodig voorschrijven van geneesmiddelen, de vrije verkoop van medicamenten, de kwakzalverij en haar gevaren, is te schrijven, maar enkele dingen ter sprake breng. Dit alles is eigenlijk kwakzalverij in de meest uitgebreide zin des woords en kwakzalverij is helaas niet alleen beschoren aan diegenen, die geen doktersbul in hun zak hebben. Laten wij beginnen met eens na te gaan, wat wij eigenlijk onder een kwakzalver zouden willen verstaan. Als U Van Dale opslaat, komt het ongeveer neer op: iemand die met veel ophef waardeloze artikelen aanprijst en voor veel geld aan de man brengt, een boerenbedrieger.

Helaas ligt dit probleem niet zo eenvoudig. Er zijn er, die helemaal geen bedriegers zijn en soms helemaal geen geweldige reclame maken. Ik geloof, dat de kwakzalver in diepste wezen diegene is, die zonder kennis — zover die met de huidige stand van de wetenschap mogelijk is — van ziekten en van de patiënt die hij behandelt en zonder kennis — zover die mogelijk is — van het geneesmiddel dat hij toepast en van de uitwerking daarvan, mensen behandelt.

Zo scherp gesteld, mag ik bijna zeggen, dat er geen medicus is, die zich in een moment van onachtzaamheid niet aan kwakzalverij schuldig kan maken. Daarbij dienen wij te bedenken dat de geneeskunde, zoals die nu wordt toegepast, voor een zeer groot deel berust op de ervaring, die van geslacht op geslacht, van leermeester op leerling, is overgedragen. Zo is er in de loop der eeuwen door deze ervaringen een soort wetenschap ontstaan. Ik zeg met opzet: een soort. Want er gebeurt nog erg veel op gezag van vroeger. Dit dienen wij bij dit probleem goed voor ogen te houden. Indien men een onderzoek instelt naar al de middelen, die gebruikt worden, blijkt een bijzonder groot percentage nutteloos en soms zelfs schadelijk te zijn, hoewel ze soms zelfs eeuwen standhouden. En er blijken behandelingsmethoden te zijn, waarvan men zeer algemeen aanneemt dat ze bepaald goed werken, terwijl dit statistisch gezien nog helemaal niet zo zeker is.

Het gebouw dat U als student in de geneeskunde voorgetoverd krijgt, schijnt iets mooier te zijn dan het in werkelijkheid is. Het is opgetrokken op waarschijnlijk-

heden, soms op kwasi-zekerheden, maar veelal op wankele pilaren. Zo neemt men bijvoorbeeld algemeen aan dat de behandeling van difterie met het daartegen uitgevonden serum, de genezing daarvan in de hand werkt. Een statisticus zal hiervan zeggen dat dit een volkomen onbewezen stelling is. Voor een dergelijk bewijs zal één groep patiënten wel, en een andere niet met dit serum moeten worden behandeld. En deze groepen mogen niet worden gekozen, maar moeten door het lot worden bepaald.

En daar juist ligt voor de arts aan het ziekbed de grens van de wetenschap. Als artsen kunnen wij dit niet meer doen. Omdat wij ergens in ons hart ervan overtuigd zijn, dat het serum het doet, is het wetenschappelijk bewijs eigenlijk niet meer mogelijk. Er zijn in de geneeskunde als wetenschap grenzen gegeven door de verhouding waarin de arts tot de patiënt staat. Toch wordt van deze methodiek te weinig gebruik gemaakt, want er zijn zeer vele dingen waarbij dit wel kan, nl. bij middelen, waarbij van het wel of niet gebruiken het leven niet afhangt. En als dit wel gebeurt, blijken de resultaten meestal veel minder te zijn dan men vanuit zijn eigen intuïtie dacht.

Een voorbeeld: In bepaalde kringen wordt veel met het zg. „Sekunden” fenomeen gewerkt. Dat is het verschijnsel dat iemand met rheumatische pijnen zijn klachten door een injectie van novocaine in de tonsilnis op slag kwijt raakt. Een van de assistenten van een KNO-kliniek heeft dat nagegaan, en ziet: het resultaat was verbluffend. Spoot hij physiologisch zout in, dan gebeurde er niets en spoot hij novocaine in, dan waren de klachten op slag verdwenen. Toen werd de proef aangevuld met een „double-blind test”, waarbij men niet meer wist welk van de twee vloeistoffen hij in elk geval inspoot. En toen bleek er niets meer van uit te komen. Het was dus puur de overtuiging van de medicus die inspoot, die deze verschijnselen deed ontstaan. U zult dit vreemd vinden, maar dit is bijna dagelijkse kost. Zo moeilijk is het dus om na te gaan of een middel werkelijk effect heeft. Vooral bij middelen, die een bepaalde subjectieve klacht bestrijden moeten wordt een oordeel heel moeilijk.

En nu zitten wij aan de rand van de kwakzalverij. De grote moeilijkheid bij de bestrijding ervan is, dat men op de resultaten ervan wijst, en daarbij vaak

HET Medisch Psychologisch Dispuut te Amsterdam organiseerde ter gelegenheid van zijn tweede lustrum een aantal lezingen over „Verslavingen van deze tijd”. Een der avonden was gewijd aan „Overbodige geneesmiddelen”, waarover werd gesproken door prof. dr Jongkees, neus-, keel- en oorarts, en dr H. Musaph, psychiater, beiden te Amsterdam.

Bijgaand de lezing van prof. Jongkees, zoals deze in de „Folia civitatis” werd samengevat.

De in ons mei-nummer samengevatte lezing stelden wij eveneens op naam van prof. Jongkees. Zij was echter van dr. Musaph. Wij bieden voor dit abus onze verontschuldiging aan.

met allemaal genezen familie en kennissen aan komt dragen.

Daarbij moet men ten eerste bedenken dat men van een foute stelling een eindeloos aantal voorbeelden kan geven, waarin deze uitkomt, terwijl die er toch even onjuist om blijft. Bijvoorbeeld de stelling dat de som van twee getallen gelijk is aan hun product, wat te „bewijzen” is door de volgende rij voorbeelden te geven: $2 + 2 = 2 \times 2$; $3 + \frac{3}{2} = 3 \times \frac{3}{2}$; $4 + \frac{4}{3} = 4 \times \frac{4}{3}$ enz.

Ten tweede moet men bedenken, dat van 100 willekeurige patiënten van een huisdokter er tenminste 90 ook zonder zijn hulp genezen, 5 ondanks zijn hulp genezen en er een paar overblijven die zijn hulp werkelijk nodig hebben om hun gezondheid weer terug te krijgen (of die toch niet beter worden). Er is dus in het grote materiaal dat een dokter, en dus ook een kwakzalver, bezoekt, een zeer groot percentage dat vanzelf beter wordt, of alleen een gesprek nodig heeft. Hierover wordt bij een dokter niet gesproken, want dat spreekt vanzelf. Maar bij een kwakzalver zal men zeggen: Goed, hij heeft wel een paar mislukkingen, maar kijk eens hoeveel hij beter maakt. Het is zeer merkwaardig dat in processen tegen kwakzalvers drommen mensen van het goede dat zij van hem ondervonden komen getuigen. Dit doet denken aan de oude heksenprocessen, waar drommen mensen te vinden waren, die van het kwade kwamen getuigen.

Er zijn altijd mensen, die zich beïnvloed wanen door een ander. Wij weten nu dat er van al die heksengetuigenissen niets waar was. Toch veldde de rechter daarop een oordeel. Van evenzo weinig waarde is naar mijn gevoel ook de uitspraak van de rechter in kwakzalversgedingen. Ik geloof niet dat wij langs rechterlijke weg ooit

Dertien nieuwe „NWP-diploma's”

DE NWP heeft weer haar jaarlijkse intreefeest van nieuwgebreveerde leden gehouden. Ditmaal werden dertien volgens haar opperbste handopleggers van een „diploma” voorzien.

De NWP legt er keer op keer de nadruk op, dat haar onderzoek naar de geneeskraft van de kandidaten bijzonder streng is. Zowel de handopleggers als hun klanten moeten honderden formulieren en vragenlijsten invullen, alvorens zij kans op erkenning hebben.

Hoe valt deze strenge selectie te rijmen met het feit, dat een van de dertien pas gediplomeerden analphabeet is? Zijn honderden formulieren en vragenlijsten kon hij noch lezen noch invullen! Toen hij anderhalf jaar geleden wegens doktertje spelen terechtstond voor de Leeuwarder rechtbank, veroordeelde deze hem blijkbaar uit medelijden tot lage boeten. In het vonnis werd 's mans analphabeteisme als verzachtende omstandigheid genoemd, alsmede het feit dat hij „de draagwijdte zijner handelingen, naar valt aan te nemen, niet ten volle heeft verstaan” en „blijkens doktersuiting nog niet veel schade heeft aangericht”. Uit dit alles krijgen men toch bepaald geen hoge dunk van 's mans capaciteiten. De NWP echter verhief hem tot gediplomeerde, opperbste NWP-handoplegger...

Waardeloze bluf

EIND 1955 heeft de heer A. P. N. de Groot, arts, medisch inspecteur van de Volksgezondheid in Noord-Holland en Utrecht, in ons maandblad een serie artikelen geschreven, waarin de waardeloze bluf van de z.g. NWP-contrôle werd ontleed en gehekeld.

Mede onder invloed van deze publicaties ging de NWP een jaar later tot reorganisatie van haar controlesysteem over. Zij benoemde 8 „inspecteurs voor de paranormale geneeskunst” en zeven onderzoekers van de „geneeskraft” van NWP-ers. Onder de acht inspecteurs trof men niet één arts aan. Onder de zeven onderzoekers evenmin. De gehele z.g. controle van de NWP was en bleef dus een paskwil.

Een der voorschriften van de NWP luidt, dat een NWP-er verplicht is klanten „met zeer ernstige aandoeningen, respectievelijk levensgevaarlijke complicaties, acute infecties, kanker, hersentumor, tbc, besmettelijke ziekten, geslachtsziekten enz. onmiddellijk naar een bevoegd medicus te verwijzen”. Het afschuwelijke is echter, dat deze lieden niet in staat zijn dergelijke ernstige afwijkingen te constateren. Dat bleek — voor de zoveelste keer — in augustus van het vorige jaar, toen in Arnhem een 62-jarige handoplegger terechtstond. Deze ex-meubelmaker en ex-rij-

en een te betreuren publicatie in drie Nederlandse dagbladen

wielhandelaar kreeg een cliënte op bezoek, die over pijn in de borst klaagde en vreesde aan kanker te lijden. „Niks geen kanker”, zei de handoplegger, „'t zijn opgezette spieren.” Na een reeks „genezende” handopleggingen, die geen enkele verbetering brachten, herkreeg de zieke haar gezond verstand en wendde zich tot een dokter. Deze constateerde kanker; amputatie van een borst was inmiddels onvermijdelijk geworden. De chirurg, als getuige-deskundige gedagvaard, verklaarde voor de rechter: „Mevrouw A zou ongeneeslijk ziek zijn geworden, indien zij zich nog langer door deze magnetiseur had laten geruststellen. Mijns inziens had in een vroeger stadium een veel onbelangrijker operatie de patiënte kunnen genezen.” De rechter zei bij zijn uitspraak het onnodig te achten verdachte's strafblad te citeren. De man die dit alles te horen kreeg, was een der oprichters van de NWP...

„Kan er niets van!”

NOG EEN VOORBEELD van het „serieuze” karakter van de NWP-contrôle. In april 1956 stonden in Amsterdam twee NWP-leden terecht wegens kwakzalverij. Een van beiden verklaarde ruitertlijk, dat hij als handoplegger en helderziende een nul was: „Ik kon er niets van, Edelachtbare, en ik ben er na een paar weken gauw mee opgehouden. Ik werd er beroerd van, laat mij maar taxichauffeur zijn.” De ander werd verdedigd door een van de beide NWP-leiders, mr Adam van Doorninck, die verdachte als een bijzonder bekwame zegen der mensheid afschilderde. Ter zitting kwam echter zoveel quasi medische poespas aan het licht, dat mr Adam van Doorninck deze zegen der mensheid luttele dagen later uit zijn NWP stiet en het raadzaam achtte haar niet in hoger beroep te verdedigen! Ook dit paranormale prul had dus de fijne zeef der NWP-contrôle kunnen passeren.

Ondanks dit alles (en nog veel meer) hebben onlangs De Rotterdammer, de Nieuwe Haagsche en de Nieuwe Leidsche Courant bijna een volle pagina aan deze o zo serieuze, noble en zegenrijke NWP vermorst. Vele (gelijkluidende) kolommen worden gewijd aan een der dertien pas-gediplomeerden, een vrouwelijke kwakzalver tegen wie onlangs wegens haar onwettige praktijken proces-verbaal is opgemaakt. Een foto

toont, hoe zij wordt gefeliciteerd door haar twee NWP-leiders, mr Adam van Doorninck en boekhouder K. T. van der Plaats. Haar diploma is afgedrukt, zo ook enkele der „strenge” NWP-voorschriften.

Scheve schaats

IN de vetgedrukte inleiding worden de leden van de z.g. Commissie van Onderzoek van de NWP opgesomd. Eerst enige namen van niet-medici, dan de korte toevoeging: „en anderen, onder wie negen artsen”. Dit schermen met een handvol anonieme artsen doet de NWP reeds vele jaren. Merkwaardig is wel, dat (zie boven) onder de acht NWP-inspecteurs en de zeven NWP-onderzoekers niet één arts voorkomt.

Dokter De Groot, medisch inspecteur van de Volksgezondheid, schreef over dit opmerkelijke verschijnsel reeds in ons maandblad van november 1955: „Naar wordt beweerd zouden ook een paar artsen zich geroepen voelen hun medewerking te verlenen aan, respectievelijk sympatiseren met de NWP. Openlijk durven zij dit blijkbaar niet erkennen, naar men zegt uit angst voor het Medisch Tuchtcollege. Deze motivering is kenmerkend. Deze artsen erkennen door hun houding in deze medisch-ethisch een scheve schaats te rijden. Immers, indien hun medewerking aan de NWP door de ethische beugel kan, hebben zij van de kant van het Medisch Tuchtcollege generlei gevaar te duchten.” Een rechercheonderzoek bracht nog niet zo lang geleden aan het licht, dat de omvangrijke Commissie van Onderzoek in feite geen betekenis had, aangezien uitsluitend boekhouder Van der Plaats de „geneeskraft” van kandidaten beoordeelde en over hun toelating besliste...

In zijn volslagen onkunde omtrent de ware toedracht van NWP-zaken moest de verslaggever van bovengenoemde drie-bladen-combinatie wel verbejden de waarheid belanden. Het is jammer, dat hij niet de moeite heeft genomen zich ter bevoegder plaatse te oriënteren, waar men hem deskundig uit de droom zou hebben geholpen.

4

VIER

VAN HARTE heten wij zes nieuwe leden welkom, te weten de heren

mr J. B. van Dam te Driebergen,
dr R. Huisman, arts te Driebergen,
J. Kok, apoth.ass. te Soest,

R. J. van der Laan, apotheker te Barneveld,

P. H. Ottervanger te Scheveningen, alsmede het Rijksinstituut voor de Volksgezondheid te Utrecht.

Mr. G. E. KRUSEMANS *schrijft ons:*

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

HELAAS kon ik de laatste ledenvergadering niet medemaken. Ik zou mij anders gaarne gemengd hebben in het debat over het negativisme of positivismisme van ons maandblad. Ik zou daarbij zo ongeveer het volgende hebben gezegd.

Inderdaad is bestrijding van de kwakzalverij het doel der vereniging, hetgeen zich, zoals in het nummer van maart/april — naar ik vermoed door Uzelf — werd geschreven, moet uiten in een anti-houding, die men negatie zou kunnen noemen. Ik voor mij zou dit echter niet voor mijn rekening willen nemen, mits men niet alles wat door mensen zonder medische graad wordt gedaan als kwakzalverij — in de gebruikelijke ongunstige zin — aanmerkt. Dan immers wordt men inderdaad negatief, nog daargelaten dat men zijn lezerskring beperkt tot diegenen, die eveneens elke onbevoegde poging om een zieke te helpen als een kwaad afwijzen. Mijn verwijt tegen het maandblad nu zou ter vergadering geweest zijn, dat dit de indruk wekt van een negatieve houding in de laatstbedoelde zin en ik zou daaraan hebben toegevoegd dat dit verwijt bevestigd wordt door de beperkte lezerskring die het blad bestrijkt. Dit valt immers zeker te wijten aan de eenzijdige strekking van het blad (eenzijdig als beter woord voor negatief). Het staat immers vast, dat zich honderdduizenden Nederlanders wenden tot onbevoegden en tevens dat deze honderdduizenden in hoofdzaak gerecruteerd worden uit de meer ontwikkelden en zelfs uit de gestudeerden. U vergelijkte dienaangaande de resultaten van het statistisch onderzoek, dat enige jaren geleden door het Sociologisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Utrecht werd ingesteld. Het kan moeilijk worden verondersteld dat deze honderdduizenden allen dwazen zijn, die zich laten begoochelen door lieden van de soort zoals die in ons tijdschrift — ongetwijfeld terecht — regelmatig aan de kaak worden gesteld. Integendeel is het on-

miskenbaar dat velen dezer patiënten bij bepaalde genezers, doch dan bij die met werkelijke begaafdheid en zonder oplichterspraktijken, werkelijk baat vinden en zelfs veelal in gevallen waarin de arts niet verder kwam.

Al met al zou mijn kritiek er op neergekomen zijn, dat het maandblad de indruk wekt, dat elke onbevoegde

een kwakzalver is in de hierboven bedoelde bedenkelijke betekenis en dat dientengevolge talrijke mensen, ook al zien die ongetwijfeld de gevaren van de werkelijke kwakzalverij, van deze eenzijdige vereniging verre blijven.

(Slot en wederwoord in ons Juli-nummer)

Slot **OVERBODIGE GENEESMIDDELEN** (II)

veel ter beteugeling van dit kwaad kunnen bereiken.

Nu is het beslist niet zo, dat al deze mensen, die op de een of andere manier de geneeskunde onbevoegd uitoefenen, bedriegers zijn. Ze zijn vaak zelf heilig overtuigd de genezingsgave te bezitten, en een zegen te zijn voor hun omgeving. Men zou geneigd zijn om dit te beamen en daarin ligt nu juist het grote gevaar. Ze zijn gevaarlijk omdat allerlei mensen die op een gegeven ogenblik een werkelijke behandeling nodig hebben, deze niet of te laat krijgen. En daarom moeten wij ze bestrijden. Frappant is het feit dat twee Zweedse goochelende medici vlak na de oorlog in het openbaar iedere paragnost uitdaagden om welke seance met welke trucs dan ook te volvoeren, dan zouden zij dat binnen 14 dagen met gewone goochelaars trucs ook presteren. Twee of drie keer zijn zij openbaar uitgedaagd en altijd hebben zij het gewonnen. Nu is de paragnosie al sedert enkele jaren een onbekend artikel in Zweden. Het komt wel weer terug, maar niet iedere bevolking is zo verstandig zich door zo'n argument — tijdelijk — te laten overtuigen.

Ook is het vreemd dat de paragnoste kwakzalver, die pretendeert deze gave ingeschonken te hebben gekregen, dan in de loop van de geschiedenis geen

wezenlijke bijdragen tot de vooruitgang van de geneeskunde heeft geleverd. U kunt zeggen dat de digitalis dan toch maar ontfutseld is aan de geheime inboedel van een kruidenvrouwje, dat het tegen dikke armen en benen gebruikte. Maar als er nu een medicus is die dit middel zonder meer tegen dikke voeten gebruikt, dan is hij een kwakzalver. Pas wanneer hij deze stof voorschrijft in een geval waarbij het oedeem wordt verwekt door een hartziekte die naar digitalis luistert, pas op dat moment is hij een wetenschappelijk verantwoord werkend medicus. Voorts moeten wij met de huidige stand van de wetenschap ons hoeden voor het te vaak of onnodig voorschrijven van geneesmiddelen, die in een bepaalde situatie wel werkzaam zijn, maar beter voor ernstiger toestanden bewaard kunnen worden, om niet de opbouw van de natuurlijke immuniteit te belemmeren. Nu is het al zo dat de gemiddelde Amerikaan zijn land niet meer uit kan zonder een voorraad antibiotica, anders heeft hij twee stappen buiten zijn land de meest ontzettende diarree. Ik wil dan ook eindigen met U te wijzen op de oude uitspraak: het allereerste dat de medicus moet doen is: nil nocere, geen schade toebrengen. Als de moderne medicus dat devies voor ogen houdt, dan zal hij zich in dat opzicht tenminste zekerlijk van de kwakzalver onderscheiden.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnarends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheke Binnengasthuis te Amsterdam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Commissaris van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijntaten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50
Administratie-Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr., Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

VAN GENEESKUNST TOT GENEESKUNDE

DE GENEESKUNDE wordt ook wel geneeskunst genoemd; in dit opzicht is er een principiële verschil met andere natuurwetenschappelijke vakken: er is geen natuurkunst of scheikunst. Met de uitdrukking „kunst” wil men wellicht te kennen geven dat er méér bij komt kijken dan alleen maar zuiver weten en zuiver denken. Drie even kundige personen zouden ten opzichte van elkaar kunnen verschillen doordat de een 'n meester is in de geneeskunst, de tweede matig goed en de derde onbekwaam. Men is opgevoed in de mening, dat in de geneeskunst tal van mogelijkheden schuilen voor het onverwachte, het onbegrijpelijke en onverklaarbare. Wie daarin goed de weg weet, is een meester in de kunst.

Toch ontstaat langzamerhand een wijziging in deze situatie: sedert kort komen inzichten en technieken uit de exacte wetenschappen met de daaraan inherente statistische methoden de geneeskunde uit het moeras van onbetslistheid en dwaling halen, waarin deze zich sinds mensenheugenis heeft bevonden en ontwikkeld. In dit opzicht heeft de geneeskunde — zo zou men de van subjectiviteit, onbegrip en vooroordeel gezuiverde medische concepties mogen noemen — het moeilijker dan andere wetenschappelijke richtingen, waar sedert lange tijd de onwetenschappelijke denkmethoden het veld hebben moeten ruimen voor de zuivere rede.

De geneeskunst worstelt op dit ogenblik om geneeskunde te worden. Uit de aard der zaak gaat dit slechts langzaam; het schuilgaan van de in de natuurwetenschappen zo evidente relaties tussen oorzaak en gevolg, en het overwoerd worden door ontelbare nauwelijks of in het geheel niet te omschrijven invloeden van allerlei aard stellen de geneeskunde voor méér dan gewoon technische moeilijkheden. Omstandigheden maken uit wat er gaat gebeuren, allerlei verrassingen kunnen zich voordoen, niets is zeker, alles is mogelijk. Een aparte tak van wetenschap, de biologische statistica zal de geneeskunde

echter uit de geneeskunst naar boven doen komen.

Dit brengt voor een aantal geneeskundigen grote spanningen mee. Tal van lieden van gezag, bekleed met „autoriteit”, merken dat de conclusievorming, zoals zij die tot dusver bedreven, en waarin zijzelf in de eerste plaats geloofden, niet die werkelijkheidswaarde heeft die daar tot dusver in werd geïnterpreteerd. Hun oordeel blijkt vaak geen algemene geldigheid te hebben. Menig een heeft bemerkt, voorzichtig te moeten zijn bij de beoordeling van de betekenis van eigen waarneming en ervaring. Om in de geneeskunde een uitspraak te doen is thans méér nodig dan de roep, een expert of autoriteit te zijn: er moet aan een zeker aantal voorwaarden zijn voldaan (voldoend aantal waarnemingen, controlewaarnemingen, homogeniteit van het onderzochte materiaal, methoden ter uitsluiting van vooroordeel, enz.) vóór men, met behulp van de biologisch-statistische methoden kan gaan uitmaken of een conclusie gewettigd is of niet. En indien dit al het geval is, zal doorgaans slechts in een percentage kunnen worden uitgedrukt, welke kans er is op een samenhang tussen waargenomen verschijnselen en het medisch handelen, (b.v. het toedienen van een middel en de daaropvolgende genezing).

De uitdrukking „significant” doet zijn intrede; het betekent dat men ge-

noegen neemt met het erkennen van een verband tussen oorzaak en gevolg wanneer de kans op toeval minder is dan 1 op 20. Op deze wijze moet b.v. voortaan de vraag naar een verschil tussen twee behandelingsmethoden voor een bepaalde ziekte worden beantwoord: het is volkomen uit de tijd, dit aan de welsprekendheid van twee tegenover elkaar geplaatste aanhangers van één van de methoden over te laten. Talrijke uitspraken van gezaghebbende zijde kan men thans controleren op hun geldigheid en het gevoel, het allemaal wel op eigen houtje te kunnen bekijken, gaat bij de autoriteiten langzamerhand verloren, — soms zeer tot hun verdriet. En sommigen menen dat het hun tijd wel uitdient; zij gaan door, expert te zijn op de manier, zoals zij het weer van hun voorgangers geleerd hebben.

HET IS DAN OOK in deze tijd van kentering in de geneeskundige beoordeling, dat het propageren van geneesmethoden met louter persuasief-commerciële middelen de aandacht trekt.

Nog steeds ziet men om bepaalde troebele figuren, die een bijzondere geneeswijze hebben ontwikkeld, een aanhang ontstaan van vaklieden, die vroeger hebben voldaan aan voorwaarden ter verkrijging van een brevet, dat hen voor het worden van aanhanger had moeten behoeden. Dat het gewone publiek zulke situaties niet aankan en zich

DR O. M. DE VAAL, kinderarts-endocrinoloog en lector aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, levert in nevenstaande bijdrage scherpe critiek op de „Frischzellentherapie” van de Zwitserse arts Paul Niehans, een geïmporteerde wondertherapie die thans in Nederland opgang maakt: „Het is alsof men met het legendarische Perzische tapijtje ons moderne wagenpark zou willen gaan beconcurreren.”

Het artikel verscheen in „de Groene Amsterdammer” van 21 juni 1958. Voor de toestemming tot herdruk betuigen wij zowel de auteur als de redactie van de „de Groene” onze erkentelijkheid.

laat meeslepen, is het niet kwalijk te nemen. Dramatische verhalen, doorgaans uit het verre verleden, hebben bij velen de mening gevestigd dat in de geneeskunde alles mogelijk is.

Het meest heeft in dit verband het verhaal van de ontdekking van de oorzaak van kraamvrouwenkoorts door Semmelweiss op zijn geweten. Zulk een situatie kan zich echter in onze moderne maatschappij onder de omstandigheden van thans, niet meer voordoen. Het behoort niet meer tot de mogelijkheden dat een geneeskundige ontdekking, van hoe geringe betekenis ook, wordt doodgezwegen of getorpedeerd door jaloerse vakgenoten. Het aantal waardevolle ontdekkingen van de laatste 15 jaar bewijst, dat vrijwel niets meer kans heeft op tegenwerking of verwaarlozing van aandacht.

Dat dus thans nog geneesmethoden worden gepropageerd met verwijzing naar situaties uit een vorige eeuw, is méér dan een waarschuwing: het is een testimonium paupertatis, een vrijwel zeker bewijs van waardeloosheid. Zoals gezegd, dat de leek hier in loopt, is hem niet kwalijk te nemen; anders echter staat het met de reeds opgeleide medici, die voldoende geschoold behoren te zijn in de verwerking van eigen waarneming en onderzoek, om de regels van de toelaatbare oordeelsvorming te kennen. Helaas ontbreekt in ons land een officieel instituut dat snel kan ingrijpen door middel van voorlichting voor artsen en leken, van onverdacht-onpartijdig en deskundig karakter. Daardoor hebben bepaalde wondertherapieën de kans, zich tientallen jaren te handhaven.

Een voorbeeld hiervan is de z.g. „Samuelstherapie” geweest, een bestralingmethode van bepaalde klieren e.a. inwendige organen, waardoor een ongehoord grote verscheidenheid van ziekten, waaronder kanker, zou worden genezen. Het heeft van 1938 tot 1954 geduurd voor het einde van deze waan kwam, met het ontnemen aan de uitvinder van de bevoegdheid de geneeskunst uit te oefenen.

En op dit ogenblik beleeft Nederland de opleving van een andere wondertherapie, ditmaal een importprodukt: de „Frischzellentherapie” van Paul Niehans.

NIEHANS is een Zwitsers arts, die zich een onmetelijk fortuin heeft verworven door wijn uit de tijd van Voronof in nieuwe zakken te schenken; verse organen van jonge slachtdieren worden in fijn verdeelde toestand ingespoten om iedereen die het betalen kan, beter te maken. Ook worden wel stukjes orgaan geïnplanteerd. Daar zulks niet op grote schaal toegepast kan worden, is de techniek te hulp geroepen; door middel van invriezen en droogdampen (een proces dat ook wordt toe-

Mr. G. E. KRUSEMAN *schrijft ons:*

(*Vervolg van Juni-nummer*)

AL MET AL ZOU mijn kritiek er op neergekomen zijn, dat het maandblad de indruk wekt, dat elke onbevoegde een kwakzalver is in de hierboven bedoelde bedenkelijke betekenis en dat dientengevolge talrijke mensen, ook al zien die ongetwijfeld de gevaren van de werkelijke kwakzalverij, van deze eenzijdige vereniging verre blijven.

Wat dan ook m.i. ontbreekt is, dat de vereniging — dan niet terloops doch zeer duidelijk — in haar blad erkent en verklaart, dat zij niet alle onbevoegden tot deze kwakzalvers oftewel „kwakken” rekent en dus niet alle onbevoegden bestrijdt. De vereniging zou daarmee tevens de indruk opheffen, die bij velen bestaat, dat bij haar de standbelangen van de arts een grote rol spelen.

Intussen ben ik blij dat ik niet op de ledenvergadering ben geweest, omdat ik bij de lezing van het laatste nummer tekenen heb menen te ontwaren dat de vereniging inderdaad streeft naar een betere interpretatie van het begrip „kwakzalver”, zij het dat zij dit van een andere, doch niet minder belangrijke kant benadert. In de twee voortreffelijke artikelen „Honing en Koninginne-gelei” en „Amerikanen slikken alles” wordt immers stelling genomen tegen dingen, die volledig buiten het terrein der onbevoegden liggen. De koninginnegelei, die men in elke apotheek kan krijgen, wordt immers zeker niet door de Nederlandse onbevoegden voorgeschreven, terwijl dit zelfde a fortiori geldt voor talrijke Amerikaanse middelen. Het is trouwens algemeen bekend dat deze laatste, die, zoals de schrijver opmerkt, menigmaal afkomstig zijn van de grootste chemische fabrieken, zeer veelvuldig door de Amerikaanse artsen

worden voorgeschreven of geadviseerd.

Daarmede betreft de vereniging binnen haar strijd tegen de kwakzalverij dus allerhand praktijken, die zelfs door grote fabrieken worden toegepast met steun van talrijke artsen. Ik geloof dat hier inderdaad een belangrijke taak voor de vereniging ligt, die, indien zij ook verder in deze richting wordt vervuld, ongetwijfeld vele leden en lezers zal trekken, die eveneens beginnen te beseffen hoe gevaarlijk deze ontwikkeling, die zich dus op het officiële terrein voltrekt, voor de nationale gezondheid is.

Indien dan daarnaast ook nog zou worden erkend, zoals boven gesuggered, dat het werk van onbevoegden, mits gesteld onder goede controle, zeker niet waardeloos en soms zelfs waardevol is, dan ben ik overtuigd, dat in een volgende ledenvergadering geen enkele kritiek, doch waarschijnlijk applaus te horen zal zijn. Ook in de kring der leden begint men immers te beseffen dat de strekking van het maandblad niet alleen in hoofdzaak negatief is, doch ook de bestrijding van de eigenlijke kwakzalverij in de weg staat. Deze is namelijk, zoals U zelf ook zult weten, onder de huidige wet een wassen neus geworden, waarin de meest felle artikelen tegen de knoeiers geen verandering brengen, juist omdat deze critiek eenzijdig is, en dus niet beantwoordt aan de ernstige grief tegen die wet, dat deze geen scheiding maakt tussen bokken en schapen, zodat een harde toepassing zoals de Vereniging die bij herhaling heeft geëist, lijnrecht tegen het Nederlandse rechtsgevoel zou ingaan. Anders gezegd: voor een effectieve bestrijding van de ook naar mijn mening zeer talrijke knoeipraktijken op dit gebied ligt de enige feitelijke mogelijkheid in een wijziging van de wet.

gepast bij het moderne conserveren en in gedroogde toestand brengen van moedermelk en bloedserum) ontstaat een houdbaar produkt, de „Frischzellen”. Nu is er de mogelijkheid, ampullen te fabriceren en de „Frischzellen” te verzenden. Commerciële exploitatie staat open. Wat de indicaties betreft, het is natuurlijk overal goed voor, vooral voor de aandoeningen welke de psychosomaticus en de psychiater zo vaak te behandelen krijgen. Aan enkele evident moeilijk te genezen ziekten (kanker) schijnt men zich voorlopig niet te wagen. Wel wordt het leed van

ouders met intellectueel gestoorde kinderen (mongooltjes b.v.) geëxploiteerd.

Dat reeds jarenlang bekend is, dat zich in zulke weefselpreparaten geen aantoonbare hoeveelheid van enige bekende werkzame stof bevinden kan, dat zulke implantaten waardeloos zijn en nooit enig kenmerkend effect hebben gehad, dat hierdoor al vele tientallen jaren geleden de technieken van de endocrinologie geboren zijn, wordt verzwegen of verdrongen. Dat de endocrinologie moeizaam alle orgaanextracten heeft getoetst en pas na jaren vergende zuiveringsprocessen van orgaanextrac-

ONS ANTWOORD luidt:

MR KRUSEMAN is met zich zelf in tegenspraak. Honderdduizenden Nederlanders, zegt hij, wenden zich tot onbevoegde genezers en zij kunnen (dus) niet allen dwazen zijn. Aldus cijferend moet men vaststellen, dat de miljoenen overige Nederlanders zich van de onbevoegde genezers verre houden. Stelt men de „honderdduizenden” van mr Kruseman uitzonderlijk ruim, bijvoorbeeld op een half miljoen, dan vormen zij niettemin nog geen 5 procent der bevolking. Meer dan 95 procent onzer landgenoten vertrouwt zijn gezondheidszorg aan de theoretisch en praktisch geschoolde arts toe. Wie, gelijk mr Kruseman, de macht van het getal wil doen prevaleren, moet tot de conclusie komen, dat de 5 procent (klanten van onbevoegde genezers) dwaas en de 95 procent (patiënten van medici) verstandig is . . .

Echter, op deze weg willen wij mr Kruseman niet volgen. Niet kwantiteit, alleen kwaliteit mag doorslaggevend zijn. En de kwaliteit der onbevoegde genezers is beangstigend laag: ook prof. Tenhaeff, de bekendste pleitbezorger van paranormale gaven, aarzelt niet „minstens negentig procent” der paragnosten als „arbeidsschuwe psychopathen” te bestempelen.

Onder deze bedenkelijke omstandigheden zou het van misdadige roekeloosheid getuigen de wet van 1865 ter bescherming van het Nederlandse volk tegen misbruiken en wantoestanden op medisch gebied „zonder meer” aan de kant te schuiven. Deze wet diende en dient ter bescherming van het publiek, niet (zoals toch nog altijd velen menen) ter bescherming van de artsen. Ook de Vereniging tegen de Kwakzalverij streeft naar bevordering der volksge-

zondheid, niet naar protectie van de artsenstand. Indien onze Vereniging dit laatste beoogde, zou toch waarlijk wel meer dan 3 procent (gelijk thans het geval is) van de Nederlandse medici in ons ledenregister voorkomen.

Wat dringend nodig is, is niet het overijld opheffen van de wet op de uitoefening der geneeskunst, maar een wetenschappelijk, dus **onpartijdig en objectief onderzoek** naar het antwoord op twee vragen:

1. Bestaat er paranormale begaafdheid?

2. Zo ja, is deze op medisch terrein bruikbaar?

Pas als deze vragen beide bevestigend zijn beantwoord, kan de verlening van nader te omschrijven bevoegdheden aan nu nog onbevoegden, dus wijziging van de wet van 1865 aan de orde komen. Hoe eerder dit onderzoek wordt uitgevoerd, des te liever zal het de Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn. Vooruitlopen op de resultaten van dit onderzoek, a priori aannemen dat het antwoord op de beide kardinale vragen wel bevestigend zal luiden, de onbevoegde wetsovertreders thans reeds gehele of gedeeltelijke straffeloosheid waarborgen — **dit alles wijst onze Vereniging met beslistheid af, omdat zulks haars inziens van een onverantwoordelijke lichtzinnigheid zou getuigen.** Zij wordt in die afwijzing gesteekt door de schandelijke kwakzalverspraktijken, die bijna wekelijks in de Nederlandse rechtzalen aan het licht komen.

het mannelijk hormoon, het testoteron. In de bibliotheek trof ik een boekje van de hand van Paul Niehans — met een persoonlijk woord voorin van prof. Laqueur, die hij kennelijk als zijn gelijke beschouwde — waarin deze een mateeloos groot aantal hormonen beschreef, door hem, Niehans, ontdekt. Het was van een zó verbazingwekkende inhoud en zó vreemd, onlogisch en buiten de geldende normen van wetenschappelijk denken gesteld, dat ik Freud vroeg, hoe zo iets kon verschijnen. Deze sloeg het voorwoord op, wees op de laatste zin, die me nu nog in de gedachten wil komen: „Was hier geschrieben ist, wird rasch überholt sein; um so besser!” en zei: „DIT is het enige ware, dat ooit uit de man gekomen is”.

THANS, ruim 20 jaar later, steekt de toepassing van wat Paul Niehans in zijn vreemde wereld heeft uitgebroed, de kop op. Na zijn onwerkelijke hypothesen over het aantal hormonen, dat onze functies moet reguleren, heeft hij een „praktische” uitvoering van zijn waanideeën weten te realiseren. Vooral bij Duitse medici is er grote navolging.

Vele Duitsers zijn „von vornherein” al besmet met een vaag, troebel en mystisch geneeskundig denken en in hun infantiliteit klaar om ieder sprookje te geloven. Het zijn des te gewilliger volgelingen, naarmate deze door Hitler half gaar gestoomde beunhazen op medisch gebied hongriger worden en Paul Niehans rijker.

Ook in Nederland zijn lieden, die de „Frischzellentherapie”, waarbij de waardeloze weefselpreparaten van de Duitse farmaceutische industrie alleen al honderden guldens kosten, op Nederlanders toepassen. Een enkele maal weten deze adepten door te dringen in de week- of dagbladpers; dit ter compensatie van het ontbreken van enige wetenschappelijke verhandeling in de officiële medische bladen. Soms wordt men verrast door een uitgebreid artikel, waarvan de inhoud een grote indruk op het publiek maakt. Slechts een enkel dagblad was in de gelegenheid, een objectief (en dus vernietigend) oordeel te geven, na er met een min of meer pijnlijk, dus compromitterend artikel ingevlogen te zijn. Vooral het feit dat de „Frischzellentherapie” door de Paus was ondergaan, werd van meet af als een betrouwbaarheidsbewijs gehanteerd. Het zou interessant zijn eens na te gaan hoe dergelijke berichten in de pers kwamen. Dat het eenvoudige gelovigen zouden zijn geweest, die hun vreugd en dankbaarheid over de genezing van hun kerkvorst wilden gaan uitdragen, gelooft wel niemand. Geen van dezulken zou men immers aan de neus gehangen hebben, hoe de Paus medisch zou zijn behandeld en waarvoor. Het komt zeer waarschijnlijk uit de koker van de grote tovenaars zelf en

ten, bloed of urine en door middel van analyse en synthese in een bijna niet te omvatten biochemische arbeid, tot de concepties van de werkzame stoffen (hormonen) is gekomen, dit alles wordt volslagen genegeerd.

Aan de „levende” cellen, „Frischzellen”, liefst van embryonen („dat is zo jong als het maar kan, dat zal wel het beste wezen”) wordt op gevoelsgronden gewoonweg toegedicht, wat reeds lange jaren blijkt niet te kunnen bestaan; niet omdat men dat tot dusver niet zien kon, door grofheid of onbeperktheid van de waarnemingstechniek,

maar gewoonweg omdat het niet waar is; de bewijslast is geheel voor de „Frischzellen”. Het is alsof men met het legendarische Perzische tapijtje ons moderne wagenpark zou willen gaan concurreren.

Toen ik als jong assistent bij prof. E. Laqueur in Amsterdam op de — thans niet meer bestaande — endocrine afdeling van zijn laboratorium het vak ging leren, trof ik daar zijn zeer begaafde conservator J. Freud, een man van ongeloofwaardig brede kennis en eruditie, die o.a. het voornaamste aandeel had gehad in het opsporen en zuiveren van

de apprentis-sorciers in Nederland hebben wel gezorgd dat het verder kwam.

Het publiek reageert altijd gunstig op zulke verhalen. Tot in de beste intellectuele kringen — dat weet ieder arts uit ervaring — is men bereid op zeker ogenblik alles te geloven wanneer het over geneeskunde gaat. Vooral wanneer men voor een conclusie wordt gesteld, die groot leed met zich brengt (b.v. het besef een geliefd familielid te zullen gaan verliezen) is men vaak geneigd, zich van het objectieve denken af te wenden. Men beroept zich daarbij op de „wonderen” die aan het gewone leven inherent zijn en meent dat een wonder tijdens ziekte even goed kan gebeuren. Daarbij komt dan het reeds besproken valse beroep op de vroegere ervaringen: de bestreden ideeën bleken soms van onschatbare waarde te zijn. De methoden van het statistisch-biologisch onderzoek kent men niet, en eist men niet. Men vindt het doorgaans niet abnormaal, dat een bepaalde arts propaganda maakt voor een „feilloze” geneesmethode, die door anderen kennelijk genegeerd wordt; men waagt een kans, als de omstandigheden ertoe leiden, en voelt zich al weer een beetje beter in het schuitje van de wonderdokter. Vaak zijn het niet alleen wat mystiek aangelegde kennis, die een zieke er toe krijgen het eens langs een andere weg te proberen. Bij een onderzoek naar de waarde van een zekere wondertherapie, is de verbijsterende ervaring opgedaan, dat ook enkele artsen van ogenschijnlijk onverdachte naam patiënten in eindstadia hadden verwezen naar een collega-tovenaar. Althans zij meenden het niet te mogen ontraden; en de patiënt ging zijn laatste gang. In gezelschap van vakbroeders had men natuurlijk nimmer een goed woord voor diezelfde tovenaar over gehad!

DE VRAAG IS, wat er aan de relatie tussen patiënt en arts-aanhanger-van-een-wondertherapie gedaan kan worden. Met het instellen van 'n speciale staatscommissie, welke op korte termijn een uitspraak kan doen, zou al heel wat gewonnen zijn. De naïeven zou men op deze wijze, overspoeld door het hoge gezag, kunnen verhinderen de volgeling te gaan spelen; de heel enkele bewust-malafide arts zou hevig gehan-

LINKE LYNN

TOT Amerika's exportartikelen behoort, zoals wederom blijkt uit een Reuter-telegram uit Brussel, ook de kwakzalverij. In de Belgische hoofdstad stond op 30 juni Lynn Robert Akers terecht, de 38-jarige Amerikaanse kwakzalver die onlangs blufte prins Philip, echtgenoot van koningin Elisabeth II van Engeland, van diens kaalheid te kunnen genezen.

De uitzonderlijk linke Lynn, die zich in flagrante strijd met de waarheid voor huidarts uitgaf, had in zijn „kliniek” te Brussel een fraai ingelijst getuigschrift van de Amerikaanse „International High Academy” aan de wand hangen. Deze doktersbul bleek van de eerste tot de laatste letter door Lynn zelf te zijn

opgesteld, een gedurfd staaltje van valsheid in geschrifte dat hem voor de rechtbank op 500 gulden boete kwam te staan. De tweede boete, opgelegd wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst, beliep 100 gulden. En de derde, opgelegd wegens de verkoop van „geneesmiddelen” tegen belachelijk hoge prijzen, kwam Lynn op 1500 gulden te staan. Nu de justitie deze drie appeltjes met Lynn heeft geschild, zal waarschijnlijk de Belgische vreemdelingenpolitie de pseudo-huidarts op zijn huid zitten en hem als ongewenst vreemdeling over de grens zetten. Moge het niet de Belgisch-Nederlandse grens zijn!

dicapt worden. Maar ook van andere kant dient gewerkt te worden aan verbetering van de toestand. Bij het medisch onderwijs zal meer gelegenheid moeten komen voor het kennismaken van de betekenis van de moderne beoordelingsmethoden op geneeskundig gebied. Het inzicht, dat er objectieve, volgens regels van logica en wiskunde te hanteren toetsmethoden bestaan bij het beslissen of een therapie van waarde is of niet, en dat dit geen werk is voor collegae, die in het begrip voor het verschil tussen beweren en aantonen nog niet ver genoeg gevorderd zijn, zou al veel kunnen voorkómen, als men later zelfstandig practicus is geworden. Voor het bereiken van redelijk stabiele geneeskundige concepties, waarbij geen plaats meer is voor wondertherapieën, de progressies nauwkeurig getoetst worden op hun intrinsieke waarde en men klaar is met het elimineren van waardelose geneeswijzen, zullen nog vele tientallen jaren nodig zijn. Het docentenkorps aan de universiteiten moet de samenwerking met statistisch onderlegde figuren, die wel niets afweten van geneeskunde, maar met getallen weten om te gaan en schijn van werkelijkheid weten te onderkennen, nog grotendeels opbouwen; geen

docent met verantwoordelijke research-en onderwijstaak zal zich in de toekomst aan een dergelijke samenwerking kunnen onttrekken, zonder zich verdacht te maken, of de kans te lopen onder de maat te blijven. Het streven naar deze toestand zal moeten worden duidelijk gemaakt aan hen, die verantwoordelijk zijn voor het benoemen en aanstellen van docenten.

Natuurlijk zal men te alle tijde „sektvorming” in de geneeskunst blijven houden. Daar is het karakter van de artsenpopulatie heterogeen genoeg voor. Het zal immers niet mogelijk zijn alle zwakke broeders via examens te elimineren en zodoende een betrouwbare kern over te houden. Iedereen staat bovendien bloot aan veranderingen, ook medici. Uit een aanvankelijk goed en betrouwbaar werkend mens kan in iedere branche een beunhaas groeien. Geestesziekten b.v. komen bij medici even veelvuldig voor als bij niet-medici. Maar men dient zo spoedig mogelijk tot een toestand te geraken die niet meer gekenmerkt wordt door het onbelemmerd en ongestraft op drift geraken van een aantal vakbroeders, welke oogmerken zij — in hun ogen — daarmee mogen hebben.

O. M. DE VAAL

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts te Amsterdam, Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-van der Woord, *Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; Mej. E. H. Hengeveld, *Arts te Zwolle*; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter te Haarlem*; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker Binnengasthuis te Amsterdam*; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem*; H. Dijkstra, *Commissaris van Politie te Amsterdam*; A. Verschuur, *Arts te Amsterdam*; Mr J. D. van den Berg, *Rechter te Arnhem*; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris bij het Ministerie van Justitie*.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50

Administratie-Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr., Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

„UW SCHILDKLIER GROEIT OM UW HART...”

Zware gevangenisstraffen
voor Duitse kwakzalvers

MEERMALEN blijkt, dat in Duitsland veel strenger tegen kwakzalvers wordt opgetreden dan in Nederland. Zo stonden dezer dagen in Kassel twee knoeiende pseudo-dokters terecht, die tot hun ontsteltenis door de rechtbank tot veertien en tien maanden gevangenisstraf werden veroordeeld.

Oorspronkelijk opereerde men met vier man, maar twee van hen zijn inmiddels gestorven. Een poging tot zelfmoord van een der anderen werd op het nippertje verijdeld. De feilloze geneesmiddelen tegen alle lichamelijke en geestelijke kwalen, die de kwakzalvers zelf bereidden, schenen op hen zelf hun heilzame uitwerking te missen.

Uit de getuigenissen van zestig gedagvaardden, aldus het Dagblad voor Noord-Limburg, is komen vast te staan, dat het clubje een groot aantal mensen onder behandeling heeft gehad. Op sommige ochtenden stonden de patiënten tijdens het spreekuur rijen dik voor de deur. De kwakzalvers bedienden zich van een indrukwekkend taaltje, dat doorspekt was met aanspreekvormen als „Alstublieft, professor” en „Natuurlijk, dokter”. De klanten geraakten diep onder de indruk van de in ijtempo gestelde diagnose. „Uw schildklier is bezig om uw hart heen te groeien.” „De ringspieren van uw keel zijn te lang, ze omklemmen uw hart.” „Meneer, u heeft veel meer rode bloedlichaampjes dan witte; daar moeten we iets tegen doen.” „U moet beslist nóg een kuur doen, anders worden uw hersenen water.”

Hoe onbegrijpelijk het ook klinke, de klanten lieten zich door deze nonsens intimideren. Zij kregen een flesje knoflooksap of radijsolie mee naar huis en moesten na veertien dagen wederom op consult komen. De man die voor medicijndeskundige speelde, onderhield zijn klanten met nonchalante opmerkingen als: „Hebt u het al gehoord? Adenauer heeft alle medicijnen van het Duitse leger in beslag laten nemen. Die arme soldaten moeten het nu stellen met surrogaatmiddeltjes. Gelukkig hebben

KWAKZALVER: „Uw schildklier is om uw hart gegroeid. U moet . . .”

RECHTER: „Pardon, ú moet eens de cellentherapie voor kwakzalvers gaan proberen!”

wij nog een partij van het goede soort kunnen achterhouden.” Blijkbaar deed zelfs deze zotteklap geen der „patiënten” lont ruiken.

Een der twee thans gevonnisten, de 68-jarige koperslager Friedrich Adam Walter, verklaarde tijdens de rechtbankzitting, dat hij gespecialiseerd was in het „ooglezen”. Hij blikte een klant aandachtig onder de wenkbrauwen en stelde dan een volgens hem foutloze diagnose. Toen de rechter hem vroeg of hij nimmer aan zijn oordeel had getwijfeld, luidde het antwoord: „Natuurlijk niet, Edelachtbare. Op het tijd-

schrift „de Volksgezondheid” ben ik al tien jaar geabonneerd!”

Na het spreekuur, dat de gehele ochtend in beslag nam, besteedden de goocheme jongens de middaguren aan het stampen van poeders en aan het brouwen van drankjes. De grootste fantast onder hen bedacht voor elke nieuwe „mixture” een klinkende naam. Een van hun spécialités was het „zenuwsap”, op andere flesjes stond „aderverkalking”. Voor laatstgenoemd spul werd 200 gulden per flesje ontvangen, in enkele gevallen zelfs 800 gulden . . .

Honing

MEER dan twee miljoen potten honing, aldus H. van der Werf in „Het Vrije Volk”, worden per jaar in ons land verkocht. Daarnaast is er nog een groot verbruik van industriehoning, voor verwerking in koek en vogelzaad. Een groot gedeelte van deze enorme hoeveelheid moeten wij importeren uit streken met meer zon: Californië, Mexico, Nieuw-Zeeland.

Onze bijen leveren veelal aan particuliere imkers — voor eigen gebruik. Minder dan vijf percent van hun jaarlijkse opbrengst komt terecht in de handel, meest via Mellona in Santpoort. Dit bedrijf veredelt het ruwe natuurproduct tot een consumptieartikel, door een zuivering toe te passen en het kristallisatieproces zo nodig te bespoedigen. „Meer doen we er niet aan,” vertelde mij de honingspecialist Coen Hamers. „Dat zou overbodig zijn — bovendien is toevoegen van andere stoffen en zelfs verhitten bij de wet verboden.”

U wilt natuurlijk meteen weten waarom dat verhitten niet mag. Honing bezit enkele stoffen, die men zou kunnen vergelijken met vitaminen. Deze zogenaamde diastatische fermenten sterven en verliezen hun gezonde uitwerking bij het bereiken van bepaalde temperaturen.

Dus: pas honing in de pap doen als de pan van 't vuur is — liefst na het opscheppen in de borden. Dat geldt ook voor het maken van honingdranken (met melk bij voorbeeld). Blijf beneden 65 graden. Bij het verwerken van honing in cake of ander gebak is het verlies van die stoffen natuurlijk niet te vermijden. Maar u behoudt de smaak.

In Amerika gebruikt men ook honing voor het bereiden van bepaalde vleesgerechten. Tijdens het braden van gevogelte wordt de huid met honing bedropt om een speciale smaak en een mooi glanzende kleur te verkrijgen. En wat dacht u van zuurkool met een saus van spekvet, honing, azijn en gehakte ui?

Sommigen schrijven de honing een sterke geneeskrachtige werking toe. Het wordt toegepast voor maagzweren en dysenterie, hoge bloeddruk en astma. Men begeeft zich daarmee op het glibberige pad langs de afgrond van de kwakzalverij. Zeker, honing is gezond, en soms meer dan dat. Honing wordt gebruikt als krachtvoedsel (door Sir Hillary, de Mount Everest-bedwinger). Maar verwacht van honing niet, dat u er langer door leeft en elke kwaal mee verhelpt.

Mr Dr BRINK en Prof. Dr TENHAEFF

IN ons mei-nummer kondigden wij het proefschrift van mr F. Brink aan, getiteld „Enige aspecten van de paragnosie in het Nederlandse strafproces”, waaruit (onder meer) blijkt, dat Nederlandse en buitenlandse justitie- en politieautoriteiten paragnostische medewerking van weinig of geen waarde achten.

De parapsycholoog prof. dr W. H. C. Tenhaeff verklaarde enkele dagen na mr Brink's promotie in een „exclusief” interview voor diverse dagbladen, dat mr Brink's studie tendentius, negatief gericht en gespeend van wetenschappelijke objectiviteit was.

Het artikel over mr Brink's dissertatie, dat thans bij een medewerker van ons maandblad in statu nascendi verkeert, wordt in een volgend nummer gepubliceerd. Geheel los daarvan citeren wij hieronder uit het weekblad „De Linie” van 19 juli een boekbespreking, waarin zowel het laatste werk van prof. Tenhaeff als het proefschrift van mr Brink figureert.

Van Dale, aldus „De Linie”, geeft van wetenschap de volgende definitie: „het systematisch geordende geheel van het weten en van de regels waarmede verdere kennis verkregen kan worden!” Op grond van experiment, theoretische bezinning, wiskundige bewerking en vooral een kritische instelling tracht de wetenschap bepaalde verschijnselen of gebeurtenissen te ordenen en te verhelderen. Voorbeelden en gevallen, casuïstiek dus dienen ter verheldering. Dit geldt voor elke wetenschap, dus ook voor de parapsychologie.

De werken van de Utrechtse hoogleraar in de parapsychologie, dr. W. H. C. Tenhaeff munten niet uit door hun systematiek en geordendheid. Dit is ook het geval met het laatste werk: „Telepathie en Helderziendheid” als Phoenix-Pocket bij De Haan verschenen. Er zullen weinigen zijn die het voorkomen van telepathie en helderziendheid ontkennen. Er is niet zozeer behoefte aan een opsomming van verschijnselen die zijn waargenomen, als aan een kritische beschouwing en theoretische benadering hiervan. In de 160 bladzijden

van dit boekje worden ruim 70 „gevallen” beschreven. Hierdoor krijgt het een karakter van een weinig overtuigende verdediging. Een lijst van bijvoorbeeld 350 waarnemers van vliegende schotels zal het probleem vliegende schotel niet veel verder brengen dan een lijst van 183 waarnemers. Een voorspellende droom van mrs. Jones in Londen in 1893 en een buitenzintuigelijke waarneming van M. Dubois in Parijs in 1938 mogen dan interessant zijn, verklaren doen zij weinig.

Een benadering van een bepaald parapsychologisch aspect, van de zijde der praktische toepasselijkheid, pragmatisch dus, werd gedaan door Brink in zijn proefschrift „Enige aspecten van de paragnosie in het Nederlandse strafproces (Utrecht 1958)”. Deze schrijver acht de waarde van de paragnost (helderziende, telepaat) voor de rechtspleging uiterst gering. Al zal men het misschien met deze schrijver niet geheel eens zijn, hier is tenminste een eerlijke poging tot kritische benadering gegeven, en deze strenge kritiek mist men in het werkje van Tenhaeff, waar steeds een apologetische onderstroom is te voelen. En als een wetenschap een verdediging behoeft is er iets mis met die wetenschap. De parapsychologie is vooral gediend met een rustige, geduldige en vooral objectieve benadering, zoals men die bij de Amerikaanse onderzoeker J. B. Rhine vindt, en niet met het ademloos opnoemen van gevallen. De parapsychologie behoeft geen verdediging maar een theoretische fundering. En deze wordt in dit boek te veel gemist. Overigens is het niet geheel duidelijk waarom de hoofdstukken over bezetenheid, spiritisme, geestenzien en reïncarnatie werden opgenomen. De goede bedoeling om deze zeer moeilijke materie in leesbare vorm onder het publiek te brengen moet gewaardeerd worden, maar men kan, de zeer fraaie verzorging van de uitgever ten spijt, dit werkje beslist geen hoogtepunt in de parapsychologische literatuur noemen. Het is te weinig geordend of systematisch daarvoor.

De boekbespreking in „De Linie” is met „dr L. M.” gesigineerd.

AAN ALLE LEDEN

verzoekt de penningmeester hem de contributie-1958 ten bedrage van f 7,50 te gireren. Voor studenten en apothekers-assistenten bedraagt de jaarcontributie f 2,50.

Hoe eerder U gireert, des te meer verlicht U de taak van de penningmeester!

De gironummers der Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn:
postgiro 32237 en gemeentegiro Amsterdam K 1672.

GEPAST en ONGEPAST

Boekhouder K. T. van der Plaats, redacteur van het NWP-orgaan, acht de verzorging van medische rubrieken in persorganen door artsen „ongewone arbeid voor een medicus”, waarvoor hij — de boekhouder — geen waardering kan hebben

IN het jongste nummer van „Lichaam en geest”, orgaan van de handopleggersvereniging N.W.P., trekt de redacteur van leer tegen de heer Heijermans, arts te Amsterdam, die in „Het Vrije Volk” de medische rubriek verzorgt. „Lichaam en geest” verklaart plechtig geen waardering te hebben „voor deze ongewone arbeid van een medicus”.

Dat de medische rubriek van een persorgaan wordt gedekt door de autoriteit van een medicus, lijkt ons allerm minst ongewoon — integendeel! De overgrote meerderheid van onze Nederlandse dagbladen en tijdschriften vertrouwt dan ook de verzorging van hun medische bijdragen aan medici toe.

Een uitzondering op deze gulden regel vormt „Lichaam en geest”, dat zich als „tijdschrift gewijd aan de volksgezondheid” aandient. Men zou verwachten, dat de redactie van dit blad wordt gevoerd door een arts. Dat is niet het geval: zij wordt gevoerd door een boekhoudkundig geschoolde. En het is ook deze boekhoudkundig geschoolde, die de vragenrubriek van dit blad onder zijn ondeskundige hoede heeft. In no. 15 van „Lichaam en geest” bijvoorbeeld geeft de boekhouder antwoord op de vragen „Hoe lang moet een magnetiseur behandelen?” en „Moet huisarts toestemming geven?”.

Het geschrijf van deze medisch onwetende over problemen de volksgezondheid betreffende is uiteraard van nul en gener waarde. Dat de NWP de inhoud van haar verenigingsblad door de eenhoofdige redactie, zijnde de boekhouder K. T. van der Plaats, laat bepalen, toont aan, hoe in deze kring de grens tussen wat gepast en ongepast is, geheel is uitgewist.

Ogen uitwrijven!

DE WOEDE van NWP-leider Van der Plaats jegens dokter Heijermans spruit in het bijzonder voort uit de scherpe veroordeling, welke de arts in „Het Vrije Volk” van 17 april over de NWP uitsprak. Zij luidde als volgt:

„Dat er een bond bestaat van magnetiseurs, is geen enkel bewijs van de waarde van hun methoden. Evenmin dat onlangs een kantonrechter het betreurde, dat de wet op de geneeskunst zo oud is en geen bona fide magnetiseurs toelaat. De gedachtengang die ten grondslag ligt aan de leer van het magnetisme, berust nergens op. Zoals de verhalen over aardstralen op niets berusten. Magnetiseurs zijn derhalve als regel gewone kwakzalvers. Men wrijft zich de ogen uit te lezen, dat een lid

van de rechterlijke macht deze heren verdedigt, terwijl zij de geneeskunst onbevoegd uitoefenen. Let wel, deze wet is gemaakt om de mensen, de zieken te beschermen tegen knoeiers. De wet op de uitoefening van de geneeskunst is niet voor de artsen gemaakt, zoals sommigen blijkbaar ten onrechte menen. Van de verslagen en zgn. keuringen en de certificaten (der NWP) heeft het Tijdschrift tegen de Kwakzalverij uitvoerig de waardeloosheid aangetoond. Wat deze magnetiseurs bedrijven is suggestieve behandeling, die uiteraard met „magnetisme” niets te maken heeft.”

De NWP-redacteur doet in no. 18 van „Lichaam en geest” een verwoede, doch vergeefse poging de beschuldiging van dokter Heijermans te ontzenuwen. De z.g. controle van de NWP op de beweerde geneeskraft van haar leden is en blijft een droeve klucht. Ter nadere motivering hiervan mogen wij kortheidshalve verwijzen naar het artikel „Dertien nieuwe NWP-diploma's” in de vorige aflevering van het Maandblad tegen de Kwakzalverij.

Negentig procent

HOE „serieus” de NWP wel is, blijkt uit een besluit van haar jongste algemene ledenvergadering, gehouden op 28 april 1958. Daar werd het volgende besluit genomen: „De NWP acht het niet haar taak zich bezig te houden met de uitoefening van waarzeggerij, toekomstvoorspelling, spiritistische seances, astrologie, afscherming van z.g. aardstralen en andere min of meer occulte verschijnselen. Dit besluit impliceert geen discriminatie van deze hier genoemde verschijnselen.”

Van de NWP valt dus geen afkeurend woord over kaartlegsters, koffiedikdames en glazenboltuurders te verwachten. Evenmin over sterrewichelarij. En ook al niet over de aardstraaltjes. Het bijgeloof in de aardstralen moge door drie teams van Nederlands kundigste geleerden, na diepgaande studie en honderden proeven, zijn weerlegd in strikt wetenschappelijke, onweerlegbare rapporten — de „serieuze” NWP verklaart zonder blikken en blozen, dat zij zich zorgvuldig van kritiek op het aardstraalfabeltje zal onthouden.

Geheel in de lijn van dit erbarmelijke gebrek aan verantwoordelijkheidsbesef ligt het feit, dat negentig procent van het jongste NWP-nummer uit de pen van medisch ongeschoolden en medisch onbevoegden is gevloeid . . .

RECIDIVISTE

LE QUATORZE JUILLET was allerm inst een feestdag voor de Amsterdamse handoplegster, die op die dag voor het kantongerecht te Leiden wegens kwakzalverij moest terechtstaan. Hoewel zij reeds eerder door de Amsterdamse kantonrechter wegens soortgelijke praktijken was veroordeeld, had zij haar onbevoegde uitoefening van de geneeskunst voortgezet, ditmaal in de omgeving van de Sleutelstad, met name in de dorpen van Rijpwetering en Alkemade. De tenlastelegging beperkte zich tot drie gevallen.

De Officier van Justitie mr Van der Schans beëindigde zijn scherpe requisitoir met een eis van drie maal f 300 boete subsidiair drie maal 100 dagen hechtenis en een maand hechtenis voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Kantonrechter mr W. de Koning wees onmiddellijk vonnis: drie maal f 250 boete subsidiair drie maal 100 dagen hechtenis.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiter, apotheker, Zwolle

BOEREN BEDROG

DE BLUF van de kwakzalver vindt nog altijd geloof en doet nog immer opgeld. Onder de landbouwbevolking van Oost-Brabant en Noord-Limburg heeft zich enige tijd een welbespraakte koopman bewogen, die flesjes en doosjes „met heilzame inhoud” aan de man trachtte te brengen en daarin veelvuldig slaagde. De man, de veertigjarige V. d. B., was gewapend met paperassen van een z.g. kruidenhuis, waar hij vroeger had gewerkt. Het spul waarmee hij ventte heette een afdoend middel tegen eczeem, reuma en andere lastige kwalen te zijn. Het bestond echter, aldus de Helmondse Courant van 17 juli, grotendeels uit water, hetgeen overigens niet belette dat de prijs per flesje om en nabij de 25 gulden lag.

Toen bij de rijkspolitie te Venray klacht na klacht binnenkwam, had V. d. B. veiligheidshalve reeds de wijk naar elders genomen. Men kwam er achter, dat de gezochte afkomstig was uit Wageningen, waar hij werd gearresteerd, verdacht van oplichting en kwakzalverij.

Wij zijn zeer benieuwd, welke nadere gegevens omtrent de medische en farmacologische kennis van deze boerenbedrieger straks ter (groene) tafel zullen komen.

Tandtechnicus ging „bijzonder onhygiënisch en ondeskundig” te werk

WEGENS het onbevoegd uitoefenen van de tandheelkunde werd vanmorgen een 55-jarige tandtechniker uit Zandvoort door de Haarlemse kantonrechter mr J. E. Goudsmit veroordeeld tot twee geldboetes van vijfhonderd gulden subs. tweemaal twee maanden gevangenisstraf. De officier van justitie, mr. H. Lagerwaard, had dezelfde straf geëist tegen de verdachte, die in 1952 en in 1953 ook reeds voor het onbevoegd beoefenen van de tandheelkunde veroordeeld werd tot geldboetes van f 250, derhalve voordat de nieuwe wettelijke regeling tot stand gekomen was.

De tandtechniker heeft alsnog een aanvraag ingediend om bevoegd te worden tot het uitoefenen van de tandheelkunde ingevolge de „overgangsbepalingen”, waarin de wet, welke per 1 april van dit jaar in werking getreden is, voorziet. Tot dusver heeft hij daarop echter nog geen antwoord gekregen. De verdachte stond terecht voor twee tandheelkundige ingrepen, gepleegd in augustus van het vorige jaar en in januari van dit jaar. Hij was, hangende zijn aanvraag voor de bevoegdheidsverkrijging, gewoon doorgegaan met zijn praktijk, die hij al jaren uitoefent.

Volgens het deskundigenrapport van een kaakchirurg was de tandtechniker bijzonder onhygiënisch en ondeskundig te werk gegaan. Hij propte de kaken van sommige patiënten vol watten, waardoor gevaar voor infectie kon ontstaan. In een geval werd het slijmvlies beschadigd. Hij verdoofde onoordeelkundig en bij het uittrekken van een tand ging een stuk vlees mee.

De officier van justitie achtte het in het belang van de volksgezondheid, dat de verdachte zijn tandheelkundige ingrepen staakt en de kantonrechter was die mening eveneens toegeedaan.

De verdediger, dr. mr. M. Bouwman uit Amsterdam, voerde aan dat zijn cliënt een gedegen opleiding genoten heeft bij een tandheelkundige, die aanvankelijk ook onbevoegd was maar later ook erkenning verkreeg. De jaren-

VAAK wordt de vraag gesteld, of leken in staat zijn werkzame geneesmiddelen uit te vinden. Ook dokter H. L. Heijermans, medisch medewerker van „Het Vrije Volk”, kreeg deze vraag onlangs voorgelegd. Zijn antwoord luidde als volgt.

„Het is praktisch uitgesloten, dat een leek een werkzaam geneesmiddel vindt. Dit is allen mogelijk door een chemicus, bacterioloog of arts, die over een uitstekend ingericht laboratorium beschikt. Het inrichten van een goed laboratorium (met proefdieren) kost handenvol geld. Bovendien speelt een enkeling het niet klaar een goed geneesmiddel te vinden. Daarvoor is teamwork nodig. De chemicus heeft een farmacoloog nodig, dat is de man die met dierproeven nagaat hoe het middel werkt, hoe groot de dosis moet zijn, of het giftig is. De arts moet een oordeel geven over de werking op de mens. Mogelijk komt er nog een bacterioloog aan te pas om de dodende werking op bacteriën vast te stellen. Amateurs en kwakzalvers brengen legio middelen in de handel, die onwerkzaam zijn. Ook bij de vele duizenden middelen, die de geneesmiddelenindustrie op de markt

lange praktijk van de verdachte zou, volgens de raadsman, ook zijn deskundigheid waarborgen. Hij vroeg aanhouding van de zaak, totdat op het verzoek om erkenning van de bevoegdheid beslist is, casu quo schuldigverklaring zonder oplegging van straf of een geringe boete.

De kantonrechter was van mening, dat indien het belang van de volksgezondheid eist, dat verdachte zijn praktijk opgeeft, dat belang prevaleert boven het persoonlijke belang van de verdachte. Er is door de wet op de uitoefening van de geneeskunde een grens getrokken tussen „tandtechniek” en „tandheelkunde” en officiële wetenschap is nog altijd de beste waarborg voor de deskundigheid van de medici.

Het bovenstaande is ontleend aan het uitvoerige verslag in de Nieuwe Haarlemse Courant van 16 juli.

brengt, zijn middelen die onwerkzaam blijken, onaangename bijwerkingen hebben of slechts een oud middel zijn met een nieuw scheikundig vernisje en een nieuwe naam.”

Een andere vragensteller waarschuwde dokter Heijermans tegen de gevaren van magnetiseurs en hypnotiseurs: „Zij zijn meestal doodgewone kwakzalvers. In plaats van met kruiden werken zij met hocus-pocus als magnetische kracht en stromen. Wees verstandig, laat de gezondheid van uw kinderen niet door deze heren bederven. Ze weten in de regel van geneeskunde niets. Men riskeert, dat ze een geval zo fijn behandelen (bronchitis b.v.) totdat het een chronische zaak is geworden, waarbij ik er dan nog aan voorbijga, dat de mogelijkheid van tuberculose bij chronisch hoesten openstaat. De vrijheden van kwakzalvers zijn helaas veel te groot. Hun straffen belachelijk laag. Zij verdienen veelal fortuinen en lachen om een boete van duizend gulden. Vele magnetiseurs spelen ook hocus-pocus met hypnose. De behandelmethode van de hypnose behoort uitsluitend door een arts toegepast te worden. Deze suggestieve behandeling heeft alleen zin bij psychische afwijkingen. Zo min als een gebroken been door hypnose geneest, zo min gelukt het, echte oogziekten daarmee te genezen.”

Een Haagse lezeres informeerde naar novocaine als middel tegen aderverkalking. Zij kreeg ten antwoord: „Enkele weekbladen zijn erop uit sensationele medische artikelen te publiceren. Of die artikelen onzin bevatten, kwakzalversmethoden aanbevelen of onjuiste persoonlijke medische inzichten van een arts bevatten doet er blijkbaar niet toe. Zo zijn de lezers in verwarring gebracht door novocaine en onwerkzame methoden. Novocaine is al jaar en dag in gebruik als een middel voor het krijgen van plaatselijke verdoving, bij voorbeeld bij een liesbreukoperatie. Was het maar waar, dat het vraagstuk van aderverkalking zo simpel is als het toedienen van novocaine. De arts die deze verjongingskuur met dit middel propageert, is het zoveelste trieste voorbeeld van blij maken met een dode mus.”

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheke Binnengasthuis te Amsterdam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7.50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50

Administratie-Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr., Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

Bedrogen klanten klaagden kwakzalvers aan

EEN nauwe en vruchtbare samenwerking tussen twee kruidendokters en een „aardstralenexpert” is, aldus „De Telegraaf” van 9 september, bijtijds verstoord door het ingrijpen van de politie te Hellendoorn.

De kruidendokters — de twee broers B. A. H. en A. B. H. — hebben een proces-verbaal gekregen wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde; de „aardstralenzoeker”, de textielarbeider B. v. d. W., werd wegens oplichting geverbaliseerd.

De twee broers, een afkomstig uit Denekamp, de ander zonder vaste woonplaats, hielden de afgelopen maanden geregeld eenmaal per week zitting te Nijverdal in de woning van B. v. d. W. Deze op zijn beurt zorgde voor een voldoende toeloop van patiënten: hij ried de capaciteiten van de „geneeskrachtige kruiden” voorschrijvende gebroeders aan bij al diegenen, die hem als deskundige in aardstralen consulteerden.

Op hun beurt gaven de twee broers aan andere patiënten het advies niet alleen hun kruiden te gebruiken, maar ook v. d. W. te raadplegen over de verwijdering van aardstralen in hun woningen. B. v. d. W., werkzaam op een textiel-fabriek in Nijverdal, bestreed de aardstralen in zijn vrije tijd. Meer dan een dunne staaldraad, gebruikt als wichelroede, had hij niet nodig om in de wijde omgeving zijn onderzoeken te verrichten. In een zestal gevallen wist hij zijn cliënten ervan te overtuigen, dat een „aardstralenkastje” het aangewezen hulpmiddel was om de bedreiging van hun woningen af te wenden. Kosten van deze installatie: f 150 per stuk. Na enkele van deze kastjes te hebben geïnspecteerd — de inhoud was de bekende warwinkel van spoeltjes en draadjes — heeft de Hellendoornse politie ingegrepen en v. d. W. wegens oplichting geverbaliseerd.

Een aantal getuigenverklaringen van cliënten, die noch bij de kastjes, noch

MAAR DOKTER!

TOEN ik tijdens een van mijn voordrachten, zoals gebruikelijk, enkele door mij beleefde gevallen van bedrog door kwakzalvers had verteld, werden deze aangevuld door een mijner toehoorders, een arts, die het volgende had meegemaakt.

Op een late avond werd zijn hulp ingeroepen voor een patiënt, die bekend stond als een beroeps-kwakzalver. Toen de diagnose was gesteld, zei de dokter schertsend: „Nu heb je zelf wel een afdoend geneesmiddel”.

Waarop de kwakzalver ook schertsend antwoordde: „Maar dokter, ik kan toch moeilijk mezelf bedriegen!”.

v. d. B.

bij de kruiden baat hadden gevonden, leidde tegelijkertijd tot een actie tegen de gebr. H. Gebleken is, dat zij ook in andere plaatsen in Oost-Nederland hun „praktijk” hebben uitgeoefend.

BEVOEGDE EN ONBEVOEGDE GENEZERS

DE WET op de uitoefening der geneeskunst van 1865 beoogt paal en perk te stellen aan alle vormen van beunhazerij en misbruik van vertrouwen op het terrein van de individuele behandeling van zieken en de bevolking de gelegenheid te verschaffen, een op wetenschappelijke basis staande geneeskundige behandeling te ondergaan in de overtuiging, dat een door langdurige studie verkregen feitenkennis, gepaard aan wetenschappelijk inzicht en kritische zin, het noodzakelijke fundament der geneeskunst vormt. Het is die overtuiging, die door de onbevoegde uitoefenaren der geneeskunst wordt bestreden. De ernstigen onder hen zijn van mening, dat er andere bronnen zijn, die een mens in staat stellen, zieken te genezen; deze bronnen kunnen worden samengevat in de term „paranormale begaafdheid”. Magnetiseurs en gezondheidsbezoekers, handopleggers en psychometristen, helderzienden, kruidendokters en naturisten en misschien nog vele andere „begaafden” zijn zich bewust van vermogens, waardoor zij zonder studie of vooropleiding als genezer kunnen optreden. Alle pogingen, om die paranormale begaafdheid aan te tonen, hebben tot nu toe gefaald, doch van bevoegde zijde wordt ook nu weer erop aangedrongen, een wetenschappelijke onderzoekcommissie in te stellen, om twee vragen te beantwoorden: 1. Bestaat er paranormale begaafdheid? en 2. Zo ja, is deze op medisch gebied bruikbaar? Eerst als die vragen duidelijk beantwoord zijn, zou in de wet met die paranormale begaafdheid rekening gehouden kunnen worden. Zolang dat niet het geval is, is er geen sprake van, dat op het departement van Justitie vrijwel eenstemmig aan de houdbaarheid van de bedoelde wet getwijfeld wordt.

Veel bedriegers

WAREN al deze onbevoegden ernstige mensen, dan zouden ze zich wellicht min of meer van de grenzen van hun kunnen bewust zijn; helaas schuilen onder diegenen, die zich voor paranormaal begaafd uitgeven, ook rasechte bedriegers, die het voor de ernstigen bederven. Niemand kan deze beide categorieën onderscheiden, maar het percentage der bedriegers wordt door niemand minder dan prof. Tenhaeff op 95% geschat, die in dat verband over arbeidsschuwe psychopaten dorst te spreken. Inderdaad, er zit een aardige boterham in die diverse genezingsmethoden, die men zonder bezwaar alle met de naam van kwakzalverij mag betitelen.

Men vraagt zich natuurlijk af, waar-

aan het succes van deze waardeloze methoden wel zou zijn toe te schrijven. Daarvoor zijn verschillende redenen aan te geven. Het grote publiek heet een hang naar het bovennatuurlijke en ziekte maakt een mens nog ontvankelijker, omdat de ziekte zelf door de primitieve mens als een geheimzinnige macht gevoeld wordt. Bovendien, de wereld wil bedrogen worden. Er is in sommige kringen nog een onbestemde angst voor alles wat met de dokter te maken heeft en er bestaat een bijzondere tegenzin in opereren. Als de behandeling door de bevoegde medicus niet spoedig tot een volledig succes voert, is menigeen ongeduldig zonder te beseffen, wat er zonder die behandeling van hem terecht gekomen zou zijn. Daar komt nog iets bij. Wij allen zijn gevoelig voor suggestie en dankbaar voor geboden hulp, die met volle overtuiging van een goed resultaat wordt

In „Het Vaderland” schreef mr G. E. Kruseman een pleidooi voor wijziging van de Wet op de uitoefening der Geneeskunst en voor verlening van medische bevoegdheden aan medisch ongeschoolden. De medische medewerker van dit Haagse dagblad diende mr Kruseman van repliek in een artikel, dat wij met zijn toestemming en die der hoofdredactie van „Het Vaderland” — waarvoor onze dank! — hierbij reproduceren.

geboden. Die overtuiging is bij de dokter vaak minder levendig dan bij de kwakzalver, omdat de dokter zich van de grenzen der wetenschap bewust is en tevens weet, dat er menselijke tekortkomingen en vergissingen mogelijk zijn. Dat stemt hem tot bescheidenheid; zijn relativisme kan zo groot zijn, dat hij maar liever niets tegen zijn patiënten zegt en ze met hun ongerustheid laat zitten, ook al is daarvoor geen enkele reden. De houding van de kwakzalver is heel anders: óf hij veinst zelfverzekerdheid terwille van de verdienste. Zo wint hij het vertrouwen van de zieke, die hem soms door dik en dun volgt en verdedigt. Maar ondanks dat alles is het dringend noodzakelijk, dat de strijd tegen de onbevoegden met kracht wordt voortgezet, met temeer kracht nu aan het arsenaal van de officiële geneeskunst dagelijks machtige wapens worden toegevoegd.

Gevaren

AAN de onbevoegde uitoefening der geneeskunst kleven een aantal gevaren, die hier signaleerd moeten worden.

De kwakzalver kan geen diagnose stellen en zal dus besmettelijke ziekten niet herkennen. Als hij slim is, zal hij wel algemeen hygiënische maatregelen voorschrijven om zich te dekken, maar hij is ten enenmale niet in staat, om uitbreiding van een niet herkende tyfus of tuberculose tegen te gaan. Daar een groot aantal ziekten vanzelf tot staan komt, zal aan de behandelende onbevoegde, evenals aan de arts, veel lof toegezwaaid worden, die hem niet toekomt. Helaas zijn er ook ziekten, die aan hun lot overgelaten, langzaam voorschrijden; daarbij komt het op een vroege herkenning aan om het kwaad te keren voor het te diep is geworteld om te worden uitgeroeid. Van die herkenning komt bij de kwakzalver niets terecht en er wordt dan met huismiddeltjes gewerkt als een operatie of een der zegenrijke moderne geneesmiddelen dringend nodig waren. Als dan de omslagen of de kruiden het voortgaan van de kwaal niet stuiten, komt te elfder ure de dokter op het toneel en als er dan niets meer te redden valt, wordt de officiële geneeskunst nog zijn onmacht verweten ook. Er zijn een aantal ziekten, die wel niet regelrecht tot de dood voeren, die echter wel veel lijden en hulpbehoevendheid veroorzaken. Ook daar staat de moderne geneeskunst zelden geheel machteloos, maar met een ver voortgeschreden proces is natuurlijk minder te bereiken dan met de beginsymptomen.

Menigeen raadpleegt de onbevoegde bij wijze van grapje, onder het motto: baat het niet, dan schaadt het niet. Uit het voorgaande moge duidelijk blijken, dat zulk een luchthartige houding fatale gevolgen kan hebben. Men bedenke dat voor onze gezondheid het beste nog maar nèt goed genoeg is en dat beste is de man, die met goed gevolg alle theoretische en praktische examens heeft afgelegd, die geleerd heeft wetenschappelijk te denken en die de nieuwste vorderingen bijhoudt om zijn patiënten daarvan te laten profiteren. Wie zijn lichaam verknoeit, stelt zijn levensgeluk in de waagschaal. Dat de dokter uitsluitend materialistisch georiënteerd zou zijn, is vieux jeu: wie de moeite neemt, zich in de hedendaagse medische literatuur te verdiepen, komt tot de conclusie, dat in en buiten de psychosomatiek met de psychische verschijnselen zeer behoorlijk rekening gehouden wordt.

Wie zich geregeld op de hoogte wil houden van het hier aangesneden onderwerp van de onbevoegde uitoefening der geneeskunst zal in het Maandblad, orgaan van de Vereniging tegen de Kwakzalverij verfrissende en verhelderende lectuur vinden.

„De Maatschappij” schorst arts

DE handopleggersvereniging NWP, geleid door de advocaat mr Adam van Doorninck en de administrateur K. T. van der Plaats, is als gevolg van haar afkeurenswaardige praktijken helaas reeds herhaaldelijk in onze kolommen ter sprake gekomen. Hier en daar heeft een arts (van de omstreeks 8.000 medici die ons land telt) gemeend aan deze NWP-praktijken medewerking te kunnen verlenen.

Een hunner, die blijkbaar het grote gevaar van het lichtvaardige en opportunistische NWP-systeem niet onderkende, is thans door de Raad van Beroep van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst op de vingers getikt. In feite komt het oordeel van de Raad van Beroep hierop neer: „Medewerking aan de NWP is bevordering der kwakzalverij”. Het desbetreffende bericht in „Medisch Contact”, officieel orgaan der Maatschappij, laten wij hier onverkort volgen.

De Raad van Beroep heeft bij uitspraak van 16 juni 1958 een arts voor de tijd van één jaar geschorst van het lidmaatschap van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en hem een boete opgelegd van f 100.— wegens het niet verschijnen voor de Afdelingsraad. Met deze uitspraak vernietigde de Raad van Beroep een uitspraak van de Afdelingsraad, waarbij de arts van het lidmaatschap der Maatschappij voor één jaar was geschorst en hem wegens het niet verschijnen voor die Raad een boete was opgelegd van f 5000.—.

De arts heeft zich voor de Afdelingsraad te verantwoorden gehad voor het aanvaarden van een functie van geneeskundig inspecteur van een werkgroep voor praktische toepassing van para-normale begaafdheid en omdat hij zodoende met zijn bevoegdheid als arts het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst heeft bevorderd. Tegen de uitspraak van de Afdelingsraad is de betrokkene in beroep gekomen op grond van de overwegingen dat het uitsluitend zijn bedoeling was geweest de para-normale begaafdheid te bestuderen, waartoe de functie van geneeskundig inspecteur van een werkgroep voor praktische toepassing van para-normale begaafdheid hem de gelegenheid bood. Zijn niet verschijnen voor de Afdelingsraad motiveerde hij door te stellen, dat langs deze weg niet de mogelijkheid werd gebaad tot collegiaal overleg. Voorts voerde hij aan dat er allerwege onbevoegde uitoefening is van de geneeskunst en dat het aanvaarden door hem van de functie van geneeskundig inspecteur van de para-normale genezers aan de situatie niets verandert.

De Raad van Beroep, voor welke de

„Medewerking aan de NWP is bevordering der kwakzalverij”

arts is verschenen, heeft overwogen dat de bestudering van de para-normale begaafdheid ook langs andere weg kan geschieden dan door het aanvaarden van de functie van „geneeskundig inspecteur” van een werkgroep. De Raad overwoog verder dat aan de mogelijkheid tot een bespreking in de Afdelingsraad een oproep voor de vergadering vooraf dient te gaan en dat betrokkene, door daaraan niet te voldoen, het collegiaal overleg heeft uitgesloten. Op grond van deze en andere overwegingen achtte de Raad van Beroep de grieven van appellant tegen de uitspraak van de Afdelingsraad ongegrond. Hij overwoog dat appellant een ernstige inbreuk op de orde in de Maatschappij

heeft begaan door zijn weigering om ter zitting van de Afdelingsraad te verschijnen en dat hij door het aanvaarden van bedoelde functie van geneeskundig inspecteur heeft gehandeld in strijd met de waardigheid van de geneeskundige stand en met de belangen van die stand. De Raad van Beroep achtte voor dit ernstige feit de tuchtmaatregel van schorsing voor de tijd van één jaar gerechtvaardigd, doch zag geen aanleiding om de door de Afdelingsraad opgelegde boete te handhaven. Hij bepaalde die boete nu op f 100.— omdat de Afdelingsraad, bekend met het feit dat betrokkene weigerde om te verschijnen, geen pogingen heeft gedaan om te trachten appellant van de dwalingen zijns weegs terug te brengen.

In zijn uitspraak heeft de Raad van Beroep bovendien besloten aan het Hoofdbestuur voor te stellen deze uitspraak in een korte uiteenzetting bekend te maken in Medisch Contact. Het Hoofdbestuur heeft met dit voorstel ingestemd.

GEVAARLIJK BOEKJE

UIT MIJN PRILLE JEUGD herinner ik mij twee dikke delen, die in onze boekenkast te pronk stonden: De Natuur-geneeswijze. De naam van de schrijver ben ik vergeten, maar hij klonk Duits. De boeken waren toen al verouderd, maar bleven een grote attractie vanwege de levendig gekleurde platen van allerlei planten, waarvan vorm en naam tot de verbeelding spraken, zoals cichorei, Sintjanskruid, zilverschoon, IJslands mos, enz. Verder waren er ook afbeeldingen van zieke organen, waarvan de snoerlever (een afwijking ten gevolge van de „wespentaille”, de „lijn” van een zestig jaar geleden) en een of ander orgaan vol blaaswormen mij in het bijzonder bijgebleven zijn. Op de ongekleurde afbeeldingen waren dames in reformkleding, die blootsvoets met preuts opgetrokken rok door het natte gras wandelden of elkaar ijverig met een tuingieter besprenkelden, in de meerderheid.

Aan deze boeken moest ik denken, toen ik het produkt van Carl Fauser in handen kreeg. Het formaat is gekrompen tot amper 90 bladzijden, de attractieve platen zijn verdwenen, maar de inhoud is precies dezelfde. Na twee wereldoorlogen en een halve eeuw onafgebroken wetenschappelijk onderzoek is de inhoud onveranderd! Waarlijk een sterk staaltje van conservatisme! Er valt van dit boekje dan ook weinig goeds te vertellen. Om bij de diagnostiek te beginnen, worden de elektrocardiografie en het Röntgen-onderzoek doodgezwegen, de hand- en nageldiagnostiek en de iriskijkerij daarentegen warm aanbevolen. Over penicilline of andere antibiotica wordt geen woord vuil gemaakt

(zijn schimmels geen natuurprodukten?), hoewel ze ten dode opgeschreven hartpatiënten kunnen redden. Onderarmbaden en zelfmassage schijnen natuurlijker en dus beter te zijn. Een duidelijke uiteenzetting van aangeboren hartafwijkingen heb ik vergeefs gezocht. De successen van de moderne operatieve techniek hierbij worden vanzelfsprekend niet genoemd. Als medicijnen worden alleen kruiden aangeprezen, mits ze gearandeerd onwerkzaam zijn, zoals het driekleurig viooltje, wijnruit en hartgespan (let op de suggestieve naam!). Digitalis (vingerhoedskruid), dat wel een werkzame stof bevat, is natuurlijk uit den boze.

Dit boekje zou de moeite van het lezen niet waard zijn, als er niet het gevaar bestond, dat echte hartlijders, gelokt door de pretentieuze titel, die het onmogelijke belooft, hun kwaal laten voortwoekeren en een voortijdige dood vinden. **Er zijn helaas goedgelovige lieden genoeg, en deze betalen het gelag.** Een betreurenswaardige uitgave.

Aldus besprak mev. E. Ossendrijver—Jacobs, arts te Utrecht, in het tijdschrift „Mens en Wereld” van 5 juli het boekje „Geen hartziekten meer”, geschreven door Carl Fauser en uitgegeven door De Driehoek te Amsterdam. Ondanks de waardeloze inhoud van dit geschrift, dat valse, gevaarlijke illusies wekt, bedraagt de prijs ervan f 4.50.

Wie het koopt, kan zijn geld als weggegooid beschouwen. Het valt te laken, dat uitgevers, speculerend op de belangstelling van het grote publiek voor medische onderwerpen, daarvan misbruik maken door prullaria à la Fauser op de boekenmarkt te brengen.

DE VERENIGING bestrijdt kwakzalverij. In wezen is de kwakzalverij het tegemoetkomen aan de uitingen van een vertrouwenscrisis. Daarnaast kan de kwakzalverij deze vertrouwenscrisis helpen ontstaan en helpen voortduren. De Vereniging bestrijdt dus eigenlijk gevolgen en slechts ten dele oorzaken. De oorzaken van de vertrouwenscrisis, die de patiënt rijp kan maken voor de kwakzalver en diens handwerk, kunnen als volgt worden gesteld:

1. Het falen van de „officieel” geheten wetenschap-pers (arts, apotheker, tandarts en dierenarts) in het brengen van genezing;
2. De angst om na deskundig onderzoek te worden geconfronteerd met het bestaan aan den lijve van een ernstige kwaal;
3. De hang naar mystiek, naar de machtspreuk van de tovenaer, die de lijdende moeiteloos en pijnloos van zijn kwaal zal verlossen;
4. De neiging tot afwijzen van het gezag, waarmede de bevoegde beoefenaar is bekleed.

In deze vertrouwenscrisis grijpt de kwakzalver in door:

1. Het falen van bevoegde beoefenaren via fluistercampagnes en per circulaire te signaleren. Hierbij worden incidentele gevallen voorgesteld als regel en wordt voor de leugen niet teruggedeinsd.
2. Het gerucht te verspreiden, dat hulp kan worden geboden bij ieder lijden, hoe ernstig ook, zonder uitzondering;
3. De indruk te wekken, dat de kennis van bovenaardse krachten en vergeten toverspreuken de steeds gevreesde therapeutische ingrepen, het

DR J. H. LIGTERINK, arts-apotheker te Amsterdam en lid onzer Vereniging, deed ons „enige beschouwingen nopens taak en werkwijze der Vereniging tegen de Kwakzalverij” toekomen, welke hiernevens in extenso worden gepubliceerd.

onaangenaam diët, de dreigende ziekenhuisopname, overbodig maken en dat de zo definitieve dood bij de nadering des toverende kwakzalvers haastig de benen neemt;

4. De schijnbare eenvoud des kwakzalvers, die naar gelang van noodzaak kan variëren van medelevende broeder tot vaderlijke vriend.

Deze vertrouwenscrisis wordt bevorderd door de folders, ingesloten in verpakkingen van pharmaceutische producten (.....is een uiterst werkzaam middel tegen;indien u klachten hebt over) waarbij de lijder wordt gesterkt in de mening met dit wondermiddel rustig op eigen houtje te kunnen experimenteren (.....één tot vier tabletten, tenzij de arts anders voorschrijft). Deze vertrouwenscrisis wordt bevorderd door vele populaire medische handboeken, door de medische rubriek van dames- en andere bladen (u kunt eerst eens proberen; haal bij uw drogist extra zuivere). De Vereniging bestrijdt de kwakzalver en in het bijzonder de beroepskwakzalver. Zij doet dit, uitgaande van de gedachte, dat het ontoelaatbaar moet worden geacht maatregelen van therapeutische strekking te doen nemen door lieden, die niet in staat zijn de functie van het menselijk en dierlijk organisme zelfs maar in grote trekken te begrijpen — laat staan afwijkingen daarin te constateren — en die blind zijn voor de uitwerking der door hen aanbevolen maatregelen. Zij handelt hiermede in overeenstemming met de geest van de Wet. Dit gevecht wordt gevoerd in woord en geschrift door het laken in het openbaar van de methoden, welke individueel door verschillende kwakzalvers (beroeps-) worden toegepast.

Het gilde der beroeps-kwakzalvers is klein ten opzichte van dat der amateurs. Deze amateurs onttrekken zich in het algemeen aan de aandacht der Vereniging. Zeker kwakzalveren deze amateurs individueel per dag heel wat minder dan hun beroeps-kunstbroeders. Niet iedere dag vallen er sulfa tabletten (van het ziekenfondsrecept overgehouden) aan de buurvrouw uit te delen.

WIJ verwelkomen drie nieuwe leden:

mej. H. Peters, apoth.ass. te Dedemsvaart,
de heer J. H. Bulthuis, arts te Goedereede en
de Inrichting „Meer en Bosch” te Heemstede.

Niet iedere dag kan men op kantoor een stalenkaart van patent-geneesmiddelen aan medewerkers aanbevelen als wondertherapie en zich zo het air verschaffen van amateur-geneesheer. Niet iedere dag heeft het geliefd weekblaadje een remedie tegen de kwaal die een collega wel eens kon hebben, waarna de remedie in min of meer verdraaide vorm kan worden aanbevolen.

Dit betekent niet, dat aan de Vereniging gebrek aan activiteit in dezen zou moeten worden verweten. Deze amateurs zijn, door de veelheid van de individuen, door hun sporadische activiteit en door het feit, dat deze activiteit geweten dient te worden aan een onuitschiftbaar mengsel van oprecht medeleven met zelfoverschatting en geldingsdrang, moeilijk bestrijdbaar.

De beroepskwakzalver kan incidenteel met vrucht worden bestreden door hem aan de kaak te stellen. De amateur onttrekt zich hieraan bij voorbaat met een verwijzing naar zijn altruïstische instelling. Hij toch streeft niet naar eigenbaat, in geld althans. Het zijn vogels van uiteenlopende pluimage, die zich in deze strijd hebben samengevoegd. Daar zijn artsen, apothekers, tandartsen, dierenartsen, juristen, overheidsdienaren en particulieren. Het bindend element den, zij roepen een „halt” toe, zij zeggen „neen”. Als positief zou kunnen tussen hen is iets negatiefs: zij bestrijven worden gezien, dat zij dit verzet ontleenen aan hun liefde voor de volksgezondheid en de individuele gezondheid, die zij door de kwakzalverij bedreigd zien.

(Slot volgt)

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hooftapotheker Binnengasthuis te Amsterdam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgito van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRIJKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50

Administratie-Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuyk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

T.V. ZETTE paragnosten TE KIJK

VOOR HET OOG VAN een kleine 400.000 televisiekijkers is vorige maand een klinkende propagandaoverwinning geboekt op het dubieuze gilde der paragnosten. Het succes van een televisie-uitzending, die de kijkers met een schok deed beseffen hoe gemakkelijk men zich bij de neus kan laten nemen, is te danken aan een onvermoeid strijder tegen pseudo-paragnosten en andere charlatans, de heer J. W. Gosker, inspecteur bij de verkeerspolitie te Arnhem.

Gezien de duistere praktijken van talloze „telepaten” en helderzienden heeft inspecteur Gosker besloten een campagne te beginnen om deze heren aan de kaak te stellen.

„Praten helpt niets, je moet met feiten komen”, is de stelregel van de heer Gosker, zo lezen wij in het dagblad Trouw. Na een aantal voorstellingen in zalen is hij nu voor de televisie geko-

*(Vervolg pag. 2)***AGENDA**

van de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, te houden op zaterdag 15 november 1958 's middags te 15.30 uur in het Americain Hotel, Leidseplein, Amsterdam.

1. Opening.
2. Notulen van de Alg. Ledenvergadering van 16 november 1958.
3. Ingekomen stukken.
4. Jaarverslag van de secretaresse.
5. Rekening en verantwoording van de penningmeester.
6. Benoeming van een Kascommissie.
7. Verkiezing bestuursleden. Aan de beurt van aftreden zijn dr. H. H. Funke, dr. H. H. Scholten en dr. J. C. de Jong. De heren Funke en Scholten hebben zich herkiesbaar gesteld. Het bestuur stelt voor deze aftredende bestuursleden te herkiezen. Dr. de Jong heeft zich niet herkiesbaar gesteld.
8. Bespreking van middelen, die tot het bereiken van het doel van de Vereniging kunnen bijdragen.
9. Rondvraag.
10. Sluiting.

KOMT ALLEN!**REDACTIEWISSELING**

NADAT DE REDACTIE van ons Maandblad sinds de oprichting van onze Vereniging steeds in handen was geweest van deskundigen op het gebied van kwakzalverijbestrijding werd, mede naar aanleiding van bij het Bestuur binnengekomen critiek voor zover het betrof de leesbaarheid en aantrekkelijkheid van het Maandblad, door het Bestuur besloten een proef te nemen met een journalist-redacteur.

Op een bestuursvergadering werd met algemene stemmen besloten de heer M. G. Emeis Jr als redacteur-journalist aan te stellen, terwijl de heren Dr R. E. Wierenga, arts en J. E. Buiten, apotheker bereid werden gevonden als deskundigen hem bij te staan. Het nummer van mei 1955 was het eerste dat aldus door de heer Emeis werd verzorgd en sindsdien werden een veertigtal Maandbladen onder zijn redactie aan de openbaarheid prijs gegeven. Thans heeft de heer Emeis ons te kennen te geven

dat hij door particuliere omstandigheden gedwongen was zijn taak bij onze Vereniging te beëindigen en gaarne zeg ik hem namens het gehele Bestuur dank voor wat hij in die tijd voor onze Vereniging en voor ons Maandblad heeft gedaan.

Ook in deze periode van zijn redacteurschap werd ons geen critiek bespaard doch in het algemeen mogen wij met dankbaarheid op de achter ons liggende periode terug zien. Van vele kanten werd ons lof toegeswaaid, de leesbaarheid en aantrekkelijkheid van ons Maandblad zijn naar de mening van zeer velen toch wel aanzienlijk verbeterd.

Er zijn echter nog andere redenen om de heer Emeis dank te zeggen, immers dank zij zijn relaties bleek het herhaaldelijk mogelijk artikelen te plaatsen in een groot dagblad en daarna dit artikel met toestemming van de redactie van dit dagblad in ons Maandblad over te nemen. De belangrijkheid van deze gang van za-

ken ligt voor de hand, immers daardoor werd het artikel door een veel groter aantal lezers gelezen en werd veel meer bekendheid gegeven aan de helaas nog steeds zeer noodzakelijke strijd tegen de kwakzalverij.

Eindelijk was het ook de heer Emeis die bij ons wist te introduceren de heer O. Kuyk, eveneens journalist van beroep, die mede door zijn geregelde contacten met de heer Emeis in staat zal zijn het Maandblad op de juiste wijze voort te zetten. Op de laatste bestuursvergadering had het Bestuur de gelegenheid met de heer Kuyk van gedachten te wisselen. Het Bestuur besloot daarna de heer Kuyk tot redacteur van het Maandblad te benoemen.

Het bestuur hoopt en verwacht dat de samenwerking met de heer Kuyk een even aangename en vruchtdragende zal zijn als met zijn voorganger en roept hem dan ook gaarne een hartelijk welkom toe.

Dr H. H. FUNKE.

HERMANN ZAISS, TH. L. OSBORN

en . . . LOU DE PALINGBOER

MAAR AL TE GOED weet ik dat er lezers zullen zijn, die dit opschrift ongepast en kwetsend, of minstens zeer overdreven vinden. Ik zal proberen het in de loop van dit artikeltje te motiveeren.

Het is nog niet zo lang geleden dat Zaiss, een Duits fabrikant-evangelist, ook in ons land gebedsavonden hield, waarnaar talloos velen toestroomden om genezing van hun kwalen te vinden. Er is na zijn verblijf hier te lande een „Nederlandse Volkszending” opgericht, die in zijn geest het werk voortzet en een niet onaanzienlijk aantal leden heeft getrokken.

Begin september is in Amsterdam een jonge vrouw ziek geworden. De echtgenoot en naaste omgeving van de patiënte wilden geen medische hulp inroepen, omdat zij meenden dat alleen gebed hier hulp zou kunnen brengen. Toen vele gebedskringen in Amsterdam en elders hun uiterste krachten hadden ingespannen en de toestand voortdurend achteruitging belde men Zaiss op, die te kennen gaf dat als het bidden na 14 dagen niet geholpen had men medische hulp kon inroepen. De zieke vrouw is daarna naar een ziekenhuis vervoerd maar een medische ingreep mocht toen niet meer baten. Bij

vroeger inroepen van een arts had de patiënt zeer waarschijnlijk kunnen worden behouden.

Matiging

Het bezoek van de Amerikaanse evangelist Osborn ligt ons nog vers in het geheugen. In Den Haag bezochten meer dan 100.000 mensen zijn bijeenkomsten, in Groningen gingen talloos velen naar zijn gebedsavonden. Volgens de krantenberichten verklaarden niet weinigen dat zij genezen waren —telkens werd luidkeels verklaard dat genezing alleen mogelijk zou zijn bij een zeer krachtig geloof. Omdat terecht gevaar voor de geestelijke volksgezondheid werd gevreesd, heeft de geneeskundig inspecteur R. Mantingh zich te Groningen tot het Osborn-comité gewend met het dringend verzoek zich te matigen. Hij vreesde dat niet-genezenen psychisch groot kwaad zouden ondervinden door het voor het succes te kort schieten van hun geloof.

Hij vroeg de verzekering dat steeds de huisarts zou moeten worden ingeschakeld, voor een deel om te voorkomen dat een dringend noodzakelijke medische behandeling ontijdig zou worden afgebroken. Het is een feit dat Osborn zich aan een en ander heeft gehouden, maar er was al veel kwaad geschied. Getuige bijvoorbeeld een noodkreet van de predikant-directeur van de Hervormde Stichting voor Maatschappelijk Werk in Zwolle, die de medewerking van de artsen inriep om leniging te brengen in de nood van hen, die vergeefs bij Osborn om genezing hebben gebeden.

En nu Lou de palingboer! Deze man, die reeds over een vrij groot aantal mensen in ons land grote invloed uitoefent, geeft zichzelf uit voor de herrezen Christus en wil niet toestaan dat een van zijn volgelingen bij ziekte medische hulp inroept. Niet zo heel lang geleden heeft een ouderpaar zijn raad opgevolgd en moest het een kind, dat waarschijnlijk had kunnen genezen, aan de dood afstaan. Bij een vervolging beweerde Lou dat hij door zou gaan met zijn „zending”!

Alle drie de mensen zijn uitingen van een eigenaardige psychische instelling van niet weinigen in ons land. Ondanks het feit dat de medische wetenschap op enorme vorderingen kan wijzen, zijn juist in de 19de eeuw de bewegingen van gebedsgenezing toegevoegd. Ik citeer uit een artikel van ds. L. H. Ruitenbergh uit Het Vrije Volk van 6 september:

„de gebedsgenezing wekt het besef, dat een krachtig geloof kan genezen.

Maar wat als men dan niet geneest? Zoals dat met de overgrote meerderheid der zieke bezoekers van deze bijeenkomsten het geval is? Moeten zij in de duisternis van een vonnis blijven leven? Dit vonnis: Uw geloof was niet krachtig genoeg! Dit is peilloos en onbarmhartig. In de praktijk van veel gebedsgenezing is het zo, dat men God dwingt een wonder te verrichten. Men organiseert als het ware de tekenen voor de mens. Ik huiver hiervoor.”

Bij alle drie genoemde personen zie ik misleiding; ik wil toegeven dat Zaiss en Osborn volkomen te goeder trouw zijn terwijl bij Lou de palingboer alleen maar van ziekelijke of bedriegelijke handelingen kan worden gesproken, maar alle drie zijn voor mijn gedachten een gevaar voor onze geestelijke gezondheid. De derde is er alleen maar bij genoemd om duidelijk aan te tonen hoe ver de mens in zijn waan kan gaan en om er tegen te waarschuwen niet ook, al is het nog zo weinig, de grenzen van het normale te overschrijden.

Gebedsgenezing — het is een moeilijk onderwerp om over te spreken en te schrijven. Men kan alleen een strikt persoonlijk woord zeggen. Ik zou niet graag genezing door gebed willen uitsluiten. In mijn praktijk heb ik eens zelf een wondergenezing meegemaakt na of door een in een nacht gehouden gebeds-samenkomst door eenvoudige mensen. Maar dit was niet een met veel uiterlijk vertoon opgezette meeting, waarin men trachtte „God te dwingen” maar een kinderlijke overgave aan Hem, die toch naar wij geloven en aannemen dagelijks wonderen laat geschieden, ook nu.

Gebedsgenezing acht ik dus mogelijk, al zal het zeker niet moeten gaan als door Zaiss en Osborn. Hier dreigen ontzettende teleurstellingen en gevaren. En juist om die gevaren nog eens te accentueren plaatste ik Lou de palingboer in dit gezelschap van naar ik aanneem hoogstaande en het beste willende mensen. Maar de mensheid in nood dwingt ook deze mensen in een richting, die zij misschien slechts aarzelend gaan en dit leidt tot excessen zoals we in Den Haag en Groningen hebben gezien. En het allerergste komt als dan een mens, een onontwikkeld mens, meent zich te mogen uitgeven voor de herrezen Christus en op walgelijke manier door zijn volgelingen wordt vereerd.

Waarheen gaan wij als de lijn van Zaiss en Osborn wordt doorgetrokken naar Lou de palingboer? Wij kunnen er voor huiveren!

R. E. W.

T.V.-overwinning

(Vervolg van pag. 1)

men om samen met een goochelaar van naam, de Apeldoornse autoverkoper J. Urk een publiek bewijs van massagoocheling te geven. Met enige parapsychologische experimenten brengen zij als pseudo-telepaten de toeschouwers danig in verbazing. Dan volgt als een koude douche een humoristisch verhaal van de heer Gosker, die de mensen laat zien hoe zij er zijn ingevlogen. Hij toont aan, dat al die imponerende experimenten louter berusten op goocheltrucs.

De reacties op de t.v.-uitzending waren enorm. Uit een stapel brieven bleek, dat het merendeel der kijkers de uitzending en het streven van de heer Gosker zeer waardeerde. Een tamelijk bekende Nederlandse paragnost belde de heer Gosker op en gaf als commentaar op de uitzending: „Ik kon je wel vermoorden, maar als vakman maak ik je mijn compliment”, vertelde de heer Gosker aan de Zwolse Courant.

De heer Gosker ontkent niet, dat er paranormaal begaafden bestaan, zo vermeldt Trouw. „Maar ik moet de eerste nog ontmoeten”, vult de heer Gosker aan. Dit heilige wantrouwen leverde het succes van zijn t.v.-actie.

Kwakzalvers bleven 100 jaar hetzelfde

BIJ HET DOORBLADEREN van een oud exemplaar van het Algemeen Politieblad van het Koninkrijk der Nederlanden (uitgegeven op last van de Minister van Justitie) trof ik een interessante signalering aan.

Uiteraard is de politie tot geheimhouding verplicht van gegevens uit het Alg. Politieblad, maar ik acht mij door deze verplichting voor dit speciale geval niet gebonden, aangezien het hier een zaak betreft die reeds lang tot de historie gerekend kan worden. De hieronder vermelde gegevens vond ik namelijk in de jaargang 1860, zodat het stof van nagenoeg 100 jaren de plicht tot geheimhouding bedekt.

Op 6 januari 1860 werd een zekere Verheul als misdadiger gesignaleerd als volgt:

VERHEUL, Anthonie, Hendrik, oud 42 jaren, geboren te Delft, laatst wonende te Haarlem, lang 1,7 el, haar en wenkbr. lichtbruin, voorhoofd hoog, oogen blaauw, neus klein, mond gewoon, kin rond, aangezicht smal, kleur lichtbruin. Merkbare teekenen: bijziende.

Hij loopt het land af met kleine blikken busjes met zalf, welke hij onder den naam van heulszalf verkoopt.

Misdrijf: rebellie en het onbevoegd verkopen van zamengestelde geneesmiddelen in de gemeente de Lier.

Voortvluchtig sedert 7 Dec. 11.

Ten tijden van vertrek gekleed met zwart jas en vest, lichtbruine broek met streepen, zwarte das en platten zwarten pet met lederen klep; de zakken van zijn broek en vest waren ingescheurd, draagt lage schoenen.

De officier van justitie te 's-Gravenhage verzoekt opsporing, voorts hem bij ontdekking te verhooren, daarvan proces-verbaal op te maken en zich van de waren naam en woonplaats te verzekeren.

Een week later (op 13 januari 1860) werd deze signalering gevolgd door de volgende bekendmaking:

Door den officier van justitie te 's-Gravenhage is mededeeling gedaan van onderstaand biljet, waarbij het zamengestelde geneesmiddel, verkocht door A. H. Verheul, wordt aangeprezen.

JE MAINTIENDRAI HEULS - BALSEM.

DIT ONVERBETERDE GENEESMIDDEL is door mijne ouders reeds 54 jaren uitgeoefend, hebbende aldaar groote eer mede behaald en door overlijden aan mij ondergeteekenden als oudsten zoon geleerd en overgedaan; dezelve is zeer nuttig voor den mensch: onnoemelijke voorbeelden bestaan er in die jaren, dat het door mijn Vader is uitgeoefend; thans in Holland reeds eenige jaren bekend, zoo is het mij vergund eenige personen te noemen, die door dit middel radicaal genezen zijn; als H. van Gasteren, te Haarlem, hebbende drie maanden aan een hak of kap aan de hand gelaboreerd, zoude, volgens het zeggen van zijn geneesheer, twee onbruikbare vingers behouden, is door het gebruik dezer balsem finaal genezen; de dochter van den Heer P. Admiraal, te Koedijk, laboreerde vier jaren aan een open been, is door een doosje dezer balsem genezen; vrouw Adolph, te Haarlem, heeft twaalf jaren aan de verzuimde belroos gelaboreerd, waartoe verscheidene geneesmiddelen te vergeefs haar toegediend zijn, is door dit geheim genezen; onnodig oordeelt den ondergeteekende om nog meer voorbeelden aan

Van de Korpschef van de gemeentepolitie te Zwijndrecht, de inspecteur D. J. ten Hove ontvingen wij nevenstaande bijdrage. Wij plaatsen dit leerrijke en amusante artikel met grote dank aan de auteur.

te halen, daar hij in verscheidene Steden en Dorpen, menschen heeft genezen met verouderde wonden, die de nuttigheid dezer balsem niet waardeerden en zoo spoedig niet op herstel gedacht hadden; wanneer ieder mijne medemenschen wist en zijne omstandigheden het gedoogden, hoe nuttig het in het huishouden is, daar men zich voor branden, snijden, hakken, winterhanden, klierstoffen, kwaad zeere hoofden, zwerende borsten, kwade tepels enz.; voor pijn in het hoofd wordt deze balsem stijf aan de slapen van het hoofd gewreven, waardoor de pijn stilt of geneest; voor opene wonden maakt men een dun gesmeerde pleister tweemaal daags; voor pijnlijke deelen wordt deze balsem stijf ingewreven, als: voor het verwringen van een hand of voet, pijn in de rug enz.

Voor het Vee is deze balsem een zeer heilzaam middel, het verrekken van een paard in de borst of andere deelen, wordt met deze balsem genezen, doch met groote hoeveelheid; G. Jongejans, te Assendelft, heeft 9 beesten door dit geheim van ontstane rotte pooten en kwade speenen, die door tongblaar worden veroorzaakt, door 5 of 6 maal te smeren, volkomen genezen.

Deze balsem, welke in blikken doosjes zijn, kan jaren lang voor bederf bewaard blijven, daar ieder belanghebbende in staat wordt gesteld, om eens in het jaar te worden voorzien van deze balsem, terwijl hij daarenboven ieder waarschuwt, zich niet door omloopers of namakers te laten bedriegen of voor te geven, dat het mijne balsem is.

Bij het afhalen van dit biljet is deze balsem verkrijgbaar, dat echter door den Maker zelf geschiedt.

Prijs 35 Cents.

Dezelve zijn te bekomen bij den eenigsten Maker

A. H. v. H.
op de Scheepmakerdijk,
te Haarlem.

N.B. Dit biljet zal niet voor echt worden erkend, dan door het bovenstaande merk, en zal morgen worden teruggehaald.

In het Algemeen Politieblad van 14 dagen later (20 jan. 1860) lees ik dat de officier van justitie mededeelt dat de gesignaleerde Anthonie Hendrik Verheul volgens bekomen informatiën genaamd zou zijn Anthonie Hendrik van Hamme.

De politie van die dagen had kennelijk voldoende belangstelling voor deze charlatan, want van Hamme, alias Verheul, werd reeds de volgende dag aangehouden. De officier van justitie bericht op 21 januari 1860 dat de signalering van Anthonie Hendrik Verheul, eigenlijk genaamd Anthonie Hendrik van Hamme, is vervallen.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

Blijkbaar werd de jacht ondanks de ingetrokken signalering ook nog verder zó verbitterd gevoerd dat op 9 november 1860 nogmaals door dezelfde officier van justitie werd medegedeeld dat de signalering vervallen was.

Uit vorenstaande blijkt wel dat de strijd tegen de kwakzalverij reeds gaande was vóór de geboorte van Uw Vereniging, die intussen met haar 76 jaren ook al tot de oudjes gaat behoren.

Voor het overige is er een duidelijke parallel te trekken tussen de werkwijze van Verheul in 1860 en die van de knoeters uit onze tijd. Een veelheid van woorden, adressen van genezen personen, een balsem die voor duizend-en-een kwalen onovertreffelijk is en een waarschuwing dat men zich vooral niet moet laten bedriegen door namaak.

Intussen schrijft hij het woord medemenses zónder, en het woord Vee mét een hoofdletter.

Noch in de soort balsem, noch in de denkwijze van de bedrieger schijnt veel verandering te zijn gekomen.

Het zou interessant zijn om te weten op welke wijze de Justitie de strafzaak tegen deze verdachte heeft behandeld en welke straf uiteindelijk aan deze weldoener werd opgelegd. Zover heb ik evenwel mijn navorsingen niet uitgestrekt.

De Inspecteur van Politie
te Zwijndrecht

D. J. TEN HOVE

Korpschef.

Valse geruststelling

DE KANTONRECHTER te Rotterdam, mr. A. J. M. Coninx, heeft in het openbaar 'n duidelijke veroordeling uitgesproken over de organisatie, waarbij z.g. paranormale genezers zijn aangesloten, en waarop zij niet nalaten zich te beroemen.

Tegen een magnetiseuse, die voor hem terechtstond en die zich verontschuldigde met haar lidmaatschap van „de bond”, zei mr. Coninx: „Dit argument geldt tegenwoordig als een valse geruststelling. De wet staat paranormale geneeskunde nu eenmaal niet toe. Ik heb hier ernstige gevallen van kwakzalverij gehad, soms de dood ten gevolge hebbend. Die gevallen zouden anders niet te ondervangen zijn.”

Voor iedereen is dit duidelijke taal. Niet echter voor de verdachte. Zij sputterde tegen met de woorden: „Dan wordt het tijd, dat de wet eens veranderd wordt.”

De magnetiseuse werd veroordeeld tot f 1000.— boete of 100 dagen hechtenis. Een psychometriste die eveneens terecht stond werd veroordeeld tot vijf dagen hechtenis.

ONZE TAAK EN TAKTIEK (II)

Bedrieger bedrogen

HET ZIJN VOGELS van diverse pluimage, die zich in de strijd tegen de kwakzalverij hebben samengevoegd, zo besluit dr. Ligterink zijn eerste artikel in het september-nummer van ons orgaan.

Het bindend element tussen hen is iets negatiefs; zij bestrijden, zij roepen een halt toe, zij zeggen „neen”. Als positief zou kunnen worden gezien dat zij dit verzet ontleen aan hun liefde voor de volksgezondheid en de individuele gezondheid, die zij door de kwakzalverij bedreigd zien. Schrijver vervolgt dan:

Met waarschijnlijkheid kan echter worden betwijfeld of zij deze bedreiging uit een gemeenschappelijke gezichtshoek kunnen waarnemen. Ongetwijfeld moeten hier verschillen tot uiting komen van wetenschappelijke vorming en de daarmee samenhangende denksfeer, van beroepservaring, van contact met de samenleving. Naast het bezwaar, dat door de Vereniging in haar strijd slechts de gevolgen van een vertrouwenscrisis worden bestreden treedt nu naar voren, dat deze strijd in wezen zal worden gevoerd door gescheiden groepen, zij het verenigd in een administratief verband, maar zonder voldoende eenheid van opvatting over strijd en strijdmethode.

Naast zijn zeker aanwezig algemene interesse zal de jurist toch vooral getroffen worden door de juridische problemen, zullen de gedachten van de dierenarts uitgaan naar de misstand der koeiendokters, zal de tandarts verontwaardigd zijn over zich misdragende technikers, zal de apotheker sommige drogisten om de oren willen slaan en zal de huisarts fulmineren tegen de irisdiagnostiek van het bekende boertje, terwijl de staatsdienaren van medische-, pharmaceutische-, veterinaire en juridische herkomst, mitsgaders de leden der zittende magistratuur voor alles oog hebben voor de maatschappelijke consequenties.

Door het ontbreken van kennis en ervaring zullen de beoefenaren der verschillende wetenschappen geneigd zijn tot een oordeel, dat milder uitvalt naar mate de kwakzalver zich minder op hun

Hiernaast volgt het slot van de beschouwingen nopens taak en werkwijze der Vereniging tegen de Kwakzalverij, die begonnen zijn in het vorige nummer en waarin dr. J. H. Ligterink, arts-apotheker te Amsterdam en lid onzer Vereniging zijn zienswijze geeft.

eigen gebied beweegt. Hoewel gestreefd dient te worden naar het opvoeren van de resultaten die de Vereniging bereikt, dient te worden vastgesteld, dat reeds thans in de door haar gebruikte middelen naar meerdere perfectie werd gestreefd. Opvallend is de prettiger leesbaarheid van het orgaan, sinds het optreden van een beroepsjournalist als redactie-secretaris. Als een verbetering dient ook te worden aangemerkt, een begin van splitsing der redactie volgens wetenschappelijke richting.

Wanneer ik echter mijn gedachten laat gaan over de taak, die de Vereniging op zich heeft genomen en die als ideaal stelt het verdwijnen van de kwakzalverij, dan meen ik de volgende punten naar voren te moeten brengen, welke naar mijn mening dit streven zouden dienen:

1. Het aanvatten van de bestrijding der oorzaken van de kwakzalverij, door het herstellen van het vertrouwen en het vestigen daarvan in kunde en kunnen van de bevoegde wetenschappers, die zich met de gezondheid van mens en dier bezig houden. Hiertoe zal dienen te worden gestreefd:
 - a. Naar invloed op de voorlichting in dagblad- en periodieke pers;
 - b. Het organiseren van voorlichtingsavonden;
 - c. Het verkrijgen van aandacht bij de filmindustrie, in het bijzonder bij de vervaardigers van journalistiek en documentaires;
 - d. Het doen van korte mededelingen in het eigen orgaan omtrent vorderingen op wetenschappe-

ERGENS IN NEDERLAND loopt een helderziende rond, die het doet voorkomen, alsof hij een diefstal heeft opgelost. Oppervlakkig schijnt hij de feiten aan zijn zijde te hebben. Een groepje mannen, werkzaam in Gramsbergen, kwam hem vragen wie uit een schaftlokaal zestig gulden had weggenomen. Het duurde niet lang of de helderziende wees de schuldige aan. Tegenover de politie bekende de aangewezen volledig.

Waarlijk, het leek alsof de magiër de politie te slim was afgeweest. Maar bij zijn verhalen over dit prachtige succes vergeet hij één detail.

Het feit, dat de bestolen arbeiders de hulp van een telepaat hadden ingeroepen, was ook tot de dief doorgedrongen. In panische angst voor de ziensgaven van de telepaat was de dief uit eigen beweging naar de magiër gegaan en hij had tegenover hem een volledig bekentenis afgelegd. Door dit blote toeval kon de helderziende zo treffend aan zijn opdracht voldoende, zo schrijft het Algemeen Dagblad.

lijk gebied, eventueel met verwijzing naar literatuur.

2. Het brengen van groter eenheid onder de leden in de methoden ter bestrijding van kwakzalverij en kwakzalverij. Dit zal kunnen worden bevorderd door:
 - a. het houden van contactavonden in betrekkelijk kleine kring, samengesteld uit geestverwanten van verschillende wetenschappelijke vorming en verschillende maatschappelijke praktijk.
 - b. Het leggen van contact tussen deze kringen door het organiseren van avonden in groter verband.
 - c. Het in discussie brengen van vraagstukken nopens kwakzalverij en de oorzaken daarvan, bezien uit de gezichtshoek van geestverwanten van verschillende vorming, daarbij strevend naar een begrip voor elkanders streven en moeilijkheden bij de bestrijding daarvan.
3. Voortzetting, waar nodig intensivering der bestaande strijdmethode.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheker Binnengasthuis te Amsterdam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijntzen te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maandblad minimum f 7.50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonneés: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2.50

Administratie-Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 januari 1881

Smeekschrift der handopleggers

TOT DE DAVERENDE DINGEN dezer dagen behoort het petitionnement, dat de Nederlandse werkgroep van paranormale genezers zich verstout heeft te richten tot de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Volgens vele persberichten heeft de voorzitter van deze werkgroep, mr. A. van Doorninck te Epe, aan de griffier van de Tweede Kamer een verzoekschrift aangeboden. Het is ondertekend door 34.317 personen. Het luidt:

„Ondergetekenden, allen volwassen Nederlandse staatsburgers, verzoeken Uw Kamer eerbiedig er bij Hunne Excellenties de ministers van Justitie en Sociale Zaken en Volksgezondheid op aan te dringen, dat de rechtsvervolgving van bonafide en gebleken succesvolle magnetiseurs in Nederland wordt beëindigd en dat bij de wet wordt geregeld, dat personen die de gave tot paranormale genezing blijken te bezitten, deze gave tot heil van zieken en lijdenden kunnen aanwenden.”

In een toelichting zegt de NWP dat het een zaak van maatschappelijke urgentie is, dat in de wet, respectievelijk bij justitioneel ingrijpen, een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen kwakzalvers en bonafide magnetiseurs.

Dit smeekschrift der handopleggers is voor bestrijders van de kwakzalverij belachelijk. Wij achten paranormale genezers bewuste of onbewuste kwakzalvers. Daarom heeft dit petitionnement op ons het effect gelijk aan dat van een verzoek van de vereniging van inbrekers aan de Tweede Kamer om het hinderlijk arresteren en veroordelen van betrapte dieven te beëindigen. Ook een bede van de bond van beschonken automobilisten tot het stopzetten van justitiële vervolging op het

rijden onder invloed zou op ons hetzelfde effect hebben als het smeekschrift van de NWP.

Maar niet het oordeel van de doorgewinterde bestrijder van de kwakzalverij is doorslaggevend in deze kwestie. De Tweede Kamer zal zelf oordelen. Het kan niet anders of zij zal dit ver-

zoekschrift misplaatst achten. Wellicht acht zij het een rechtstreekse belediging.

De volksgezondheid immers is een dierbaar goed van onze volksvertegenwoordiging. Op geen gebied zijn de politiek geschakeerde leden van het parlement zo eensgezind als bij het waken over onze internationaal geroemde gezondheidsvoorzieningen. Geen land heeft een lager cijfer op het

(Vervolg pag. 2)

Terug naar de speculaasjes, Willem!

MEN ZOU DENKEN dat de man midden in de Sinterklaasdruchte zou zitten. Maar neen, de 46-jarige koopman in speculaasjes, W. L., uit Den Haag, hield een seance als „goddelijk spiritistisch prediker” voor ongeveer 50 beklagenswaardige hulp- en troostzoekenden.

Middenin de vertoning, toen W. L. in diepe trance verzonken was, kwam (te Rotterdam) de politie binnen. De rechercheur, die de man al eerder had willen arresteren, verbrak de plechtige stilte met een nuchter: „Willem wordt 'ns wakker!”

W. L., koopman in speculaasjes en gezondheid heeft een lucratieve „praktijk” opgebouwd. Hij geneest in Den Haag en Rotterdam. Telkens opnieuw slaagt hij er in goedgelovige lieden te trekken naar zijn geestelijk getinte kwakzalverij. Na een veelvuldig gebruik van de termen „wening” en „gekners der tanden”, gaat de prediker in trance, waarbij hij zijn patiënten geneest door hen te bestrijken.

Gezondheid en speculaasjes verstrekt Willem niet voor niets: aan het einde van de seances volgt een collecte. Een niet onbelangrijke bijverdiens- te, zo vernam de Maasbode van de politie.

Willem, wordt wakker!

MEDEDELING

ZEER TOT ONZE SPIJT verschijnt het november-nummer van dit orgaan later dan in de bedoeling lag.

Wij hebben evenwel gemeend de verschijningsdatum te mogen uitstellen, ten einde volledig verslag te kunnen doen van de op 15 november gehouden jaarvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

LEVENDIGE DISCUSSIES op Jaarvergadering

DE JAARVERGADERING van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, die op 15 november in het Americain hotel te Amsterdam werd gehouden, is verlevendigd door een boeiende discussie over het al of niet aandringen op een neutraal onderzoek naar de waarde van paranormale begaafdheden.

Enkele leden spraken zich uit tegen elke medewerking aan een dergelijk onderzoek. In duidelijke bewoordingen verwierpen deze leden iedere vorm van samenwerking met de voorvechters van paranormale experimenten en onder-

zoekingen. Het feit dat de voorzitter van de vereniging de jaarlijkse vergaderingen van de Raad van Bestuur van de „Stichting inzake het vraagstuk van para-normale geneeskunst en haar maatschappelijke betekenis” als waarnemer bijwoont viel bij deze leden niet in goede aarde. Zij hadden geen enkel vertrouwen in de wetenschappelijke objectiviteit van de lieden, die reeds nu op uitsluitend emotionele grond geloof hechten aan het paranormale.

Voorzitter dr. H. H. Funke legde nog eens de nadruk op het standpunt

dat het bestuur in deze kwestie inneemt.

Behandeling door middel van z.g. paranormaal begaafden beschouwt de vereniging als kwakzalverij en dient door haar bestreden te worden.

In hoeverre paranormale verschijnselen bestaan wil het bestuur in het midden laten. Wat dit betreft nemen niet alle leden hetzelfde standpunt in.

Evenals bovengenoemde stichting streeft ook onze vereniging naar een **neutraal** onderzoek naar de waarden van eventuele paranormale geneeskunst.

Het zou een weldaad zijn, als wetenschappelijke onderzoekers hieromtrent stelligheid zouden kunnen verschaffen. Dr. Funke dacht hierbij aan een objectieve studie waartoe de opdracht zou moeten uitgaan van de regering ter uitvoering bij voorkeur door de Koninklijke Ned. Akademie van Wetenschappen.

Hij herinnerde hierbij aan het onderzoek dat enkele jaren geleden is ingesteld naar het bestaan van aardstralen en wichelroedelopers. De uitspraak van de akademie heeft toen bij het grote publiek een einde gemaakt aan het schadelijk bijgeloof in geheimzinnige kastjes met heilzame krachtvelden. Een dergelijk resultaat in de kwestie van de paranormale geneeskunst zou de strijd tegen de kwakzalverij beslist ten goede komen, aldus de voorzitter.

Uit een stemming bleek, dat een ruime meerderheid van de vergadering het streven van het bestuur naar een objectief onderzoek ondersteunde.

Bij de bestuursvergadering werden dr. H. H. Funke als voorzitter en dr. H. H. Scholten als lid herkozen. Dr. J. C. de Jong, die zich niet herkiesbaar stelde, werd opgevolgd door dr. J. H. Ligterink, arts-apotheker te Amsterdam.

De voorzitter bracht dr. de Jong, die helaas afwezig was, hulde voor het belangrijke werk aan de vereniging verricht en hij heette dr. Ligterink hartelijk welkom in het bestuur.

H. ZAISS VERONGELUKT

HERMANN ZAISS, de Duitse scheermessenfabrikant en bekend gezondheidsbidder is bij een auto-ongeluk in Duitsland om het leven gekomen, zo meldt Het Nieuws van de Dag. Hij werd 68 jaar.

Zaiss begon tijdens de bombardementen van Duitsland met zijn vrouw in Ohlings (Wuppertal) gebedsbijeenkomsten, die aan zieken genezing zouden brengen.

Eind 1952 en in 1953 heeft Zaiss samenkomsten gehouden in Nederland o.a. te Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Groningen en Goes.

SMEEKSCHRIFT van NWP (Vervolg van pag. 1)

gebied van de zuigelingensterfte. Nergens wordt een gemiddelde leeftijd van in de 70 jaar voor mannen en vrouwen bereikt.

Wie deze hoge standaard wil aantasten kan in de volksvertegenwoordiging slechts op ontstemming rekenen. Dit zal het lot zijn van deze brutale brief van de NWP.

De leden van de Tweede Kamer weten te goed, dat de goede gezondheidszorg in ons land niets verschuldigd is aan het gilde der handopleggers, der waterkijkers en der oogzieners. Integendeel. Naarmate de toegang van het volk tot de bevoegde beoefenaren van de geneeskunst vergemakkelijkt werd, steeg de volksgezondheid. Het bestaan van kwakzalvers door de eeuwen heen heeft nimmer een volk gezonder of ouder gemaakt.

De NWP vergist zich. De leden van de Tweede Kamer kennen allen de staaltjes van beklagenswaardige patiënten, die meenden baat te vinden bij de tovenaarspraak van het zeer gevarieerde gilde der „onbevoegden”. Maar zij weten tevens, dat ten slotte in vrijwel alle gevallen de medicus het laatste woord moest spreken en daarbij voor de moeilijke opgave kwam te staan de schade door kwakzalvers aangericht nog eens extra in het zieke lichaam te moeten bevechten.

De NWP onderschat de leden van de Tweede Kamer als zij meent bij hen een uitzonderingspositie te kunnen bedingen voor „bonafide en gebleken succesvolle” magnetiseurs. In het achterhoofd van mr. Van Doorninck leefde waarschijnlijk de illusie, dat hij als bijlage van zijn verzoekschrift de „getuigschriften” kon insluiten, die zijn vereniging uitreikt aan ieder die meent met hocus pocus kwaadaardige ziekten te kunnen genezen.

Maar de leden van de Tweede Kamer weten, dat een „doktersbul van Doorninck” geen garantie is voor het bevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Integendeel, de leden van de Tweede Kamer beseffen al te goed, dat het be-

wijs van het bestaan van paranormale geneeswijze nog nimmer is geleverd, als het al ooit te bewijzen zal zijn. Ook zij zullen bij gebrek aan dit bewijs elke paranormale geneeswijze beschouwen als een gevaar voor de volksgezondheid. Wie die volksgezondheid in gevaar wil brengen vindt geen gehoor bij onze parlementariërs!

De brief van de NWP maakt geen enkele kans van slagen in de Tweede Kamer. Men kan zich afvragen of dit uiteindelijk de bedoeling is geweest van deze onverantwoordelijke actie. Ten slotte is de eerste etappe wel geslaagd.

In vele persorganen heeft de NWP toch maar weer kosteloos publiciteit gekregen. Vele lezers hebben de verkeerde indruk gekregen, dat er toch maar een hele organisatie staat achter de handopleggers. Als er maar enkele lezers zijn, die naar aanleiding van deze ernstig-lijkende actie besluiten tot een consult bij een magnetiseur, dan heeft het handopleggersgilde niet voor niets naar de Tweede Kamer geschreven.

Wij griezelen bij de gedachte, dat 34.000 „volwassenen” deze brief met hun handtekening hebben bekrachtigd.

Wij kunnen slechts hopen, dat die 34.000 desnoods wel hun handtekening, maar toch niet hun gezondheid leggen in de handen van de NWP-leden. Ook hen gunnen wij een betere medische behandeling, dan waar zij de Tweede Kamer om verzoeken.

Daarnaast zijn deze 34.000 handtekeningen voor ons een aanwijzing, hoezeer voor velen de mogelijkheid van para-normale geneeskunst een brandende kwestie is.

Des te meer dringt de noodzaak — door ons meermalen bepleit — van een uitvoerig onderzoek door deskundigen die vanwege de regering zouden moeten worden aangewezen.

Hierbij zou onze vereniging bij voorkeur de Kon. Akademie van Wetenschappen zien ingeschakeld in verband met haar prachtige rapporten inzake aardstralen, wichelroedelopers en afschermkastjes.

Jaarverslag 1957

HET AANTAL LEDEN en abonné's was aan het eind van het jaar 1957 in totaal 1007 stuks, te weten: 331 artsen, 257 apothekers, 54 tandartsen, 66 dierenartsen, 70 Kruisverenigingen, 33 afdelingen Kon. Ned. Mij voor Geneeskunst, 13 departementen van de Kon. Ned. Mij voor Pharmacie, 33 verpleegsters en 150 anderen.

Het aantal leden en abonné's betekende een teruggang van 39 stuks vergeleken met 31 december 1956. Na de belangrijke toename van het aantal leden bij ons 75-jarig bestaan, is deze teruggang zeer teleurstellend te noemen, daar immers velen de noodzakelijke belangstelling slechts korte tijd konden opbrengen. Temeer teleurstellend waar onze contributie zo laag mogelijk gehouden wordt en ons blad toch stellig lezenswaard kan worden genoemd.

Aan de beurt van aftreden waren mejuffrouw E. H. Hengeveld te Zwolle en de heren Mr. J. D. van den Berg te Velp en H. Dijkstra te Amsterdam. Allen hadden zich herkiesbaar gesteld en allen werden bij akklamatie herkozen.

Over de activiteiten van onze vereniging is o.a. het volgende te vermelden:

Een propaganda-aktie in de vorm van het 3 maanden gratis toezenden van ons maandblad aan 176 leden van een tweetal artsenkringen in Friesland had nauwelijks resultaat.

Eenzelfde actie onder 82 leden van de Medische Kring te Den Haag bracht ook slechts een winst op van 2 nieuwe leden. Telkenmale blijkt de geringe belangstelling bij de artsen voor ons streven waar men toch mag verwachten dat zij weten dat onze vereniging op de bres staat voor de volksgezondheid.

De directeur van ons bureau hield een groot aantal lezingen in verschillende plaatsen van ons land, die mede ten doel hadden leden te winnen. Weliswaar moet gezegd worden dat de belangstelling groot was, doch het aantal nieuwe leden was slechts gering.

Met de Maatschappijen voor Geneeskunst, Tandheelkunde, Pharmacie en Diergeneeskunde werd contact opgenomen over eventuele verhoging van hun jaarlijkse subsidie.

In het begin van 1958 ontvingen wij bericht van de Mij voor Tandheelkunde, waarin ons een aanmerkelijke subsidie-verhoging werd toegezegd met terugwerkende kracht van 1 januari 1957 af.

Onze aanvraag om rijks-subsidie is door de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, de heer J. Suurhoff — ook al staat Z. Excellentie sympathiek tegenover het streven van onze vereniging — afgewezen.

Het opwekken van belangstelling d.m.v. de film, eventueel door documentaires, stuitte af op de hoge financiële kosten.

De verhoging van de contributie van f 5,— tot f 7,50, welke per 1 jan. 1957 inging, heeft gelukkig slechts weinig leden doen besluiten te bedanken.

Nog steeds worden 1000 maandbladen gratis verzonden aan o.a. de rechterlijke macht, politie-autoriteiten en de pers. Van de pers en de radio ondervinden wij wederom veel belangstelling en medewerking, waarvoor wij uiterst dankbaar zijn.

Tevens zijn wij veel dank verschuldigd aan de heer dr. A. Melchior te Haarlem, die ook in 1957 ons blad verlevendigde met zijn originele tekeningen.

De bestuursvergaderingen werden steeds druk bezocht.

w.g. A. BURBACH-
VAN DER WOORD,
secretaresse.

**Er zat wel een
luchtje aan...**

HOE MEN VAN LUCHT kan leven en toch ongeveer duizend gulden per week verdienen, leert ons de 69-jarige natuurgenezer J. B., tegen wie de Amsterdamse politie proces-verbaal heeft opgemaakt wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Volgens het Nieuws van de Dag hield B. zich aanvankelijk bezig met handopleggen. Maar later kon hij het niet af zonder een imposant instrumentarium met veel knoppen, draden en lampen. Zijn „patiënten" moesten in een soort kooi plaatsnemen. De genezer zei dan: „U ruikt nu zeelucht" of „dennelucht" of „Zwitserse lucht" al naar gelang de atmosfeer, die hij voor zijn slachtoffer nodig achtte. Behalve „lucht" schreef hij ook kruiden en andere middelen voor.

Zijn vindingrijkheid leverde de man ongeveer duizend gulden per week op, waarvoor slechts drie zittingen nodig waren, aldus het Amsterdamse dagblad.

REDACTIE:

Medisch redacteur:
dr R. E. Wierenga, arts, Barchem
Pharm. redacteur:
J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

BATEN EN LASTEN OVER 1957

	Uitgaven	Ontvangsten
Contributies		f 7.786,10
Abonnementen		„ 296,95
Incassokosten	f 67,—	
Maandblad	„ 4.890,85	
Onkosten Secretariaat	„ 200,—	
Vergaderingen	„ 225,95	
Kleine Kas	„ 7,50	
Diverse kosten	„ 19,15	
Rente		„ 13,56
Giften		„ 1,50
Rechtskundig Adviseur	„ 491,88	
Bureaukosten	„ 1.226,30	
Batig saldo	„ 969,48	
Totaal	f 8.098,11	f 8.098,11

Stand der middelen:

Postgiro	f 3.003,87
Gemeente Giro	„ 777,43
Rijkspostspaarbank	„ 579,17
Totaal	f 4.360,47

De Kascommissie:

Dr. J. BIRZA.
M. H. P. SITSSEN.

w.g. L. BREST,
Peningmeester.

GEEN REVANCHE voor paragnosten!

TWEE PARAGNOSTEN, de heren Gerard Croiset en C. Dijkshoorn, hebben in Arnhem getracht de politie-inspecteur J. W. Gosker te overtuigen van het feit, dat niet alle paranormale verschijnselen berusten op goocheltrucs en boerenbedrog. Inspecteur Gosker had in een geslaagde televisie-uitzending honderdduizenden kijkers in de waan gebracht, dat hij over bovennatuurlijke gaven beschikte. Door — samen met de goochelaar Jelle Urk — aan het einde van de uitzending openlijk toe te geven, dat zijn helderziendheid slechts op handige trucs berustte, overtuigde hij zijn kijkersschare van het boerenbedrog, dat zo vaak bij het werk van paragnosten om de keur komt kijken.

De beroepsparagnosten, niet weinig geschokt door de vernietigende t.v.-uitzending, hebben in een kritisch gezelschap van juristen, politiemensen, radio-, t.v.- en dagbladjournalisten te Arnhem aan willen tonen dat er wel degelijk een paranormale begaafdheid bestaat.

„Al hun inspanning ten spijt zijn ze

er beslist niet in geslaagd hun gehoor diep onder de indruk te brengen van hun paranormale begaafdheden”, schrijft het dagblad Trouw.

„De avond is geen succes geworden voor de beide paragnosten. Voor de heer Dijkshoorn werd zij zelfs een volkomen failure. Er zat voor hem niets anders op, dan na tal van mislukkingen zijn experimenten maar te staken. Er blijft ons weinig anders over dan de schouders op te halen”, zo luidt het oordeel van het Arnhems Dagblad over deze avond.

Over het optreden van Croiset schrijft Trouw nog, dat zijn eerste stoelenproef weinig succesvol was. Bij de tweede proef bleken tal van gegevens, die de heer Croiset had doorgekregen inderdaad te kloppen. De paragnost stak zijn voldoening over dat succes niet onder stoelen of banken, daarbij handig verdoezelend dat de proefpersoon niet had gezeten op de stoel, die Croiset had voorspeld. De tweede proefpersoon, bij wie het iets beter lukte was lid van de Ned. werkgroep van paranormale gezegers...

„Spreekuur thuis”

... kwakzalvers de deur uit

HET NIEUWE medische tijdschrift voor leken „SPREEKUUR THUIS”, dat wordt uitgegeven onder auspiciën van de Kon. Ned. Maatschappij tot bevordering van de geneeskunst, moet een ergernis zijn voor alle magnetiseurs, gezondheidbidders, oogkijkers, naturopaten e.d. Immers, terwijl zij zweren bij geheimzinnigdoenerij treedt „SPREEKUUR THUIS” de medische problemen met gezonde openhartigheid tegemoet.

Een geregeld lezer zal door de voorlichting van het nieuwe maandblad tot de slotsom komen, dat het menselijk lichaam bij gezondheid en ziekte het meest gebaat is bij een nuchtere, op gezond verstand steunende verzorging en verpleging.

Hij zal moeten erkennen, dat gezondheidszorg en genezing niet gediend worden door mysterieuze handoplegging, onverstaanbare spreuken of door onkruid met imposante Latijnse benamingen.

Daarom juicht onze vereniging de verschijning van „SPREEKUUR THUIS” toe. Het kan met zijn heldere voorlichting indirect een machtig wapen zijn in de strijd tegen de kwakzalverij.

Niettemin hopen wij, dat „SPREEKUUR THUIS” de kwakzalverij bovendien rechtstreeks te lijf zal gaan.

Wij menen in dit opzicht aan „SPREEKUUR THUIS” onze goede diensten te moeten aanbieden. Als het blad een goed gebruik zou weten te maken van de ervaringen, die wij in jarenlange strijd tegen het kwaad der onbevoegde gezegers hebben vergaard, dan zou „SPREEKUUR THUIS” op twee manieren kunnen zorgen, dat de kwakzalvers door de achterdeur naar buiten worden gegooid.

COMMISSARIS OVER HELDERZIENDEN

IN DE OOIEVAARS-SERIE verscheen het boekje: „De commissaris besluit: Ervaringen met helderzienden”.

Ofschoon de niet geheel duidelijke titel anders zou doen verwachten, blijkt, dat de helft van de zes hoofdstukken politieverhaaltjes bevat, die er niet in thuis horen. In de drie andere hoofdstukken worden praktijken van helderzienden aan de kaak gesteld, doch de auteur, de bekende schrijver van politieverhalen H. Voordewind, heeft daarin niet uitsluitend zijn eigen, gedurende een jarenlange politieloopbaan opgedane, ervaring verwerkt, doch zijn gegevens grotendeels ontleend aan hetgeen hem van niet al te betrouwbare zijde ter ore kwam.

De door de oud-commissaris in matige stijl, grove bewoordingen, alsmede wijdloperige en breedprakerige verteltrant beschreven gevallen zijn dan ook weinig overtuigend voor zijn opvatting,

dat het gebruik van helderzienden beslist is af te raden.

De verkondiging van deze vaak herhaalde mening maakt feitelijk de enige verdienste van het boekje uit, want nooit genoeg kan gewezen worden op de waardeloosheid van de prestaties van helderzienden, paragnosten of hoe deze lieden zich ook noemen.

Door jarenlange ervaring geleerd, stelt de politie te Amsterdam bij haar opsporingswerk dan ook geen prijs op samenwerking met deze mensen en zij wijst elk aanbod daartoe beslist af.

Dit neemt echter niet weg, dat zij enkel en alleen uit pieteitsoverweging aandacht schenkt aan aanwijzingen, verstrekt door zogenaamde helderzienden, wier hulp, buiten de politie om, door ouders van een vermist kind wordt ingeroepen.

Deze aanwijzingen hebben echter nimmer ook maar iets bijgedragen tot de opsporing van de vermiste.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7.50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7.50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50

Administratie-Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: O. Kuijk, Brantwijk 76, Amstelveen

Opgericht 1 Januari 1881

*„Verzoek NWP gevaar voor Volksgezondheid”***VERENIGING RICHT ZICH TOT
TWEEDE KAMER**

IN EEN BRIEF aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft de Vereniging tegen de Kwakzalverij gereageerd op het adres, dat de Nederlandse Werkgroep van paranormale genezers enige weken geleden tot de Kamer richtte.

„Zolang niet op zuiver wetenschappelijke wijze — wij denken aan een onderzoek door de Koninklijke Academie van Wetenschappen — is vastgesteld dat paranormale gaven en daaruit resulterende geneeskraft bestaan, is naar onze mening het onderscheiden van bona fide en mala fide magnetiseurs volstrekt onmogelijk”, zo schrijft de vereniging aan de Kamerleden.

„Zelfs indien een onderzoek als bedoeld tot de conclusie zou leiden”, zo vervolgt de brief, „dat de gave tot paranormale genezing in beginsel bestaat, zal het vaststellen van de goede trouw van hen, die zich als paranormaal begaafd aandienen, praktisch welhaast onuitvoerbaar blijken”.

Houdt ons op de hoogte!

Velen, die in de strijd tegen de kwakzalverij een werkzaam aandeel namen door ons kranteknipsels te zenden met treffende staaltjes misleiding er in vermeld, betuigen wij gaarne onze dank.

Voor een snelle behandeling verzoeken wij deze bereidwilligen de knipsels te zenden aan het redactie-secretariaat, Brantwijk 76, Amstelveen.

„Onder de huidige omstandigheden — waar van strikt wetenschappelijk onderzoek (nog) geen sprake is, laat staan van een methodiek ter toetsing van de goede trouw — kan het voldoen aan het boven aangehaalde verzoek slechts ernstige schade aan de Nederlandse volksgezondheid berokkenen”, zo schrijft de vereniging aan de Kamerleden.

Bij deze brief aan de Tweede Kamer was als bijlage voor ieder Kamerlid een exemplaar gevoegd van het vorige nummer van ons maandblad. Daarnaast werd een afdruk ingesloten van de artikelenreeks, die de geneeskundig

Inspecteur voor de Volksgezondheid, de heer A. P. N. de Groot in ons maandblad publiceerde over „de zogenaamde paranormalen”.

Deze artikelen, die in de maanden september tot december 1955 in ons orgaan werden opgenomen geven een volledig beeld van de twijfelachtige werkwijze van de groep, die de vrijheid nam de Tweede Kamer te verzoeken de rechtsvervolgning tegen bona fide en gebleken succesvolle magnetiseurs te staken en de wet te wijzigen, opdat de magnetiseurs ongemoeid hun gang kunnen gaan.

Deze zending lijkt ons voor de Tweede Kamerleden als documentatiemateriaal van belang om er argumenten uit te putten, nodig om het verzoek van de N.W.P. zonder meer af te wijzen.

ZWARTE KUNST**ROND OVERLEDEN ARTS**

Twee Voorburgse magnetiseurs hebben enkele weken terug voor de Haagse kantonrechter verklaard, dat zij niet gestraft kunnen worden wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, omdat hun handelingen werden bestuurd door de geest van een reeds lang overleden, wél bevoegde dokter.

Toch is het niet alleen maar verbazingwekkend dat 20ste eeuwse wereldbewoners in een zakelijke rechtszitting met zulke wonderlijke en bovennatuurlijke argumenten te hunner verdediging komen aandragen. Er zit toch ook een waardevol element in deze zotte redenering. Het blijkt dat de handopleggers als „verkoopargument” toch baat zien in de reputatie van een overleden bevoegde arts. Dat moet be-

tekenen, dat zelfs de mystiek ingestelde klantenkring van de kwakzalver toch ergens in de buurt — zij het dan in mediumieke omgeving — van de gecontroleerde arts enij wil blijven.

Het onzinnig gebruik van de geest van een overleden arts door magnetiseurs, de baarljke nonsens, die uit de rechtszitting naar de openbaarheid vloeide en de straffen die de magnetiseurs uiteindelijk zijn toegediend hebben duidelijke paniek gezaaid in de Nederlandse Werkgroep van paranormale genezers, de vakbond der gezondstrijkers.

In een haastig rondschrjven aan tal van dagbladen — ondertekend door

(*Vervolg pag. 2*)

ZWARTE KUNST rond overleden arts

(Vervolg van pag. 1)

Het Hoofdbestuur NWP — distancieert de werkgroep zich aldus van de Voorburgse magnetiseurs:

„Het is een veelvoorkomend misverstand dat men de paranormale begaafdheid inhaerent acht met spiritistische verschijnselen. Het eerste — en in het bijzonder het heilmagnetisme — is echter een „natuurlijke“ begaafdheid welke in het geheel niet verbonden behoort te zijn met mediumieke verschijnselen of een spiritistische levensbeschouwing.

„Aan de door de NWP erkende magnetiseurs is de mediumieke- of trancebehandeling van patiënten verboden“, aldus de verklaring.

Geen wonder, dat de NWP in verwoording is gebracht door het proces tegen de twee Voorburgse magnetiseurs. Een staalkaart van zonderlinge gedachten en ondenkbare getuigenverklaringen vonden wij in het uitvoerige verslag dat de Haagse Courant aan deze zitting wijdde.

De meest opzienbarende getuigenverklaring werd afgelegd door een 66-jarige helderziende uit Scheveningen, die met grote stelligheid beweerde gezien te hebben hoe de geest van de 36-jarige magnetiseur (een der beide verdachten) diens lichaam door de mond verliet, waarop de geest van een in de oorlog overleden dokter K. het lichaam van de magnetiseur door het achterhoofd betrad. In feite was het dus de overleden dr. K. die zich in het stoffelijk omhulsel van de magnetiseur bediende om de patiënten te behandelen. De genezingen werden verricht door handoplegging, waarbij de magnetiseur strijkende bewegingen over de zieke lichaamsdelen maakte.

De helderziende vrouw vertelde dat de geest van dr. K. er uitzag als een ietwat wazige menselijke gestalte.

„Hoe weet u dat het een arts was?“, vroeg de kantonrechter.

„Omdat ik hem zie, zoals hij bij zijn leven was: in een witte doktersjas. Het was een fijn mens en een prima arts. Ik kan trouwens bewijzen dat dr. K. in het lichaam van de magnetiseur was getreden. Hij is zelf rechtshandig, maar als hij in trance gaat werkt hij linkshandig. Dr. K. was namelijk links . . .“

De 36-jarige beroepsmagnetiseur verklaarde reeds meer dan 12 jaar te praktiseren in Voorburg. Hij rekent f 3.35 per behandeling. Vele getuigen kwamen vertellen dat zij vele jaren door hem behandeld waren tegen allerlei kwalen. Zij bezochten hem veelal één tot tweemaal per week. Als zij met vakantie gingen, lieten zij een foto bij de magnetiseur achter, die de behandeling dan op afstand voortzette.

Als de magnetiseur zelf met vakantie was werd hij vervangen door een 47-

jarige wasserijdirecteur, de tweede verdachte.

Een 56-jarige directeur van een verzekeringmaatschappij was reeds vier jaar onder behandeling van de magnetiseur tegen spitaanvallen. Zijn vrouw raadpleegde de magnetiseur tegen schouderontsteking, typhus, kanker en ischias.

Voor het typhus- en kankergeval toonde de kantonrechter grote belangstelling. De getuige verklaarde, dat haar huisarts de typhus voor een nierbekken ontsteking had gehouden. De magnetiseur constateerde — op gezag van de geest van dr. K. — echter typhus.

„Zei hij niet dat u naar een ziekenhuis moest?“ vroeg de rechter.

„Nee.“

„Maar typhus is toch heel besmettelijk?“

„Ja, maar de magnetiseur gaf hygiënische voorschriften.“

„Weet u wel zeker, dat het echt typhus was?“

„Ja, want een week later constateerde mijn huisdokter het ook. Het hoogtepunt was toen voorbij.“

De getuige vertelde, dat de magnetiseur ook in trance kanker had geconstateerd. Hij verwees voor een gewone operatie naar een chirurg. De operatie vond inderdaad plaats . . . Met succes!

Anderen verklaarden door de magnetiseur te zijn behandeld tegen reumatiek, maagklachten, zenuwinstortingen, verhoogde bloeddruk en verlammingen.

De officier van Justitie, mr. J. H. Maan, stelde in zijn requisitoir dat de wet er is om te voorkomen dat kwakzalvers de goedgelovigheid van het publiek bespelen, de patiënten afhouden van bevoegde artsen en daardoor mogelijkerwijs hun kwalen nog te verergeren. „Het is een klein kunstje mensen voor te brengen, die zeggen dat zij er baat bij hebben gevonden. En we kunnen niemand voortbrengen die zegt dat hij is doodgegaan omdat hij heeft verzuimd een echte arts te raadplegen. Het gevaar is te groot. Tegenover de genezing van de één staat misschien de ondergang van tien. Als we de magnetiseurs hun gang maar laten gaan verrijzen deze instituten als paddestoelen uit de grond. Ik weet zeker dat daar heel wat op geld beluste kwakzalvers bij zijn. De magnetiseurs moeten dus bestreden worden, zolang er geen nieuwe wet tot stand is gekomen, die meer ruimte biedt.“

De verdediger, jhr. mr. A. M. C. Sandberg, vestigde de aandacht op het feit dat in vele Nederlandse arondis-

Misleiding

bewust of niet, blijft altijd

misleiding

IN EEN BIJEENKOMST van de afdeling Den Haag van de Studievereniging voor Psychological Research is een demonstratie gegeven van pseudo-paranormale verschijnselen.

Nadat de Amsterdamse arts H. M. Haye een suggestief voorbeeld had gegeven van een flagrant bedrog op telepatisch gebied, demonstreerde mevr. M. Vonk—van Goudswaard met behulp van goochelkunst op charmante wijze een aantal verschijnselen die een misleidende overeenkomst vertoonden met paranormale werkingen. Een en ander gaf er een indruk van hoe het een onderzoeker zou kunnen vergaan, die niet op elke wijze van bewuste, maar ook onbewuste misleiding bedacht is, aldus Het Vaderland.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr R. E. Wierenga, arts, Barchem

Pharm. redacteur:

J. E. Buiten, apotheker, Zwolle

sementen bona fide magnetiseurs niet vervolgd worden of tot zeer lage principiële geldboeten worden veroordeeld.

Tot nog toe was Den Haag in dit opzicht een lichtend voorbeeld, aldus pleiter, hetgeen te danken was aan het feit dat de voorganger van de huidige officier van Justitie zelf sympatiseerde met het spiritualisme. In Den Haag werden ministers, staatslieden en rechters, van wie ik u de namen zou kunnen noemen, door magnetiseurs behandeld, zo zei mr. Sandberg.

De vervolging van de twee magnetiseurs zag pleiter als geloofsvervolgging waartegen hij fel protesteerde.

Op de vraag van de kantonrechter wie toch dr. K. geweest was, waar hij gewoond had en wanneer hij was overleden etc. antwoordde mr. Sandberg deze details niet te kennen. Wel had mr. Sandberg onlangs met de geest van dr. K. gesproken, waarbij de overledene had megedeeld te Den Haag werkzaam te zijn geweest . . .

Overeenkomstig de eis van de officier werden de twee magnetiseurs 14 dagen later veroordeeld. De beroepsmagnetiseur kreeg zes geldboeten van elk f 300.— en de wasserijdirecteur tot vier maal f 250.— subsidiair resp. 1 maand en 25 dagen.

ONZE „IGNOBEL - PRIJS - 1958”

Engelsman kwakzalver van het jaar

DE ERETITEL „Kwakzalver van het Jaar” kennen wij voor 1958 met eerbied en bewondering toe aan de Brit Henry Blythe. Op ongeëvenaarde wijze heeft hij zich ontpopt als de man, die zijn slachtoffers op de meest originele en kostbare manier bij de neus neemt.

Henry Blythe voldoet aan alle onmisbare eigenschappen van de geslaagde kwakzalver: hij is origineel in het bedenken van geneeswijzen. Maar hij overtreft zijn bentgenoten door rustig thuis te blijven en slechts per telefoon of per geluidsband adviezen te verstrekken. Hij klopt zijn „patiënten” forse bedragen uit de zak. Maar een „patiënt” een transatlantisch telefoongesprek door de neus boren is nog geen kwakzalver gelukt. Henry Blythe wel. Deze vindingrijke Engelsman uit Torquay brengt iedereen in verbazing, maar geen kwakzalver heeft een internationaal persbureau als The Associated Press er toe kunnen brengen in enkele weken tijd twee grote verhalen over zijn stunts te laten verspreiden van Canberra tot Anchorage. Natuurlijk geneest ook Henry Blythe niet. Slechts op dit punt is hij van zijn soortgenoten op geen enkele wijze te onderscheiden.

Ziehier enkele wapenfeiten van Henry Blythe, zoals die via het Algemeen Dagblad tot ons kwamen.

De 60-jarige Henry Blythe gaat zijn praktijk voortaan per telefoon uitoefenen, zo luidde het bericht. Zijn eerste telefoonpatiënt is de Amerikaan Harold Scott die van het roken af wil komen.

De Engelse hypnotiseur denkt zijn patiënt in drie behandelingen, elk van zes minuten, van het roken af te helpen. Tijdens de telefoongesprekken over de transatlantische kabel moet de heer Scott naar een foto van Henry Blythe kijken en zo gaan zitten, dat hij geen kans loopt van zijn stoel te vallen. Henry Blythe rekent voor de behandeling f 360, terwijl de heer Scott ook de drie telefoontjes van f 60.— elk zal moeten dragen. Als de heer Scott een echte Schot is zal hij na het mislukken van deze behandeling ongetwijfeld uitrekenen, dat hij 1100 pakjes Amerikaanse sigaretten voor het consult had kunnen kopen.

Maar dan is Henry Blythe alweer aan een ander telefoontje bezig. Hij belooft namelijk ook dikke mensen per telefoon te vermageren.

Daarmee is het arsenaal van Henry Blythe niet uitgeput. Hij krijgt onze **Ignobel-prijs 1958** niet voor niets! Ook op tandheelkundig gebied heeft hij zelfs de meest ideeënrijke kwakzalver in de schaduw gesteld. Hij heeft een pijnloze tandbehandeling ontwikkeld met behulp van een gipsen buste met glazen ogen en een zachte, slaapverwekkende stem.

De buste is een beeld van Henry Blythe zelf. De stem is evenzeer die van Henry Blythe. Het apparaat werkt eenvoudig. Tegenover de tandartsstoel staat de buste van Blythe. Als de patiënt heeft plaats genomen beginnen de blauwe ogen van glas te gloeien. Dan komt de onweerstaanbare stem van Henry Blythe: „Kijk mij recht aan. Vergeet alles in de wereld behalve mij en het geluid van mijn stem. Kijk. Kijk. Concentreer u op mij. Fixeer mij. Sluit uw ogen en slaap. Slaap. Slaap”.

Hier wordt de patiënt geacht te zijn bezweken voor de tele-hypnotische

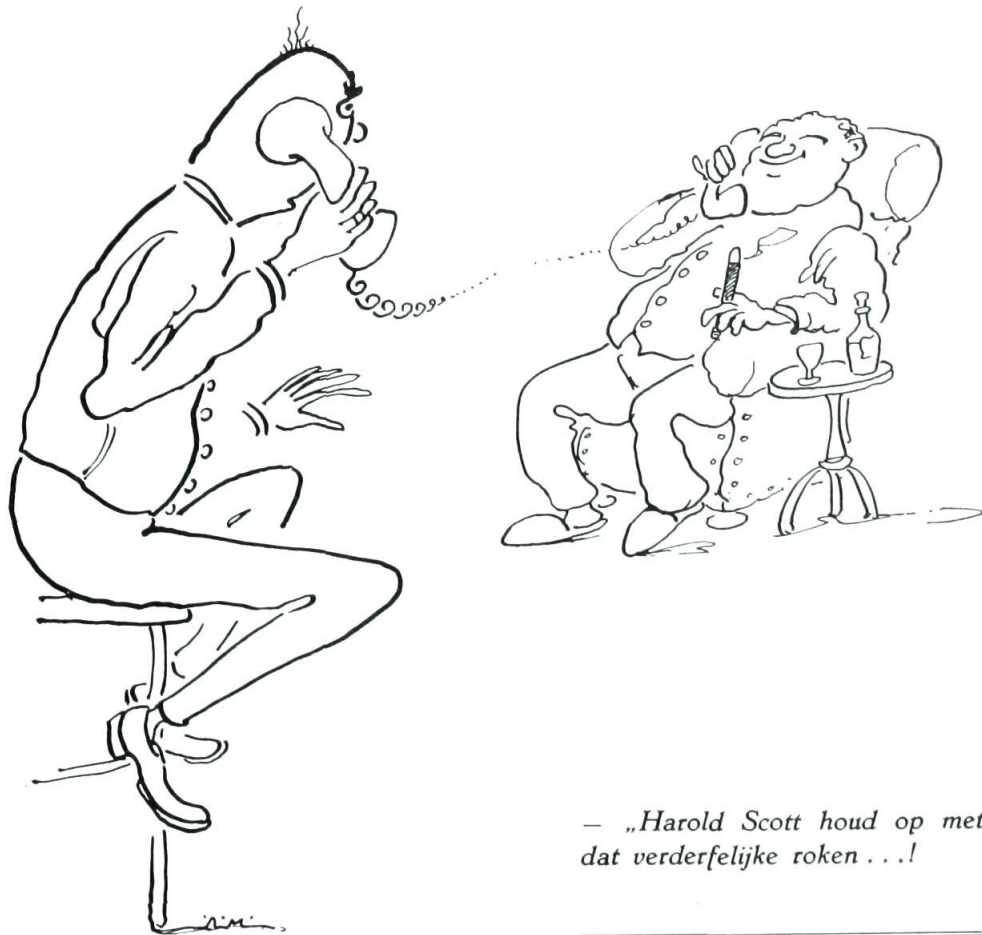
onweerstaanbaarheden van de heer Blythe. De stem gaat verder:

„Nu verliest u uw angst. U voelt geen pijn. U opent uw mond wijd, zeer wijd. Geen pijn. U voelt geen boor. Geen injectie.....”

De stem zwijgt. De tandarts doet zijn werk. Als hij klaar is schakelt hij de buste weer in en Blythe vervolgt: „U voelt zich nu goed en wanneer ik tot vijf heb geteld opent u uw ogen. U voelt zich opgelucht, plezierig, gelukkig.....”

Ook wij voelen ons nu opgelucht, plezierig en gelukkig. Want zonder lachgas bij de tandarts kunnen wij toch uitbundig lachen om de vindingrijkheid van deze Brit

Dat er mensen zijn, zoals de Italiaanse mondchirurg dr. Ciola in Genua, die het apparaat van Blythe serieus in zijn praktijk gaat beproeven is minder om te lachen, eerder belachelijk. Maar hij stelt ons daardoor ten slotte in de gelegenheid aan Blythe de **Ignobel-prijs** uit te reiken. Dr. Ciola en zijn patiënten zullen de bij onze eretitel behorende som gelds ongetwijfeld aan Henry Blythe betalen!

— „Harold Scott houd op met dat verderfelijke roken...!”

STORENDE AFWIJINGEN in het electromagnetisch klimaat als oorzaak van ziekten van grond, cultuurgewas, huisdier en mens.

Aldus luidde de titel van twee voordrachten gehouden voor de afdeling Groningen der Nederlandse Vereniging voor Natuurgeneeswijze door Ir. O. J. Cleveringa te Zutphen. Bij het lezen van de korte samenvatting der voordrachten moest ik onwillekeurig denken aan een varium in de Amsterdamse Studentenalmanak van 1915: „Veel wordt bewezen, wat toch in de grond niet waar is, en veel is eeuwig waar, ofschoon 't bewijs niet daar is.”

De heer Cleveringa maakt het evenwel nog erger en probeert zelfs niet te bewijzen maar poneert heel veel als apodictische wijsheid en bouwt daar dan van allerlei op. Een enkel voorbeeld: „een ervaren roedeloper kan op een willekeurig veld, in een veestal of woonhuis, na de banen met verlaagd potentiaal te hebben opgespoord, bij voorkeur met een wichelroede, direct daarna bepalen welke impulsen in deze banen optreden. Aan de hand van gegevens, ontleend aan zeer uitgebreide onderzoekingen, speciaal de ziekten van de mens betreffend, kan hij aangeven welke ziekten bij langdurig verblijf boven deze banen verwacht kunnen worden. Helaas blijkt in zeer vele gevallen dat de betreffende ziekten reeds zijn uitgebroken. De hier geschetste werkwijze betekent de geboorte van de preventieve geneeskunde in haar meest zuivere vorm, zoals de allopaten deze nog niet kennen.”

Nog een citaat: „Ziekten in het beenmerg, misgeboorten door ademnood van de foetus, klierzwellingen (adenoid) fistels, jicht, rachitis, etterende ontstekingen (steenpuisten), kanker, tuberculose, kinderverlamming, hersenvliesontsteking, aderverkalking en andere ziekten, die met storingen in het bloedweefsel samenhangen, zijn dus met grote zekerheid te voorspellen, terwijl, als ze reeds zijn opgetreden, de oorzaak in het huis kan worden aangewezen.”

Hetzelfde geldt voor nog tal van andere ziekten, van slecht humeur, branderige ogen tot mensenschuwheid, toevallen, bedwateren, baardworm enz. enz., zodat er geen enkele ziekte meer bestaat of de wichelroedeloper van de heer Cleveringa had van te voren het ontstaan kunnen voorspellen en maatregelen kunnen nemen.

Waardoor? Door de beruchte afschermapparaten, waarvan ik in mijn onnozelheid dacht dat we er langzamerhand wel mee hadden afgerekend.

De heer Cl. denkt er anders over; hij vindt het een volkomen dwaze houding van de schoolwetenschap wanneer zij hierin alleen zwendel ziet. Waar evenwel het ene apparaat aan hogere eisen voldoet dan het andere is het de plicht van de koper zich bij de keuze deskundig te laten voorlichten. De spreker gaf aan, dat hij door proeven met verschillende van de beste apparaten hieromtrent behoorlijk geïntereerd was.

Als ik iets heb begrepen uit de korte samenvatting dan is hem, ir. Cleveringa, geen ziekte bekend, die niet door storingen in het electromagnetisch klimaat verwekt kan worden. In feite verdienen onze geneeskundigen hun brood, dank zij het bestaan van de door hen verfoede „aardstralen banen”. Om trent een gezonde woon-, slaap- en werkplaats moet men zich laten voorlichten door een betrouwbare „trillingsgevoelige” wichelroedeloper. Is er geen betere plek te vinden, dan maar een betrouwbaar afschermapparaat. Is door de energie-onttrekking (want daar schijnt het op neer te komen, die aardstralen zuigen als het ware onze energie weg) reeds ziekte verwekt, dan kunnen we ons laten bijladen door een ervaren en bekwaam magnetiseur, die een stralingsoverwicht heeft ten opzichte van zijn patiënten. Hij kan zich zelf weer bijladen!!!

(De combinatie van wichelroedeloper en magnetiseur, zoals die in een vorig nummer van ons blad werd gesignaleerd is dus nog niet zo slecht!)

Het is inderdaad moeilijk om er mee op te houden, er is nog zoveel op te

merken. Onder het eeuwig ware, dat niet bewezen hoeft te worden, behoort hopelijk ook het gezonde verstand van de lezer en van het overgrote deel van ons volk, dat dus geen gevaar loopt in moeilijkheden te komen door de onbewezen beweringen van de heer Cleveringa. Zou de spreker in Groningen het zelf allemaal geloven??

R. E. W.

ZAG U OOK

spaken?

OP BESCHIEDEN SCHAAL is te Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Haarlem een enquête ingesteld naar de mate van het optreden van spontane paranormale verschijnselen door de „internationale commissie voor de bestudering van paranormale verschijnselen”, zo meldt de Haagse Courant.

In Amsterdam werden 500 personen boven de 21 jaar aan de hand van gegevens uit het bevolkingsregister benaderd. Zestig zonden een antwoord in, van wie er 10 verklaarden wel eens met paranormale verschijnselen te maken gehad te hebben. Onder hen bevonden zich meer mannen dan vrouwen.

In de andere steden werden naar 2500 telefoonabonnees formulieren gezonden. Van hen namen ongeveer 350 de moeite te antwoorden. Men vond 30 vrouwen en 51 mannen, die menen wel eens een paranormale belevenis te hebben ondergaan. Er wordt nu een grotere enquête voorbereid.

Onder paranormale verschijnselen werden in deze enquête verstaan gevallen van telepatie, helderziendheid, voorspellende dromen of visioenen en bepaalde spookverschijnselen.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Oud-Commiss. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr J. H. Ligterink, Arts en Apotheeker te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

Drukkerij SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50

Administratie-Maandblad:

Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendrikklaan 60, Naarden, tel. 02959-9114.